

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет правничих наук
Кафедра кримінального та кримінального процесуального права

Магістерська робота

Освітній ступінь – магістр

на тему **«ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА САМОВІЛЬНЕ
ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЕМ
МІСЦЯ СЛУЖБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»**

*«Liability for Unauthorized Absence of a Servicemember from Duty during
Martial Law»*

Виконала: студентка 2-го року навчання,
Спеціальності 081 Право

Гончаренко Ярослава Андріївна

Керівник: Хавронюк М.І.,

доктор юридичних наук, професор

Рецензент _____

Магістерська робота захищена

з оцінкою _____

Секретар ЕК _____

«__» _____ 2025 р.

Київ – 2025

Декларація академічної доброчесності

Декларація академічної доброчесності

Я, Гончаренко Єврослава Андріївна, студентка 2-го року навчання магістерської програми за спеціальністю «Право» факультету правових наук НАУКМА підтверджую таке:

- написана мною кваліфікаційна робота на тему «Відповідальність за самовільне замшнення військовослужбовцем місця служби в умовах воєнного стану» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, передбачених п. 3.1 Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти у НАУКМА зі змістом якого я ознайомила;
- я заявляю, що надаю мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії.

08.05.2025/р.

Гончаренко Є.А.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЕМ МІСЦЯ СЛУЖБИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	11
1.1. Поняття «самовільне залишення місця служби», «воєнний стан».....	13
1.2. Генезис кримінальної відповідальності за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану.....	29
1.3. Статистичні дані щодо самовільного залишення військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану: 2022-2024 роки.....	34
РОЗДІЛ 2. ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЕМ МІСЦЯ СЛУЖБИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ. ВІДМЕЖУВАННЯ ЦЬОГО ЗЛОЧИНУ ВІД СУМІЖНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	46
2.1. Об'єкт самовільного залишення військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану.....	47
2.2. Об'єктивна сторона самовільного залишення військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану.....	52
2.3. Суб'єкт самовільного залишення військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану.....	61
2.4. Суб'єктивна сторона самовільного залишення військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану.....	69
РОЗДІЛ 3. ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВЧИНЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЕМ САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ МІСЦЯ СЛУЖБИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	85
3.1. Покарання за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану.....	85

3.2. Інші правові заходи впливу щодо військовослужбовців, які вчиняють самовільне залишення місця служби під час воєнного стану.....	92
3.3. Звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від покарання у випадках самовільного залишення місця служби під час воєнного стану.....	96
3.4. Обставини, що виключають кримінальну відповідальність за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану.....	101
ВИСНОВКИ.....	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	109
ДОДАТКИ.....	119

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

AWOL – Absence without leave – відсутність без дозволу або СЗМС;

UCMJ – Uniform Code of Military Justice – Уніфікований кодекс військової юстиції;

ВЛК – військово-лікарська комісія;

ДСА України – Державна судова адміністрація України;

ЄРДР – Єдиний реєстр досудових розслідувань;

КК України – Кримінальний кодекс України;

КНР – Китайська Народна Республіка

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення;

ОГП – Офіс Генерального прокурора;

п. – пункт;

р. – рік;

с. – сторінка;

РСР – Радянська Соціалістична Республіка;

РСФСР – російська Радянська Федеративна Соціалістична Республіка;

рф – російська федерація;

СЗМС – самовільне залишення місця служби;

ст. – стаття;

Статут – Закон України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України»;

США – Сполучені Штати Америки;

ТЦК – територіальний центр комплектування та соціальної підтримки;

УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка, Українська РСР;

ч. – частина.

ВСТУП

Актуальність теми. Під час воєнного стану питання відповідальності за військові правопорушення набуває особливої значущості. Одним із найсерйозніших порушень військової дисципліни є самовільне залишення військової частини або місця служби. Це явище може мати суттєві негативні наслідки як для боєздатності армії, так і для загальної національної безпеки. З огляду на те, що сучасні збройні конфлікти вимагають чіткої дисципліни та координації всіх учасників бойових дій, будь-які відхилення від військових обов'язків можуть мати фатальні наслідки. Відповідальність за військові злочини регламентується положеннями кримінального законодавства, однак їх тлумачення та застосування в умовах воєнного стану може викликати складнощі, що зумовлює потребу у ретельному дослідженні цієї теми.

Самовільне залишення військової частини є одним із найбільш поширених злочинів серед військовослужбовців у період збройних конфліктів. Це підтверджують дані статистики, відображені в єдиному звіті про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2024 року: усього обліковано кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення) у звітному періоді 93 900, зокрема за ознаками ст. 407 КК України – 66 240, тобто 70,5%.

З одного боку, держава прагне жорстко регулювати відповідальність за такі діяння, адже військова дисципліна є основою обороноздатності країни. З іншого боку, є низка об'єктивних факторів, що можуть впливати на рішення військовослужбовця, зокрема психологічний стан, моральне та фізичне перевантаження, умови несення служби, постійна дислокація в гарячих точках без переведення та відпочинку. Саме тому аналіз кримінально-правових та процесуальних аспектів відповідальності за СЗМС вимагає не лише вивчення законодавчих норм, а й врахування реальної судової практики та можливих проблем у правозастосуванні.

Дослідницьке питання: Яким є чинне правове регулювання кримінальної відповідальності за СЗМС під час воєнного стану та як його можна вдосконалити для ефективнішого запобігання таким правопорушенням?

Мета дослідження – проаналізувати кримінально-правові аспекти відповідальності за самовільне залишення військової частини під час воєнного стану, визначити особливості і проблеми кваліфікації цього злочину кримінального правопорушення.

Завдання дослідження:

1. Визначити правову природу понять «самовільне залишення місця служби» та «воєнний стан».
2. Дослідити історичний розвиток кримінальної відповідальності за самовільне залишення місця служби в умовах воєнного стану.
3. Проаналізувати статистику правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 407 КК України, у 2022–2024 роках.
4. З'ясувати особливості об'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 407 КК України.
5. Проаналізувати ознаки об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 407 КК України.
6. Розкрити характер суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 407 КК України.
7. Визначити зміст суб'єктивної сторони самовільного залишення місця служби.
8. Проаналізувати передбачені законом види покарань за самовільне залишення місця служби.
9. Окреслити інші правові заходи впливу на військовослужбовців, які вчиняють самовільне залишення місця служби.
10. Описати обставини, за яких можливе звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від покарання у випадках самовільного залишення місця служби під час воєнного стану.

11. З'ясувати обставини, що виключають кримінальну відповідальність за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у зв'язку із порушенням військовослужбовцями порядку проходження військової служби.

Предмет дослідження – відповідальність за СЗМС в умовах воєнного стану.

Способи вирішення поставлених завдань ґрунтуються на використанні комплексу загальнонаукових і спеціально-правових методів дослідження. Для аналізу правової природи самовільного залишення військової частини під час воєнного стану та його місця у системі військових кримінальних правопорушень застосовується такі **методи дослідження**:

– діалектичний метод – застосовано для виявлення зв'язку між правовими нормами та суспільними явищами, зокрема, для аналізу того, як військові злочини, частини зокрема СЗМС, відображають загальні закономірності соціальної динаміки та трансформацій правової системи в умовах воєнного стану. Цей метод дозволяє простежити еволюцію правових норм, що регулюють відповідальність за такі діяння, та виявити взаємозв'язок між суспільною небезпечністю злочину та правовими підходами до його кваліфікації;

– системно-структурний метод – використано для визначення місця самовільного залишення військової частини у системі військових кримінальних та адміністративних правопорушень. Його застосування дозволяє встановити співвідношення цього злочину (ст. 407 КК України) з іншими військовими правопорушеннями, такими як дезертирство (ст. 408 КК України) чи непокора (ст. 402 КК України), а також визначити його роль у загальній системі забезпечення військової дисципліни. Аналіз правових норм через призму системного підходу дозволяє простежити, як положення кримінального законодавства узгоджуються із загальними принципами військової служби та дотримання прав людини;

– метод юридичного аналізу – застосовано для глибокого дослідження норм Кримінального кодексу України, а також Кодексу України про адміністративні

правопорушення, що передбачають відповідальність за СЗМС. Завдяки цьому методу проведено детальний аналіз змісту відповідних статей, їх структури та основних елементів складу злочину, що дозволило виокремити особливості кваліфікації цього правопорушення. Крім того, юридичний аналіз охоплює тлумачення норм у світлі їхньої правозастосовної практики та співвідношення з іншими положеннями кримінального законодавства;

– порівняльно-правовий метод – використано для порівняння кримінальної та адміністративної відповідальності за подібні діяння в Україні та інших державах. Застосування цього методу дозволяє виявити критерії, за якими відбувається розмежування СЗМС та інших правопорушень, зокрема адміністративних, та визначити, які ознаки мають вирішальне значення для кваліфікації діяння як кримінального злочину;

– емпіричний метод – застосовано для аналізу судової практики щодо притягнення до кримінальної відповідальності за цей злочин. Зокрема, дослідження реальних судових рішень дало змогу простежити тенденції у кваліфікації СЗМС, особливості призначення покарання та проблемні аспекти правозастосування. Аналіз практики дозволяє зробити висновки щодо неоднорідності судових рішень та виявити потенційні труднощі, що можуть виникати при тлумаченні та застосуванні відповідних норм.

Застосування зазначених методів забезпечило комплексний підхід до дослідження проблеми та дозволило сформулювати науково обґрунтовані висновки щодо кримінально-правових аспектів відповідальності за СЗМС під час воєнного стану.

Наукове значення дослідження полягає у виявленні проблемних аспектів, що стосуються кримінальної відповідальності за СЗМС.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання мною у подальшій науковій та професійній діяльності. Напрацьовані теоретичні висновки та аналіз судової практики можуть слугувати основою для майбутніх досліджень у сфері військового кримінального права, а

також бути корисними при підготовці статей, аналітичних матеріалів чи наукових публікацій. Також практичне значення дослідження полягає у пропозиції внесення змін до чинного законодавства України та ініціативи щодо вирішення проблем правозастосування.

Ступінь наукової розробки теми. Питання кримінальної відповідальності за самовільне залишення місця служби досліджується у працях таких науковців: А. О. Кавунська, М. І. Карпенко, А. М. Ониськів, Н. О. Орловська, М. М. Сенько, Ю. П. Степанова, М. І. Хавронюк, Т.О. Тригуб, Ю.М. Веселов, В.І. Крутий, Коломієць Н.В. та інші. Проте у наукових працях указаних дослідників відсутній комплексний аналіз актуальних вироків у частині формування єдності судової практики за ст. 407 КК України, а також не проведене глибоке дослідження явищ саме в умовах воєнного стану.

РОЗДІЛ 1. СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЕМ МІСЦЯ СЛУЖБИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Війна завжди випробовує межі людської витривалості, змушуючи робити вибір між обов'язком і виживанням. Україна вже понад десять років протистоїть агресії, яка розпочалася у 2014 році із захоплення Криму та окупації частини Донецької й Луганської областей, а з 24 лютого 2022 року переросла у повномасштабне вторгнення росією на наші землі. За цей час країна не лише трансформувалася, а й пережила безпрецедентну мобілізацію населення до лав Збройних сил. Водночас дисбаланс у чисельності армій України та рф став очевидним: у 2022 році чисельність української армії становила близько 700 тисяч військовослужбовців [1], станом на 15 січня 2025 року трохи більше – 880 тисяч [2], тоді як – згідно з указом, який набув чинності в грудні 2024 року, штатна чисельність російського війська становитиме 2 389 130 осіб, зокрема 1 500 000 військовослужбовців. [3]

Неможливо не зазначити також про кількість жінок, які кожного дня вносять свій вклад в оборону країни. Згідно з повідомленням Міноборони, станом на 1 січня 2025 року у ЗСУ військову службу проходять понад 70 тисяч жінок, 5 500 з яких служать на передовій. Це становить майже 8% від загальної кількості. [4]

На фоні такого контрасту, більша чисельність майже в три рази, збереження людського ресурсу набуло критичного значення.

З початку вторгнення сотні тисяч українців взяли до рук зброю, ставши на захист своєї землі та рідних. Проте війна – це не лише боротьба з ворогом, а й внутрішній марафон на витривалість. Щоденні бої, виснажливі ротації (а іноді й їхня відсутність), постійний страх перед смертю або потраплянням у полон залишають глибокий слід у психіці військовослужбовців. Багато захисників не бачили своїх родин роками, не мають змоги отримати відпустку або хоч на кілька

днів відновити сили. Бойові дії в найгарячіших точках залишають шрами не лише на тілі, а й у свідомості, що впливає на психоемоційний стан військовослужбовців, формуючи передумови для ухилення від служби.

На цьому фоні СЗМС набуває особливого значення. Частина військових бачать у такому кроці не зраду, а спробу врятуватися. Вони змушені обирати між фронтом, де шанси вижити з кожним днем стають дедалі меншими, і в'язницею, яка, хоч і є суворим випробуванням, проте принаймні дає гарантію збереження життя. Недовіра до окремих рішень командування, фізична втома, страх за власну долю та долю родини – усе це формує потужний соціальний фактор, який не можна ігнорувати.

Однак будь-яка армія тримається на дисципліні та внутрішніх суворих правилах. В умовах війни, коли кожен борець має своє місце у бойовому механізмі, СЗМС може мати критичні наслідки для обороноздатності країни. Саме тому держава криміналізує такі дії, встановлюючи жорстку відповідальність, де максимальна санкція є на рівні тяжкого злочину – позбавлення волі на строк від п'яти до десяти років. Кримінальне переслідування за СЗМС є не лише способом покарання, а й засобом збереження армійської стійкості, що особливо важливо в умовах повномасштабної війни.

Цей розділ присвячений аналізу різних факторів, що обумовлюють криміналізацію самовільного залишення військової частини. Ми розглянемо поняття «самовільне залишення місця служби» та «воєнний стан», простежимо генезис кримінальної відповідальності за цей злочин, а також проаналізуємо відповідні статистичні дані за 2022-2024 роки. Це дозволить оцінити масштаб проблеми, зрозуміти її причини та усвідомити, наскільки складною є моральна дилема, перед якою опиняються українські військовослужбовці у цей надзвичайно важкий період.

1.1. Поняття «самовільне залишення місця служби», «воєнний стан»

1.1.1. Поняття самовільного залишення військової частини і воєнного стану в законодавстві України. У сфері військової служби та в законодавстві існує низка термінів, які мають важливе значення для розуміння правових та організаційних аспектів діяльності військовослужбовців. Два з таких термінів – «самовільне залишення місця служби» та «воєнний стан» – мають особливу актуальність у контексті забезпечення державної безпеки та порядку, зокрема другий є кваліфікуючою ознакою, яка визначає ступінь небезпеки та тяжкість вчиненого кримінального правопорушення.

Відповідно до ст. 17 Конституції України, оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. А у Розділі III, яким визначаються права, свободи та обов'язки людини та громадянина, у ст. 65 міститься обов'язок щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів. Такий обов'язок реалізується шляхом відбуття громадянами України військової служби відповідно до закону.

Також в ст. 64 Конституції зазначається, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Воєнний стан може обмежувати право на вільне пересування, зокрема через запровадження комендантської години, обмеження вибору місця проживання чи встановлення особливого режиму в'їзду та виїзду з населених пунктів. Крім того, можливе примусове відчуження майна відповідно до закону, за умови подальшої компенсації. Також передбачено втручання у приватне життя, що може включати контроль засобів зв'язку, перевірку документів, речей та житла. Під час воєнного

стану громадян можуть залучати до суспільно-корисних робіт, а трудова повинність регулюється законодавством. Окрім цього, заборонено проведення виборів, референдумів, масових зборів та акцій, що обмежує участь громадян в управлінні державою.

Щодо питання однаковості введеного воєнного стану в усіх регіонах в рамках спецпроєкту Руху ЧЕСНО «Республіка» висловився експерт з конституційного права ЦППР Андрій Магера, вказавши, що обласні військові адміністрації мають знімати певні обмеження на своїх територіях там, де це можливо задля дотримання більш пропорційного обмеження прав людини. [5]

Таким чином, запровадження воєнного стану передбачає обмеження прав і свобод громадян, проте ці обмеження мають бути пропорційними та обґрунтованими. Гнучкість у їх застосуванні на рівні окремих регіонів дозволяє забезпечити баланс між необхідністю державної безпеки та дотриманням основоположних прав людини.

В українських нормативно-правових актах відсутнє законодавче закріплення поняття самовільного залишення військової частини, однак в словнику української мови міститься пояснення слова «самовільний», тобто такий, який здійснюється без дозволу; самочинний. [6]

В КК України визначені діяння, що утворюють елемент складу кримінального правопорушення за ст. 407, а саме – об’єктивну сторону. Такими діями є: а) самовільне залишення військової частини або місця служби; б) нез’явлення вчасно без поважних причин на службу у разі звільнення з частини, призначення або переведення, нез’явлення з відрядження, відпустки або з лікувального закладу.

Правозахисниця пані Марина Ліліченко вказує про випадок, коли військовослужбовця оголосили в СЗМС, проте ніхто не вдавався до його розшуку, не зв’язувався з ним чи його родичами щодо причин відсутності, хоча командири мали таку можливість.

При цьому солдат не знав ані адреси частини, у яку мав прибути, ані телефонів командирів. Оголошення в СЗМС часто використовується недобросовісними командирами для маніпуляцій, шантажу та покарання військовослужбовців, до яких є упереджене ставлення. [7, с.56-57]

Задля кращого розуміння, яке саме місце чи будівлю треба залишити, щоб твої дії підпадали під ознаку кримінального правопорушення, також має бути законодавчо закріплене поняття *військової частини*.

В Енциклопедії сучасної України, військова частина визначається як організаційно-штатна автономна, бойова, адміністративна, учбова, наукова або інша одиниця у всіх збройних організаціях держави, яка є юридичною особою з окремим законодавчим статусом. Кожна В. ч. має дійсне найменування, яке складається з номера, штат. найменування, почесного найменування (якщо воно є) і назви урядових нагород (якщо частина нагороджена орденами або ін. відзнаками держави). Окрім того, вона може мати умовне цифрове позначення, що застосовується в адм.-госп. діяльності. Умовне найменування не присвоюється органам місц. військ. упр., органам і установам військ. сполучення, торг.-побут. та вироб. підприємствам, спорт., мед.-сан. установам і військ.-навч. закладам. В. ч. (окрім дисциплінар., автомоб., мед.-сан., інж.-аеродром., трубопровід., авіац.-тех., військ.-буд. та ремонт.) мають бойові прапори. [8]

Аналізуючи поняття військової частини в різних джерелах, В. В. Сокурєнко вважає, що такі поняття є доволі загальними і не дозволяють усвідомити, що собою являє військова частина Збройних Сил, не називають основних ознак даної *правової* категорії. Далі автор наводить власний варіант поняття, а саме що військова частина – це структурний елемент ЗСУ, сформований на основі директиви (наказу) вищого штабу (командира, командуючого), який виконує завдання та функції визначені специфікою діяльності видів ЗСУ та утримуються за рахунок коштів Державного бюджету. [9]

На мою думку, цей термін є більш юридично визначений, ніж той, що міститься в Енциклопедії, але досі не дає звичайному громадянину розуміння того, що саме підпадає під категорії військових частин.

А.М. Лазаренко наводить ознаки, які має мати військова частина, щоб являться такою: відсутність статусу юридичної особи; є складовою частиною Збройних Сил України, яка виконує визначені завдання; має найменування, печатку із зображенням Державного Герба України та власним найменуванням; діяльність фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України; для забезпечення своєї діяльності веде самостійне господарство; діяльність військової частини спрямована на захист суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності України, враховуючи завдання і функції, що впливають з особливостей видів Збройних Сил України.

З Указу Президента №1153/2008 від 10.12.2008 вбачається, що органи військового управління, з'єднань, військових частин, установ, організацій, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, які утримуються на окремих штатах вважаються військовими частинами.

А.М. Лазаренко звертає увагу, що під час виконання служби військовослужбовці можуть знаходитися за межами розташування *військової частини*, але це не означає, що їхнє місцезнаходження не підлягає обмеженням, визначеним *місцем служби*. Як правило, термін «місце служби» використовують як тотожне поняттю «військова частина», оскільки місцем служби військовослужбовця зазвичай є військова частина.

Авторка зазначає, що існують випадки, особливо під час дії *воєнного стану*, коли військовослужбовці перебувають поза межами розташування військової частини, наприклад, беруть участь у бойових діях, військових операціях, навчаннях, виконують завдання, здійснюють господарські роботи за її межами, перебувають у відпустці, пересуваються у складі команди-ешелону, поїзду, колони тощо.

До місця служби, якщо воно не збігається з розташуванням *військової частини*, відносять будь-яке місце, де військовослужбовець зобов'язаний протягом установленого часу виконувати свої обов'язки чи перебувати відповідно до наказу або дозволу командира (начальника). Це може бути конкретне місце виконання бойового завдання, місце несення варті, полігон, табір, військовий ешелон, корабельне приміщення, док, судноремонтний завод, гауптвахта, шпиталь чи лікарня, лазня, місце виконання господарських робіт чи проведення навчальних занять. Це місце має бути визначене відповідно до наказу або дозволу командира (начальника); вказується маршрут пересування і місце знаходження у відрядженні; видається посвідчення про відрядження, припис; місце виконання бойового завдання вноситься в бойовий наказ, бойове розпорядження, журнал бойових дій, журнал оперативних завдань тощо [10].

Тож, дійсно в умовах повномасштабної війни, місце служби охоплює більшу кількість об'єктів, хоча його поняття не закріплене законодавчо саме з урахуванням особливостей введеного воєнного стану, проте це автоматично впливає із змін внесених, згідно з Указом Президента № 213/2024 від 02.04.2024. В цьому Указі зазначається, що військовослужбовці (крім військовослужбовців строкової військової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу) можуть бути відряджені до *військово-цивільних адміністрацій населених пунктів*, районних, обласних військово-цивільних адміністрацій для виконання завдань в інтересах оборони держави та її безпеки із залишенням на військовій службі без виключення із списків особового складу Збройних Сил України. Під час дії *воєнного стану* військовослужбовці, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, та військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, можуть бути направлені за кордон у складі військових підрозділів або індивідуально на навчання (для підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації) та в інших цілях, передбачених законами.

Без визначеного нормативного поняття військової служба, законодавець наводить різні її види у ст. 2 ЗУ «Про загальний військовий обов'язок і військову службу», такими є:

1. базова військова служба;
2. військова служба за призовом під час мобілізації, на особливий період;
3. військова служба за контрактом осіб рядового складу;
4. військова служба за контрактом осіб сержантського і старшинського складу;
5. військова служба (навчання) курсантів вищих військових навчальних закладів та закладів вищої освіти, які мають у своєму складі військові інститути, факультети військової підготовки, кафедри військової підготовки, відділення військової підготовки (далі – вищі військові навчальні заклади та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти), а також закладів фахової передвищої військової освіти;
6. військова служба за контрактом осіб офіцерського складу;
7. військова служба за призовом осіб офіцерського складу;
8. військова служба за призовом осіб із числа резервістів в особливий період.

У своїй дисертації М.М. Сенько наводить своє розуміння поняття СЗМС: «При самовільному залишенні військової частини або місця служби винний, всупереч наказу чи своїх обов'язків, відповідно до яких він повинен бути в наявності, розташовуватися у визначеному місці, залишає це місце (військову частину або місце служби). При нез'явленні вчасно без поважних причин на службу, винний, всупереч встановлених вимог, не перебуває, не є в наявності у військовій частині або на місці служби» [Сенько, 2005, ст. 38/147].

Воєнний стан, як це впливає зі змісту ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», характеризується низкою правових ознак, які доцільно виділити для цілей кримінально-правового аналізу.

По-перше, це *особливий правовий режим*, тобто тимчасово встановлений порядок організації державної влади, що відрізняється від звичайного функціонування інститутів безпеки та правопорядку, і обумовлений воєнною небезпекою.

По-друге, *територіальна обмеженість* воєнного стану – він може бути запроваджений як по всій території України, так і лише в окремих її місцевостях, але не поза меж України, що має значення при кваліфікації військових злочинів.

По-третє, підставами введення воєнного стану закон називає *збройну агресію, загрозу нападу, небезпеку державній незалежності чи територіальній цілісності*.

Однак, поняття «загроза нападу» є оціночним і часто викликає практичні труднощі через відсутність чіткого юридичного визначення в національному законодавстві, що створює простір для дискусій у правозастосуванні.

По-четверте, наслідками ведення воєнного стану є те, що ним передбачається наступне:

а) надання органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування додаткових повноважень;

б) обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на свободу пересування (ст. 33 Конституції України), що є особливо актуальним при аналізі мотивів та обставин самовільного залишення військової частини;

в) встановлення строку дії обмежень прав, що прямо вказується в указі Президента України про запровадження воєнного стану.

День початку та день закінчення воєнного стану визначаються указом Президента України про введення воєнного стану, який затверджується Верховною Радою України.

Окремої уваги заслуговує питання територіальної дії воєнного стану. Якщо військовослужбовець залишив місце служби за межами України або з території, на яку воєнний стан не поширюється (наприклад, умовно з території Курської

області РФ), це викликає сумнів щодо застосування кваліфікуючої ознаки «в умовах воєнного стану», оскільки правовий режим не може виходити за межі юрисдикції України.

Виходить, що за відсутності кваліфікуючої ознаки «в умовах воєнного стану» такі діяння слід кваліфікувати за іншими частинами. Щодо того, чи можна кваліфікувати такі діяння за частиною четвертою, у мене виникають сумніви, оскільки в Законі України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», особливий період не визначається таким, що може діяти лише на території України. Хоча це також правовий режим, який навряд чи українська влада може встановлювати на території інших країн.

Крім того, для точної кваліфікації діяння важливим є офіційно встановлені дата початку та дата припинення воєнного стану, які закріплюються відповідними указами Президента України та рішеннями Верховної Ради. Саме ці дати мають бути відправною точкою для визначення, чи підлягає діяння кваліфікації як вчинене «в умовах воєнного стану».

Хоча із запровадженням воєнного стану стали можливі певні відступи Україною від міжнародних зобов'язань щодо захисту прав людини, його запровадження спрямоване на забезпечення обороноздатності держави у разі надзвичайних обставин.

В аспекті аналізу правопорушення за ознаками ст.407 КК України, воєнний стан відіграє важливе значення, оскільки є кваліфікуючою ознакою здійснення правопорушення за частиною 5 цієї статті, змінюючи різні санкції, які передбачені за здійснення цього правопорушення на єдину можливу – позбавлення волі.

Таким чином, відсутність чітких законодавчих визначень понять «самовільне залишення військової частини» та «місце служби» не просто ускладнює правозастосування, а й фактично створює можливості для довільного трактування цих норм, для корупційних зловживань. Це означає, що одна й та сама дія військовослужбовця в різних обставинах може бути оцінена абсолютно

по-різному – від відсутності складу злочину до багаторічного позбавлення волі. Така правова невизначеність не тільки підриває довіру до законотворців, судової системи, а й відкриває простір для зловживань з боку командування, що суперечить принципам верховенства права.

Більш того, з огляду на сучасні реалії ведення війни, де військовослужбовці можуть виконувати завдання далеко за межами традиційно визначених військових частин, необхідність законодавчого уточнення цих понять є критичною.

Враховуючи вищезазначене, постає питання про необхідність докорінного перегляду підходу до регулювання військової дисципліни в умовах воєнного стану, а також до визначення понять та термінів в законах та інших нормативно-правових актах. Правова визначеність у питаннях відповідальності за СЗМС має враховувати як реалії бойових дій, так і ризики зловживань, аби забезпечити баланс між військовою дисципліною та справедливістю у її застосуванні.

1.1.2. Генеза поняття самовільного залишення військової частини в законодавстві України та держав колишнього СРСР. Аналізуючи поняття самовільного залишення військової частини в кримінальному законодавстві різних країн, необхідно звернутися до його історичних витоків. Більшість сучасних норм, що регламентують відповідальність за такі діяння, походять із радянського військового законодавства, яке вплинуло на кримінальні кодекси колишніх республік СРСР.

Ключовим нормативним актом, що заклав основу регулювання військових злочинів, був Закон СРСР «Про кримінальну відповідальність за військові злочини»[11]. Саме цей акт визначав поняття самовільного залишення військової частини, яке згодом було відтворене у кримінальних кодексах України, росії, Грузії, Молдови, Вірменії, Казахстану та низки інших пострадянських держав.

Для більш детального порівняльного аналізу необхідно спершу розглянути положення згаданого радянського закону, простежити, які саме норми перейшли

до законодавств країн- правонаступниць, а також виявити, чи зазнали вони змін або адаптації до сучасних умов.

Закон СРСР "Про кримінальну відповідальність за військові злочини", ухвалений у 1958 році, став основою для регулювання військових правопорушень на території всіх союзних республік. Зокрема, у ст.ст. 9-13 цього закону були визначені поняття самовільної відлучки, самовільного залишення частини або місця служби, а також дезертирства. Відповідні положення, з певними модифікаціями, перейшли у кримінальні кодекси союзних республік, а після розпаду СРСР були збережені в їхніх оновлених кримінальних кодексах.

У КК РСФСР 1960 року положення щодо військових злочинів залишилися практично незмінними. Наприклад, ст.ст. 245-248 КК РСФСР майже дослівно повторюють формулювання закону 1958 року, передбачаючи кримінальну відповідальність за самовільну відлучку, самовільне залишення частини, дезертирство та їхні кваліфіковані види в умовах бойових дій або воєнного часу. Пізніше аналогічні положення перейшли до КК рф 1996 року, де вони зберегли основні структурні характеристики радянського регулювання.

У КК Казахстану 1959 року [12] також були відтворені норми про військові злочини, включно з самовільною відлучкою (ст. 232), самовільним залишенням частини (ст. 233), дезертирством (ст. 234) та залишенням частини в бою (ст. 235). Сучасний КК Казахстану 2014 року [13] продовжує цю традицію: у ст. 441 збережено поняття самовільного залишення частини, а у ст. 442 визначено дезертирство, зберігаючи характерні для радянського законодавства жорсткі санкції, зокрема СЗМС у воєнний час незалежно від тривалості – карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років, що на 5 років більше, ніж в актуальному КК України.

Молдавська РСР також закріпила аналогічні положення у своєму кримінальному законодавстві. [14] У КК Молдавської РСР самовільне залишення частини, дезертирство та ухилення від служби каралися за моделлю радянського закону 1958 року. Сучасний КК Молдови 2002 року містить ст.ст.371-372, що

зберігають визначення дезертирства та ухилення від служби, які структурно і термінологічно походять з радянського регулювання. Проте стаття, що містить кримінальну відповідальність за СЗМС, дещо змінила свій вигляд – тепер наявна лише ст. 386 «Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю». [15]

У КК України положення про СЗМС (ст. 407), дезертирство (ст. 408) та самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю (ст. 429) також мають чіткий зв'язок із радянськими нормами. Як і в інших пострадянських країнах, сучасне українське кримінальне законодавство продовжує використовувати термінологію та підходи, що закладалися ще в 1958 році, хоча в останні роки відбуваються певні зміни в регулюванні відповідальності за такі правопорушення.

КК України зберігає загальну концепцію відповідальності за СЗМС, закладену ще в радянському законодавстві, проте має ряд суттєвих змін. Зокрема, відбулася диференціація складу злочину за категорією військовослужбовців: у радянському законі відповідальність передбачалася переважно для строковиків, тоді як у КК України окремо регулюється відповідальність військових за контрактом та строкових. Також змінено кваліфікацію строків відсутності: у радянському праві була чітка межа між "самовільною відлучкою" (до трьох діб) та "залишенням частини" (понад три доби), а у КК України ця межа усунена, точніше, перенесене покарання в КУпАП, що уніфікує підхід до правопорушення.

Значною зміною стало чітке розмежування понять "воєнного стану", "особливого періоду" та "бойової обстановки", що дозволяє більш точно визначати рівень тяжкості злочину та відповідальність за нього. Водночас покарання у воєнний час залишаються суворими, хоча смертну кару, яка назначалась за самовільне залишення частини в бойовій обстановці виключено.

Таким чином, законодавча модель регулювання військових злочинів, закладена у СРСР, стала основою для кримінальних кодексів більшості пострадянських країн. Незважаючи на певні модифікації та поступові зміни, основні дефініції та підходи залишилися практично незмінними, що свідчить про глибоку спадковість радянського кримінального права у військовій сфері. При

цьому тенденція до посилення санкцій за самовільне залишення військової частини або дезертирство, яка проявляється в сучасному законодавстві росії, Казахстану та навіть України, може бути пояснена прагненням держав забезпечити жорсткий контроль за військовими формуваннями, особливо в умовах воєнних конфліктів.

Порівнюючи актуальні версії ст. 407 КК України та ст. 337 КК росії, можна помітити, що поняття самовільного залишення військової частини або місця служби в кримінальному законодавстві України та росії мають схожий зміст, але різні підходи до визначення строків та умов відповідальності. В обох випадках СЗМС охоплює незаконне залишення військової частини чи нез'явлення на службу без поважних причин. Відмінність полягає у встановленні мінімального строку відсутності для визнання діяння злочином: в Україні для строковиків цей поріг становить понад три доби, а для інших військових – понад десять діб або повторне порушення. В росії цей строк однаковий для всіх – понад дві доби. [16]

В умовах війни чи особливого періоду підходи також різняться. В Україні підвищена відповідальність настає вже в умовах особливого періоду (крім воєнного стану), тоді як у росії – лише в період мобілізації, воєнного часу або бойових дій. Український КК також чітко виокремлює поняття «бойової обстановки», тоді як у російському законодавстві подібний термін не застосовується. Попри це, максимальне покарання за СЗМС в бойових умовах у обох країнах однакове – від п'яти до десяти років позбавлення волі.

Друга частина в ст. 337 КК росії має кваліфікуючу обставину – здійснення СЗМС військовослужбовцями, які відбувають покарання в дисциплінарній військовій частині, в КК України такого положення немає.

Підстави звільнення від кримінальної відповідальності також відрізняються, КК росії передбачає, що військовослужбовець, який уперше вчинив діяння, передбачені цією статтею, може бути звільнений від кримінальної відповідальності, якщо самовільне залишення частини або місця служби, а так само нез'явлення у строк без поважних причин на службу були наслідком збігу

тяжких обставин. В той час, як в Україні такою підставою є добровільне звернення особи-СЗМСника із клопотанням до слідчого, прокурора, суду про намір повернутися до цієї або іншої військової частини або до місця служби для продовження проходження військової.

Отже, ключові відмінності у тому, що в українському законодавстві на відміну від російського відповідальність настає після іншої, більшої тривалості відсутності, диференціація відповідальності залежно від категорії військових і особливих умов, тоді як російське законодавство встановлює жорсткіші мінімальні критерії для притягнення до відповідальності, наявність частини про осіб, що вже відбувають дисциплінарне покарання.

1.1.3. Порівняння поняття самовільного залишення військової частини в законодавстві України та деяких інших держав. Наступні порівняння понять СЗМС та відповідальності за нього пропоную здійснити з державами, які не були в складі Радянського Союзу і мали інакший розвиток. Першою цікавою відмінністю є те, що відповідальність за СЗМС у них міститься не в кримінальних кодексах, а в окремих нормативних актах, які регулюють саме військові правовідносини. Для порівняння пропоную взяти законодавство США, КНР, Канади, Німеччини та Франції.

У країнах із розвиненими правовими системами (США, Німеччина, Канада) відповідальність за СЗМС регулюється не загальними кримінальними кодексами, а спеціалізованими військовими актами. Такий підхід дозволяє враховувати специфіку служби, зокрема в умовах війни.

У США відповідальність за AWOL (відсутність без дозволу) регулюється ст. 86 UCMJ. Вона охоплює будь-яке самовільне перебування поза місцем служби, без вимоги до мінімального строку відсутності. Навіть короткочасне залишення частини під час війни може розглядатися як серйозне дисциплінарне або кримінальне порушення [17]. Особливістю є включення до підсудності не лише

військовослужбовців, а й деяких цивільних осіб, залучених до військових операцій.

У **Німеччині** §15 Військового кримінального кодексу (WStG) передбачає кримінальну відповідальність уже з трьох діб самовільної відсутності. Умови війни не виокремлюються окремо, однак криміналізується й відсутність поза територією країни – ознака, яка відсутня в українському законодавстві. Водночас максимальне покарання – до 3 років, значно м'якше, ніж в Україні, де у воєнний час санкція сягає 10 років позбавлення волі [18].

Канада розглядає СЗМС у контексті Закону про національну оборону, ст.ст. 90–91. Формально цей злочин дуже подібний до американського підходу. Максимальне покарання – до 2 років ув'язнення. На відміну від України, канадське законодавство не робить жодних винятків чи посилень у період війни. Українське ж, навпаки, чітко виділяє особливий період як обтяжуючу обставину. У Канаді також існує окрема стаття про дезертирство, яка вводить презумпцію цього злочину у разі тривалої відсутності – підхід, що суттєво відрізняється від вітчизняного [19].

Таким чином, навіть без оголошеного воєнного стану, деякі держави, зокрема США і Німеччина, жорстко регулюють будь-яку несанкціоновану відсутність військовослужбовця. В Україні ж саме фактор воєнного стану стає кваліфікуючою ознакою для посилення санкцій.

Порівняльний аналіз СЗМС в Україні та в КНР виявляє суттєві відмінності в підходах до визначення та покарання за ці правопорушення, хоча є і спільні риси.

Наприклад, в **Китаї** також немає окремого нормативного акту, а військові злочини передбачені в 中华人民共和国刑法- Кримінальному кодексі КНР, Розділі 10, ст.ст. 423-425. [20] Ст. 423 стосується тих, хто, побоюючись смерті на полі бою, добровільно складе зброю і здасться ворогові, а також тих, хто служить ворогові після капітуляції; ст. 424 – дезертирства у воєнний час, ст. 425 – самовільного залишення начальницького чи чергового складу або нехтування своїми обов'язками, що спричинило тяжкі наслідки, – ця стаття диференціюється

щодо вчинення дій в мирний та воєнний час. Ст. 430 стосується тих, хто під час виконання службових обов'язків самовільно залишає свою посаду, перебуває за кордоном, чим загрожує військовим інтересам держави.

У Китаї ст. 424 КК визначає дезертирство в умовах воєнного часу як серйозний злочин, з покаранням до трьох років позбавлення волі, а в тяжких випадках – від трьох до десяти років або довічним ув'язненням, або смертної кари. Важливою особливістю китайського законодавства є те, що для дезертирства є визначення багатьох його видів, як в умовах воєнного часу, так і в мирний час. Зокрема, у КК КНР наявна ст. 425, яка покриває самовільне залишення служби, якщо воно спричинило серйозні наслідки, і передбачає покарання позбавленням волі до семи років у тяжких випадках.

Основною відмінністю, як на мене, є те, що в Китайському законодавстві в жодній із вищезгаданих статей не міститься визначення саме поняття дезертирства і не зазначена певна тривалість, коли воно настає. Така прогалина створює правову невизначеність, а також показує суворість законів, особливо враховуючи, що в Китаї досі є смертна кара.

У **Франції** відповідальність за СЗМС визначена в *Code de justice militaire* – Кодексі військової юстиції, в Розділі II: Військові правопорушення (ст.ст. 1321-1 до 1324-11). Автори цього закону не диференціюють СЗМС та дезертирство, проте надають різні види останнього: Дезертирство всередині країни (Ст.ст. L321-2 до L321-4), Дезертирство за кордоном (Ст.ст. L321-5 до L321-11), Дезертирство озброєною бандою (Ст. L321-12), Дезертирство на користь ворога або в присутності ворога (Ст.ст. L321-13 до L321-16), Положення, загальні для різних видів дезертирства (Ст. L321-17), також в Розділі III є положення щодо підбурювання до дезертирства та приховування дезертирів (ст.ст. L321-18 до L321-21). [21]

Відповідно до ст. L321-2, самовільна відсутність військовослужбовця, що відмовляється повернутися до своєї частини або не з'являється на службу після відпустки чи звільнення, кваліфікується як дезертирство. В мирний час

дезертиром військовослужбовець оголошується після шести днів відсутності без дозволу, в той час як у воєнний період цей термін скорочується до двох днів.

Порівнюючи це з українським законодавством, можна виявити кілька суттєвих відмінностей. В Україні СЗМС є кримінальним правопорушенням, що може каратися різними санкціями залежно від тривалості відсутності. Так, за відсутність від трьох до десяти діб, санкцією є позбавлення волі до трьох років, тоді як у Франції військовослужбовець може бути оголошений дезертиром вже після шести днів без дозволу в мирний час.

В ч. 1 ст. L321-2 міститься перелік можливих дій, за які настає відповідальність, такими є втеча, відсутність без дозволу, відмова приєднатися до призначеного йому/її формування або не з'явлення там після закінчення місії, дозволу чи відпустки. Тобто, перелік форм діяння більш широкий, ніж в Україні, оскільки додана така дія як відмова приєднатись до певних формувань.

Також у ст. L321-2 визначено перелік місць, які можуть вважатися військовими формуваннями. В КК України, як було мною вже зазначено, цього уточнення немає.

Спільним для обох країн є зазначення про воєнний стан і відмінність від мирного періоду, проте різним є те, що у Франції в умовах війни всі терміни, зазначені в статті, скорочуються на дві третини. Тобто, якщо СЗМС вважалось таким після відсутності більше ніж на 6 діб, то в період воєнного стану, такий строк буде – 2 доби.

Однаково визначають французи, як і українці, що якщо дезертирство відбулося під час війни або на території, на якій було оголошено стан облоги чи надзвичайний стан, покарання може бути збільшене до десяти років позбавлення волі.

Хоча в мирний період, в КК України максимальне покарання від 2 до 5 років позбавлення волі, у Франції – до 3 років.

Відмінності полягають також у підходах до кваліфікації дезертирства. У Франції наявні конкретні обставини для визнання особи дезертиром, зокрема

відсутність на службі при відправленні за кордон або без дозволу під час відправлення на військовому судні чи літаку.

Порівняння правових підходів до самовільного залишення військової частини в Україні та Франції показує, що хоча обидві країни мають схожі засади, є важливі відмінності. У Франції акцент на чітке визначення термінів і типів відсутності, а також скорочення строків під час війни. В Україні ж покарання варіюється залежно від тривалості відсутності. Однак справжня проблема полягає не тільки в деталях, а й у тому, як ці норми виконуються на практиці.

Чітке законодавче закріплення понять є необхідним для уникнення правової невизначеності та різночитань у судовій практиці. Це забезпечить однаковий підхід до кваліфікації злочинів та дозволить диференціювати відповідальність залежно від характеру та обставин вчиненого діяння. Крім того, це сприятиме зміцненню дисципліни у військових формуваннях і підвищенню рівня правової захищеності військовослужбовців.

1.2. Генезис кримінальної відповідальності за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану

Самовільне залишення місця служби є одним із найсерйозніших військових правопорушень, що безпосередньо впливає на боєздатність армії та національну безпеку. Відповідальність за такі діяння формувалася протягом століть, змінюючись під впливом історичних, політичних та соціальних факторів. Вивчення генезису кримінальної відповідальності за цей злочин є важливим не лише з точки зору розуміння історичної еволюції законодавства, а й для виявлення закономірностей та принципів, які лягли в основу сучасної редакції.

Дослідження історичної еволюції цієї норми дозволяє не лише простежити її розвиток, а й оцінити ефективність сучасного правового регулювання. Це є необхідним для вдосконалення кримінального законодавства в умовах сучасних воєнних загроз та підвищення дисципліни серед військовослужбовців.

1.2.1. Історичний аналіз формування кримінальної відповідальності за самовільне залишення військової частини. З часів Римської імперії дезертирство під час війни вважалося особливо тяжким злочином і каралося смертю. Дисципліна була ключовим фактором армійської спроможності, тому самовільне залишення частини не пробачалося навіть за короткочасну відсутність [22, с. 218-221, 254].

В українській історії найсуворішу відповідальність за дезертирство застосовували в періоди воєн – як у Запорізькій Січі, так і пізніше в радянські часи. Під час Другої світової війни навіть тим, хто допомагав ухилятися від служби, загрожувала кримінальна відповідальність, а відсутність без поважної причини часто каралася розстрілом [23, с. 8-25].

Особливої жорсткості закон набув у 1960 році, коли КК УРСР закріпив розмежування між самовільною відлучкою, самовільним залишенням частини та дезертирством. У воєнний час покарання за СЗМС значно посилювались: від 5 до 10 років позбавлення волі навіть за відсутність понад добу. Це свідчить про пріоритетність збереження дисципліни в умовах війни, яка, за логікою законодавця, є не просто загрозою, а реальністю або очікуваною перспективою [24].

У подальшому положення, що регулюють кримінальну відповідальність за СЗМС, продовжували змінюватися, і в 2001 році КК України переглянув підходи до покарання за нього.

У 2001 році новий КК України зробив ст. 407 більш структурованою та передбачив м'якші санкції для мирного часу. Проте у випадку самовільного залишення військової частини в умовах війни або бойових дій закон залишив суворе покарання – позбавлення волі на строк від 5 до 10 років. Важливо, що у новій редакції зникла вимога щодо перевищення терміну відсутності понад добу, як це було в КК 1960 року: тепер застосовується загальний мінімум – три доби.

Після початку агресії росії та введення в Україні особливого періоду (з 17.03.2014), законодавець почав поступово посилювати відповідальність за

військові злочини [25]. Одним із перших кроків стало прийняття Закону № 158-VIII від 05.02.2015, який розширив санкції для повторного залишення частини або відсутності понад 10 діб навіть в умовах особливого періоду. Альтернативами ув'язненню стали штраф, обмеження по службі або дисциплінарний батальйон [26].

Пізніше Закон № 194-VIII запровадив нову ч. 4 до ст. 407 – відповідальність за самовільне залишення частини саме в особливий період, окрім воєнного стану. Санкція: від 3 до 7 років позбавлення волі [27].

Ці зміни свідчать про переосмислення ролі дисципліни в армії під час війни: у мирний час допускаються компроміси, натомість під час збройної агресії – виключно жорстка реакція.

1.2.2. Зміни законодавства щодо кримінальної відповідальності за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану: 2022–2024 роки. Наступне редагування відбулось згідно зі Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці» № 2839-IX від 13.12.2022.

Відповідно до аналізу, здійсненого М.І. Хавронюком, ухвалений Закон значно посилив кримінальну відповідальність військовослужбовців, зокрема за самовільне залишення військової частини або місця служби, і містить низку суперечностей та контроверз. Автор наголошує, що одним із ключових нововведень стало обмеження можливості судів пом'якшувати покарання або призначати більш м'яке покарання, ніж передбачено санкціями відповідних статей. Також скасовано можливість звільнення військовослужбовців від покарання з випробуванням.

Автор акцентує на тому, що санкції за СЗМС стали надзвичайно суворими та непропорційними. Наприклад, нез'явлення на службу протягом трьох діб у період воєнного стану карається позбавленням волі на строк від 5 до 10 років, що

дорівнює або перевищує покарання за тяжкі загальнокримінальні злочини, такі як зґвалтування вагітної жінки або викрадення людини. Автор ставить під сумнів обґрунтованість такої жорсткості та вказує на відсутність належної юридичної визначеності в окремих формулюваннях ст. 407 КК України.

На думку М.І. Хавронюка, з якою я повністю погоджуюсь, одним із ключових недоліків нового закону є його невідповідність принципу юридичної визначеності. Він не лише не усуває вже наявних проблем у ст.ст. 403, 405, 407, 408, 429 КК України, а й додає нові правові суперечності.

Різне розташування слів «без поважних причин» у формулюваннях частин статті може призвести до неоднозначного трактування норм, а також до правової невизначеності при встановленні факту наявності або відсутності поважних причин для самовільного залишення військової частини. Крім того, реальний ризик потрапляння військовослужбовця в оточення або втрата зв'язку з підрозділом можуть не визнаватись як поважна причина, що створює додаткові проблеми у правозастосуванні.

Також автор звертає увагу на дублювання положень ст. 407 та ст. 429 КК України, що може призводити до різної кваліфікації одного й того самого правопорушення. З урахуванням усіх зазначених суперечностей, М.І. Хавронюк наголошує на необхідності перегляду нових норм, їх чіткого юридичного визначення та приведення у відповідність із загальними принципами кримінального права.

М.І. Хавронюк надає певні рекомендації практикам у сфері розслідування військових правопорушень, у зв'язку із прийнятими несправедливими нововведеннями, зокрема щодо самовільного залишення частини він радить наступне – при кваліфікації діяння за ч. 5 ст. 407 КК суд має дослідити всі обставини, які спонукали військовослужбовця до самовільного залишення військової частини чи місця служби або нез'явлення вчасно на службу, і оцінити на предмет наявності поважних причин. [28]

Останні на сьогоднішній день зміни вносились відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо усунення суперечностей у караності кримінальних правопорушень» № 3233-IX від 13.07.2023.

У наступній редакції, яка була введена згідно з Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо усунення суперечностей у караності кримінальних правопорушень» № 3233-IX від 13.07.2023, в ч. 4 ст. 407 додано часовий критерій – понад три доби, що конкретизує мінімальний строк відсутності для кримінальної відповідальності. У частині 5 також встановлено кваліфікуючу ознаку – відсутність понад три доби.

Наступним є Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законів України щодо *вдосконалення* кримінальної відповідальності за злочини проти встановленого порядку несення або проходження військової служби під час дії воєнного стану» №3902-IX від 20.08.2024.

Щодо цього Закону висловились не лише юристи та журналісти, а і військові, зокрема, заступник командира Третьої окремої штурмової бригади (3 ОШБр), Максим Жорін висловив побоювання, що такий лояльний підхід може спровокувати збільшення негативних випадків СЗМС та дезертирства. Також він додав, що "Завжди краще приділити більше уваги превентивним діям, а не наслідкам". [29]

Проаналізувавши статистичні дані стосовно відкритих кримінальних проваджень за ознаками статей 407, 408 КК України та бажаючи виправити певні помилки, які були вчинені при прийнятті попереднього Закону, що регулює ці правовідносини, законодавець вирішив все ж удосконалити окремі питання проходження військової служби військовослужбовцями Збройних Сил України та додати можливість звільнення від кримінальної відповідальності. Крім цього, внести певну ясність щодо правового визначення механізму та виключних підстав процедури призупинення та продовження військової служби

військовослужбовцям Збройних Сил України або інших військових формувань, які самовільно залишили військову частину або місце служби, а потім за відповідним рішенням суду повернулися для продовження військової служби. [30]

1.3. Статистичні дані щодо самовільного залишення

військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану: 2022-2024 роки

Авторкою здійснено аналіз статистичних даних щорічної судової статистики від ДСА України[31], а саме форм 6 та 7 (Звіт про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання і звіт про склад засуджених) за 2022, 2023 та 2024 роки, а також аналіз статистичних даних про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування, опубліковані Офісом Генерального прокурора [32] (Розділ 1. Загальні відомості про кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень та результати їх досудового розслідування) за 2022, 2023 та 2024 роки. Всього на опрацювання було взято 9 Звітів.

За три роки спостерігається стрімке зростання кількості кримінальних проваджень за самовільне залишення військової частини: з **6 183** у 2022 році до **66 240** у 2024 році. Водночас кількість проваджень, які направлені до суду, також зросла більш ніж у **чотири рази**. Проте, велика кількість проваджень (понад 59 тисяч у 2024 році) залишається без остаточного рішення, що може свідчити про труднощі в їх розслідуванні.

Вручено повідомлення про підозру:

- 2022: **25,0%** від загальної кількості облікованих правопорушень.
- 2023: **13, 6%** (зменшення).
- 2024: **11,2%** (подальше зниження).

Частка підозрюваних осіб зменшується. (див. Додаток 1).

За аналізований період спостерігається суттєве зростання кількості кримінальних проваджень, у яких особам вручено повідомлення про підозру, з **1 544** у 2022 році до **7 398** у 2024 році. Збільшилась кількість зупинених досудових

розслідувань через невідоме місцеперебування підозрюваного, проте у співвідношенні із зупиненими провадженнями, їх стало менше на 4% (**60 випадків у 2022 році та 1380 у 2024**). Провадження, що вимагають міжнародного співробітництва, взагалі відсутні. Загалом, тенденції вказують на зростання проблеми ухилення військовослужбовців від слідства, що ускладнює реалізацію кримінальної відповідальності за самовільне залишення військової частини.

Зупинені провадження через захворювання підозрюваного:

- 2022: **0%** від загальної кількості зупинених проваджень;
- 2023: **0.4%** від загальної кількості зупинених проваджень;
- 2024: **0.4%** від загальної кількості зупинених проваджень.

Зупинені провадження через невідоме місцеперебування:

- 2022: **100%** від загальної кількості зупинених проваджень;
- 2023: **99.6%** від загальної кількості зупинених проваджень;
- 2024: **96.0%** від загальної кількості зупинених проваджень (незначне зменшення). (див. Додаток 2)

У 2024 році значно зросла кількість проваджень, направлених до суду – **5 530** (проти **1 361** у 2022 році). Важливою тенденцією стало збільшення кількості випадків, де застосовувалися клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності – **3 382 у 2024 році** порівняно з **0 у 2023 та 2022 роках**. Це може свідчити про зміну підходу до оцінки провин військовослужбовців, що ухилилися від служби, а також про певну ефективність Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законів України щодо вдосконалення кримінальної відповідальності за злочини проти встановленого порядку несення або проходження військової служби під час дії воєнного стану», що був прийнятий 20.08.2024 року.

Направлено до суду з обвинувальним актом:

- 2022: **22,0%** від загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень;

- 2023: **11,6%** від загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень (зниження);
- 2024: **8,4%** від загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень (ще більше зниження).

Зменшення частки справ, які доходять до суду, попри зростання загальної кількості облікованих правопорушень (див. Додаток 3). Це може свідчити, зокрема, про те, що ресурси системи кримінальної юстиції, зайнятої розслідуванням СЗМС, є обмеженими і їх не вистачає.

Закриття проваджень за п. 3-1 ч. 1 ст. 284 КПК не застосовувалося у жодному випадку за три роки, що свідчить про відсутність випадків, коли не було встановлено особу правопорушника в межах строків давності. Водночас, зросла кількість правопорушень, вчинених **особами, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності** (з 72 у 2022 році до 154 у 2024 році), що може вказувати на існування категорії військових, схильних до повторних порушень (див. Додаток 4).

Кількість закритих проваджень залишається відносно невеликою у порівнянні із загальною кількістю облікованих правопорушень (1 624 у 2024 році при 66 240 загальних провадженнях). Водночас **59 249 справ** на кінець 2024 року не мали остаточного рішення, що вказує на значне навантаження на правоохоронну систему та проблеми з оперативним розглядом справ.

Закриті провадження:

- 2022: **7,4%** від загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень звітному періоді;
- 2023: **7,0%** від загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень звітному періоді (зменшення);
- 2024: **2,5%** (значне зменшення).

Нерозглянуті справи на кінець періоду

- 2022: **77,0%**. від загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень звітному періоді;

- 2023: **86,7%** від загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень звітному періоді (зростання);
- 2024: **89,5%** від загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень звітному періоді (ще більше збільшення). (див. Додаток 5)

На основі аналізу статистичних даних, опублікованих ДСА щодо осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та видів покарань за СЗМС (ст. 407 КК України) за 2022, 2023 та 2024 роки, мною були висновки виявлено таке.

За три роки простежується суттєве зростання кількості осіб, щодо яких судові рішення набрали законної сили за ст. 407 КК України. У 2022 році їх було 1 067, у 2023 році – 1 639, а у 2024 році – вже 3 190 осіб.

Проте, частка засуджених серед усіх осіб, щодо яких ухвалено рішення, зменшилася:

- 2022: 1036 із 1067 осіб (**97,1%**)
- 2023: 1577 із 1639 осіб (**96,2%**)
- 2024: 928 із 3190 осіб (**29,1%**)

Це свідчить про те, що у 2024 році значна кількість кримінальних проваджень була закрита ще на рівні суду (2259 випадків, або **70,8% від усіх рішень**). Це може бути наслідком як змін у законодавстві, так і зміни підходу судів до розгляду таких справ.

Кількість виправданих осіб залишається мінімальною (1 особа у 2022 році, 0 – у 2023 та 2024 роках). Також у 2023 та 2024 роках з'явилися випадки застосування примусових заходів медичного характеру (6 і 3 випадки відповідно), що може свідчити про визнання окремих обвинувачених неосудними (Див. Додаток 6).

У 2024 році спостерігається різке зростання кількості осіб, щодо яких закрито кримінальне провадження за ст. 407 КК України – 2 259 осіб проти 56 у 2023 році та 31 у 2022 році. Це свідчить про кардинальну зміну підходу до розгляду справ про самовільне залишення частини.

Закриття проваджень у зв'язку зі зміною обстановки:

- 2022: **3,2%** від загальної кількості закритих проваджень.
- 2023: **0%** від загальної кількості закритих проваджень.
- 2024: **0,3%** від загальної кількості закритих проваджень.

Закриття у зв'язку з відмовою прокурора від обвинувачення:

- 2022-2023: **0%** від загальної кількості закритих проваджень.
- 2024: **1,0%**. З'явилася нова категорія закритих проваджень.

Закриття проваджень у зв'язку зі смертю підозрюваного:

- 2022: **90,3%** від загальної кількості закритих проваджень.
- 2023: **92,9%** від загальної кількості закритих проваджень.
- 2024: **3,7%** від загальної кількості закритих проваджень.

У 2024 році частка таких проваджень значно зменшилася, що, ймовірно, пояснюється загальним зростанням кількості закритих справ і впровадженням нових підстав для їх закриття.

Закриття з інших підстав:

- 2022: **6,5%** від загальної кількості закритих проваджень.
- 2023: **7,1%** від загальної кількості закритих проваджень.
- 2024: **95,0%** від загальної кількості закритих проваджень.

Різке зростання цієї категорії у 2024 році вказує на зміну судової практики та застосування нових механізмів припинення кримінального переслідування військовослужбовців.

Загалом, у 2024 році спостерігається масове закриття кримінальних проваджень, що може свідчити про зміну політики правозастосування, можливо, під впливом нещодавно ухвалених законодавчих змін. Відзначається поява нових підстав для закриття проваджень, зокрема відмова прокурора від обвинувачення, що раніше не застосовувалася. Вірогідно, це пов'язано зі спробами розвантажити судову систему та переглянути підхід до оцінки самовільного залишення частини в умовах воєнного стану. (Див. Додаток 7)

У 2024 році спостерігається значне зростання кількості засуджених військовослужбовців, до яких застосовано покарання у вигляді позбавлення волі – 413 осіб проти 189 у 2023 році та 86 у 2022 році. Це свідчить про посилення репресивних заходів щодо самовільного залишення частини.

Частка засуджених до позбавлення волі:

- 2022: **8,3%** від загальної кількості засуджених;
- 2023: **12,0%** від загальної кількості засуджених;
- 2024: **44,5%** від загальної кількості засуджених.

Значне зростання частки таких вироків у 2024 році вказує на тенденцію до більш жорсткого підходу судів до визначення покарання за СЗМС.

У 2024 році відбулися деякі зміни в підходах судової практики щодо призначення покарань за СЗМС. Якщо у 2022–2023 роках ще спостерігалася певна гнучкість у визначенні строків позбавлення волі, то в 2024 році простежується чітка тенденція до посилення репресивних заходів.

Призначення найменшого строку покарання – 1 рік позбавлення волі – фактично зникло, адже частка таких вироків скоротилася з 3,5% у 2022 році та 3,7% у 2023 році до всього 0,5% у 2024 році. Подібна ситуація і щодо строків від 1 до 2 років: їхня частка впала з 13,2% у 2023 році до 1,7% у 2024 році. Це свідчить про те, що суди дедалі рідше застосовують м'які санкції, надаючи перевагу тривалішим строкам ув'язнення.

Різде скорочення спостерігається і щодо покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 2 до 3 років. Якщо у 2022 році таких вироків було 53,5%, а у 2023 році – 19,6%, то у 2024 році цей показник зменшився до 4,4%. Водночас суттєво зросла частка вироків із позбавленням волі на строк від 3 до 5 років – з 33,7% у 2022 році та 47,0% у 2023 році до 76,8% у 2024 році. Це означає, що три чверті всіх засуджених у 2024 році отримали саме такі строки ув'язнення.

Щодо максимальних санкцій, то частка вироків із позбавленням волі на строк від 5 до 10 років зросла: у 2022 році – 4,6%, у 2023 – 16,4%, а у 2024 – 16,7%. Це вказує на послідовну тенденцію до застосування більш суворих

покарань. Строки позбавлення волі понад 10 років, як і в попередні роки, не застосовувалися.

Загалом, аналіз судових рішень за 2024 рік демонструє значне посилення покарань за ст. 407 КК України. Попри те, що воєнний стан, який є кваліфікуючою ознакою, був введений на початку 2022 року, суди майже повністю відмовилися від короткострокових вироків і значно частіше призначають покарання від 3 до 5 років позбавлення волі. На моє переконання, такий підхід ігнорує індивідуальні обставини кожної справи та позбавляє можливості застосування більш справедливого та зваженого підходу до військовослужбовців, які опинилися у складних умовах. Посилення каральної практики виглядає як спроба штучного стримування дисципліни жорсткими методами, що навряд чи вирішує проблему комплексно, а лише сприяє збільшенню напруги серед військових (Див. Додаток 8).

Аналіз статистичних даних щодо кількості засуджених осіб, до яких застосовані інші покарання за СЗМС, демонструє значне скорочення кількості осіб, засуджених за ст. 407 КК України, до яких застосовані альтернативні покарання, окрім позбавлення волі.

Тримання в дисциплінарному батальйоні:

- 2022: **2,5%** від усіх засуджених;
- 2023: **13,8%** (зростання);
- 2024: **9,3%** (зменшення).

Після піку в 2023 році кількість таких вироків почала скорочуватися, що може свідчити про тенденцію до призначення суворіших санкцій.

Арешт:

- 2022: **6,6%** від загальної кількості засуджених;
- 2023: **9,1%** від загальної кількості засуджених;
- 2024: **3,7%** від загальної кількості засуджених.

Помітне зниження частки арештів у 2024 році.

Службове обмеження для військовослужбовців:

- 2022: 4% від загальної кількості засуджених;
- 2023: 10,5% від загальної кількості засуджених;
- 2024: 10,4% від загальної кількості засуджених.

Хоча частка цього виду покарання зросла порівняно з 2022 роком, у 2024 році її збільшення зупинилося.

Штрафи:

- 2022: **11,3%** від загальної кількості засуджених;
- 2023: **6,2%** від загальної кількості засуджених;
- 2024: **0,4%** від загальної кількості засуджених;

Різде падіння кількості штрафів підтверджує курс судів на заміну фінансових санкцій позбавленням волі або іншими суворішими покараннями.

Інші види покарань, такі як громадські та виправні роботи, фактично не застосовувалися протягом аналізованого періоду.

Загалом, тенденція до скорочення кількості альтернативних покарань і зменшення використання дисциплінарного батальйону та штрафів свідчить про посилення репресивної політики щодо військовослужбовців. Судова практика дедалі рідше враховує можливість м'якших заходів впливу, що ставить під сумнів справедливість і ефективність такого підходу у довгостроковій перспективі (Див. Додаток 9).

Аналіз статистичних даних за 2022–2024 роки демонструє суттєве скорочення кількості військовослужбовців, засуджених за ст. 407 КК України, яких звільнено від покарання.

Звільнення з випробуванням:

- 2022: **66,7%** від загальної кількості засуджених.
- 2023: **47,1%** (зниження).
- 2024: **31,7%** (подальше зменшення).

Кількість засуджених, звільнених із випробуванням, скоротилася у 2024 році більш ніж удвічі порівняно з 2022 роком.

Звільнення внаслідок амністії:

- 2022: **0,5%** від загальної кількості засуджених;
- 2023: **0,3%** від загальної кількості засуджених;
- 2024: **0,0%** від загальної кількості засуджених.

Після 2023 року амністія за цією категорією злочинів фактично перестала застосовуватися.

Звільнення з інших підстав:

- 2022: **0,1%** від загальної кількості засуджених;
- 2023: **0,1%** від загальної кількості засуджених;
- 2024: **0,0%** від загальної кількості засуджених.

Такі випадки були поодинокими у 2022–2023 роках, а у 2024 році взагалі не зафіксовані.

Загалом, дані свідчать про значне скорочення випадків звільнення від покарання, що підтверджує загальну тенденцію до жорсткішого підходу до осіб, засуджених за самовільне залишення військової частини. Фактичне зникнення амністії та інших видів звільнення посилює репресивний характер кримінальної політики щодо військовослужбовців, не залишаючи простору для індивідуального підходу та врахування пом'якшуючих обставин (Див. Додаток 10).

Аналіз статистичних даних за 2022–2024 роки свідчить про незначне застосування додаткових видів покарань за ст. 407 КК України.

Штраф:

- 2022–2024: стабільно 1 випадок на рік (<0,1% від загальної кількості засуджених).

Позбавлення військового або спеціального звання:

- 2022: **0,2%** від загальної кількості засуджених.
- 2023: **0,2%** (без змін).
- 2024: **0,2%** (практично без змін).

Позбавлення права обіймати певні посади:

- 2022–2024: 0 випадків.

Конфіскація майна:

- 2022–2023: не застосовувалася.
- 2024: 3 випадки (0,3%).

Загалом, додаткові покарання у вигляді штрафу та позбавлення військового звання залишаються поодинокими, тоді як позбавлення права обіймати певні посади взагалі не застосовується. Лише у 2024 році з'явилися перші випадки конфіскації майна, проте їхня частка залишається мінімальною (Див. Додаток 11).

Аналіз статистичних даних щодо інших відомостей про засуджених за ст. 407 КК України демонструє певні тенденції у застосуванні окремих кримінально-правових механізмів.

Застосування покарання за сукупністю злочинів:

- 2022: **0,7%** від загальної кількості засуджених.
- 2023: **1,3%** (зростання порівняно з 2022 роком).
- 2024: **1,5%** (помірне зростання).

Призначення покарання за сукупністю злочинів залишається відносно рідкісним явищем, хоча у 2024 році частка таких вироків трохи зросла.

Застосування покарання за сукупністю вироків:

- 2022: **2,6%** від загальної кількості засуджених;
- 2023: **3,9%** (зростання).
- 2024: **9,1%** (ще більше зростання).

Цей показник у 2024 році зріс більш ніж удвічі порівняно з 2023-м, що свідчить про зростання кількості випадків, коли особи вже мали судимості або вчинили нові правопорушення.

Призначення покарання із застосуванням ст. 69 КК України (нижче від найнижчої межі санкції):

- 2022: **15,6%** від загальної кількості засуджених.
- 2023: **27,1%** (різке зростання).
- 2024: **19,2%** (зменшення, але все ще високий показник).

У 2023 році суди значно частіше пом'якшували покарання, але в 2024 році ця практика скоротилася.

Призначення примусового лікування:

- 2022: **0,0%** від загальної кількості засуджених.
- 2023: **0,1%** (поодинокий випадок).
- 2024: **0,0%** від загальної кількості засуджених.

Застосування примусового лікування залишається винятковим і практично не використовується щодо засуджених за СЗМС.

Застосування спеціальної конфіскації (ст. 96-1 КК України):

- 2022-2024: **0%** від загальної кількості засуджених.

Протягом трьох років ця міра покарання не застосовувалася у жодному випадку.

Таким чином, аналіз показує, що у 2024 році спостерігається посилення тенденції до призначення покарань за сукупністю вироків, а також певне зменшення застосування ст. 69 КК України порівняно з 2023 роком. Водночас примусове лікування та спеціальна конфіскація залишаються практично невикористовуваними заходами (Див. Додаток 12).

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 1

1. Було здійснено комплексний аналіз визначень термінів «самовільне залишення місця служби» та «воєнний стан» у контексті українського законодавства. Було виявлено прогалини в чіткому визначенні таких важливих понять, як «військова частина», «місце служби» та «самовільне залишення», що значно ускладнює кваліфікацію правопорушень за ст. 407 КК України. З'ясовано, що ці прогалини створюють труднощі в застосуванні законодавства та підвищують ймовірність зловживань з боку командування. Окрім цього, було проведено детальний аналіз юридичних наслідків введення воєнного стану для цих понять, зокрема щодо зміни правового режиму та особливостей кваліфікації діянь військовослужбовців під час особливих режимів.

2. Розглянуто історичні етапи розвитку кримінальної відповідальності за самовільне залишення військової частини, починаючи з радянського законодавства та закінчуючи сучасними нормативно-правовими актами України.

Особливу увагу було приділено аналізу Закону СРСР 1958 року, що став основою для багатьох пострадянських країн, включаючи Україну, росію, Казахстан та інші. Дослідження показало, що хоча основні принципи залишались незмінними, покарання за це правопорушення продовжує бути суворим у різних країнах, що свідчить про спадковість радянського підходу в кримінальному праві.

3. Був проведений порівняльний аналіз правових систем різних країн, таких як США, Китай, Німеччина, Канада та Франція, щодо самовільного залишення місця служби. Було виявлено, що у більшості з цих країн відповідальність за самовільне залишення військової частини регулюється спеціалізованими військовими актами, що дозволяє більш чітко визначити кваліфікуючі ознаки в мирний та воєнний періоди. Водночас в Україні ця проблема залишає відкритими питання визначення термінів і кваліфікації таких правопорушень в умовах воєнного стану, що потребує удосконалення правових норм.

4. Статистичний аналіз самовільного залишення військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану (2022-2024 роки) В останньому підрозділі було розглянуто статистичні дані щодо самовільного залишення місця служби військовослужбовцями в Україні в період 2022-2024 років, тобто, в умовах воєнного стану. Визначено значне зростання кількості кримінальних проваджень, пов'язаних із цим правопорушенням.

РОЗДІЛ 2. ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЕМ МІСЦЯ СЛУЖБИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ. ВІДМЕЖУВАННЯ ЦЬОГО ЗЛОЧИНУ ВІД СУМІЖНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Кваліфікація військових правопорушень є складним процесом, оскільки деякі склади злочинів мають схожі ознаки, що ускладнює їхнє розмежування. Особливо це стосується самовільного залишення військової частини або місця служби (СЗМС), передбаченого ст. 407 КК України, яке вимагає чіткої диференціації від дезертирства (ст. 408 КК), самовільного залишення поля бою (ст. 429 КК) та адміністративного проступку, передбаченого ст. 172-11 КУпАП.

Розмежування цих правопорушень має практичне значення, оскільки саме від правильної кваліфікації залежить визначення ступеня суспільної небезпеки діяння та міри покарання. Помилки в правовій оцінці можуть призвести як до безпідставного пом'якшення відповідальності, так і до її надмірного посилення, що порушує принципи законності та справедливості.

У цьому розділі досліджено склад злочину, передбаченого ст. 407 КК України, із розглядом його ключових елементів: **об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони**. Особливу увагу приділено правозастосовним проблемам, що виникають при встановленні мотивів військовослужбовців, визначенні моменту закінчення злочину, тлумаченні «поважних причин» для нез'явлення на службу, а також розмежуванню кримінальної та адміністративної відповідальності.

Аналіз судової практики показує, що відсутність єдиних критеріїв щодо об'єктивних і суб'єктивних ознак СЗМС призводить до неоднозначного трактування складу цього злочину. Використання методів системного та

порівняльного аналізу дозволить не лише встановити характерні риси цього правопорушення, а й виробити обґрунтовані підходи до його кваліфікації.

Таким чином, у цьому розділі розглянуто юридичну природу самовільного залишення військової частини, його місце у системі військових злочинів, проблеми правозастосування та шляхи їхнього вирішення.

2.1. Об'єкт самовільного залишення військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану

Згадки складу правопорушення містяться в ч. 1 ст. 2 КК України, а саме, що підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить *склад кримінального правопорушення*, передбаченого цим Кодексом, в ч. 1 ст. 13 сказано, що закінченим кримінальним правопорушенням визнається діяння, яке містить *усі ознаки складу кримінального правопорушення*, передбаченого відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, а також в ч. 2 ст. 17 наголошується, що особа, яка добровільно відмовилася від доведення кримінального правопорушення до кінця, підлягає кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинене нею діяння містить *склад іншого кримінального правопорушення*.

Проте, що саме означає склад кримінального правопорушення і які елементи він має, законодавець вирішив залишити на розсуд читаючого.

В кодексі також, відповідно, не міститься поняття об'єкту кримінального правопорушення як такого, тому для розуміння загального поняття треба виходити із доктринальних підходів до його визначення. Тож, певне розуміння цього поняття можна знайти на доктринальному рівні.

Об'єктом злочину вважається кримінально-правова категорія, яка використовується для позначення суспільних інститутів, яким завдано шкоду внаслідок вчинення кримінального протиправного діяння (бездіяльності). [33]

В.О. Навроцький приходять до висновку, що закріплення поняття складу правопорушення все ж є важливим і необхідним, наводячи приклад доволі

поширеної ситуації, коли слідчі та прокурори закривають кримінальне провадження за підставою, передбаченою п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК України – встановлена відсутність в діянні складу кримінального правопорушення, проте у постановках про закриття кримінального провадження вони не зазначають, яка саме ознака (чи ознаки) відсутні та в інших матеріалах провадження не зазначають, які ознаки наявні та в чому вони полягають [34]

І.І. Чугуніков також вважає, що закріплення на рівні кримінального закону як самого поняття складу злочину, так і його окремих елементів є дуже важливим кроком, оскільки сприятиме остаточному конституюванню зазначених понять як суто нормативних та формуванню більш серйозного й виваженого ставлення з боку правозастосовувача та законодавця насамперед до такого елемента складу злочину, як об'єкт. [35]

Суд Європейського Союзу зазначає, що принципи юридичної визначеності й легітимних очікувань означають, що «наслідки законодавства Спільноти мають бути зрозумілими та очікуваними для тих, на кого воно поширюється» («Amministrazione delle finanze dello Stato v. SRL Meridionale Industria Salumi and Others», справа № 212-217/80, п. 10); або «що законодавство має бути зрозумілим і чітким, і що його застосування має бути передбачним для усіх зацікавлених сторін» («Europaisch-Iranische Handelsbank AG v. Council of the European Union», справа № T-434/11, п. 93; «France v. Commission», справа № C-325/91, п. 26). [36]

На мою думку, відсутністю закріплення нормативно складу правопорушення порушується принцип юридичної визначеності, оскільки не всі люди є правниками і не для всіх автоматично є зрозумілим, що таке склад правопорушення. Ба більше, навіть правники досі не прийшли до єдиної «правильної» думки, що це таке і як зазначає В.О. Навроцький у своїх тезах, існує великий перелік дискусійних питань, які досі потребують визначення.

У теорії кримінального права розроблена класифікація об'єктів злочину. При класифікації об'єктів злочину за «вертикаллю» виділяють загальний, родовий (видовий) і безпосередній об'єкти. Ця класифікація дає можливість

відокремлювати об'єкти злочинів за ступенем спільності охоронюваних законом відносин, вона є логічною, ґрунтується на співвідношенні філософських категорій «загального», «особливого» і «окремого» та цілком відповідає потребам практики.

Загальним об'єктом злочину вважається сукупність всіх суспільних відносин, які прийняті під охорону чинного закону про кримінальну відповідальність. Загальний об'єкт включає в себе всі відносини, що забезпечують охорону життя та здоров'я особи, власності, системи господарювання, громадської безпеки, миру та ін. Кожен злочин, посягаючи на ті або інші конкретні відносини, в кінцевому рахунку посягає в цілому на всю систему охоронюваних кримінальним законом суспільних відносин, тобто і на загальний об'єкт злочину.

Родовим(видовим) об'єктом злочину визнають окрему групу однорідних чи тотожних суспільних відносин, які охороняються єдиним комплексом взаємопов'язаних кримінально-правових норм.

Безпосереднім об'єктом злочину вважаються конкретні суспільні відносини, які поставлені законодавцем під охорону певною кримінально-правовою нормою і яким завдається шкода злочином. Так, безпосереднім об'єктом вбивства є суспільні відносини, що забезпечують життя окремої людини, хуліганства – суспільні відносини, що забезпечують належний стан громадського порядку і т.д. [37]

Судячи із вище написаної логіки, виходить, що **загальним об'єктом злочину**, передбаченим ст. 407 КК України, є суспільні відносини, що забезпечують правопорядок у державі. Як і будь-який злочин, пов'язаний з порушенням військової дисципліни, СЗМС у кінцевому підсумку впливає на стабільність і безпеку суспільства, оскільки військова служба є невід'ємною складовою державного управління та обороноздатності.

Родовим об'єктом військових злочинів є встановлений законодавством України порядок несення або проходження військової служби. Цей порядок визначений низкою законів України, Військовою присягою, військовими

статутами, положеннями про проходження військової служби різними категоріями військовослужбовців, наказами відповідних начальників та іншими нормативно-правовими актами. Таким чином, порядок проходження військової служби охоплює ті суспільні відносини, які виникають у зв'язку з регулюванням процесу життєдіяльності Збройних Сил України та інших військових формувань, пов'язаного з виконанням покладених на ці військові формування завдань.

На мій погляд, порядок несення військової служби охоплює значно вужче коло суспільних відносин порівняно з поняттям військового правопорядку. Йдеться передусім про ті правовідносини, що виникають у зв'язку з регламентацією діяльності військовослужбовців під час реалізації ними спеціальних прав та обов'язків, зокрема під час виконання завдань бойового чергування, вартової, патрульної, прикордонної, внутрішньої чи вахтової служб у визначений проміжок часу.

Водночас поняття військового правопорядку, на мою думку, має значно ширший зміст. Воно охоплює не лише порядок проходження служби та несення спеціальних служб, а й підпорядкування, дотримання військової честі, належну експлуатацію озброєння і військової техніки, порядок користування військовим майном, реалізацію повноважень військовослужбовими посадовими особами, дотримання вимог під час виконання військового обов'язку в умовах бою, а також додержання звичаїв і правил ведення війни.

Аналізуючи різні позиції та думки щодо визначення **родового об'єкта злочину**, передбаченого ст. 407 КК України, О. Ленда приходиться до висновку, що встановлений порядок несення та проходження військової служби, як родовий об'єкт кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби, – це сукупність правовідносин, що виникають на підставі низки нормативно-правових актів у сфері життєдіяльності Збройних Сил України, котрі встановлюють такий порядок несення та проходження військової служби, що може бути порушений зсередини виключно військовослужбовцями. Родовий об'єкт військових кримінальних правопорушень та діяння, передбаченого ст. 407

КК, охоплює і порядок проходження, і порядок несення військової служби, оскільки ці поняття органічно взаємопов'язані між собою. [38]

Основними такими нормативними актами є закони «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про Збройні Сили України», «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України», «Про оборону України», Положення про проходження військової служби різними суб'єктами та інші.

Конкретний військовий злочин безпосередньо посягає не на весь порядок несення або проходження військової служби, а на окремі сторони (елементи) цього порядку. **Безпосереднім об'єктом конкретного військового злочину** є ті відносини військової служби, проти яких спрямоване злочинне діяння. [39, с.917, 918] Об'єкти кожного складу злочину за окремими частинами розглянемо нижче.

Детально було проаналізовано склад злочину, передбаченого ст. 407 КК України у статті Н.В. Коломієць та Є.Ю. Лугини. [40]

Авторки зазначають, що військовим кримінальним правопорушенням притаманні ознаки, які є обов'язковими для цього виду кримінально-протиправних діянь: 1) діяння є суспільно-небезпечними та посягають на порядок несення або проходження військової служби, який встановлений чинним законодавством, тобто, *спеціальний об'єкт*; 2) наявність *спеціального суб'єкта*: військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів; 3) суспільно-небезпечне діяння визнається військовим кримінальним правопорушенням тільки тоді, коли воно закріплене в розділі XIX Особливої частини КК України. Суспільно-небезпечне діяння може бути кваліфіковане як військове кримінальне правопорушення, якщо йому притаманна кожна з перерахованих ознак, і навпаки – не може бути таким, у разі відсутності бодай однієї з ознак.

У своїй роботі дослідниці акцентують увагу на різноманітності складів правопорушення в одній статті. Ст. 407 КК України містить п'ять частин, кожна з яких закріплює ознаки *різних складів* кримінального правопорушення у виді СЗМС. Ч. 1 та ч. 2 ст. 407 КК України визначають ознаки простих складів

кримінальних правопорушень. Відповідно до змісту ч. 3 ст. 407 можна визначити кваліфікований склад кримінального правопорушення, а відповідно до ч. 4 та ч. 5 – особливо кваліфікованих. При формуванні цих складів законодавець поєднав такі ознаки як тривалість діяння та суб'єкт кримінального правопорушення [41, с. 512-513], а саме: за ч. 1 ст. 407 – військовослужбовець *строкової служби*, який вчинив СЗМС, або не з'явився вчасно без поважних причин на службу протягом понад три доби, але не більше як місяць; за ч. 2 – військовослужбовець (*крім строкової служби*), який вчинив аналогічне діяння, зазначене в ч. 1, протягом понад десять діб, але не більше як місяць, або і менш як десять діб, але понад три доби, повторно вчинені протягом року; за ч. 3 – особи, зазначені в ч. 1 або ч. 2, вчинили СЗМС або не з'явилися вчасно без поважних причин на службу *понад місяць*. Особливою обтяжливою кваліфікуючою ознакою складу СЗМС є вчинення даного кримінального правопорушення в умовах особливого періоду, воєнного стану або в бойовій обстановці. За наявності цих ознак у складі правопорушення відповідно до ч. 4 та ч. 5 ст. 407 КК України передбачається суворіший розмір покарання.

Попри наявність різних складів кримінального правопорушення у ст. 407 КК України, їхній родовий об'єкт залишається однаковим – це встановлений порядок несення військової служби, який забезпечує дисципліну, організацію та боєздатність Збройних Сил.

2.2. Об'єктивна сторона самовільного залишення військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану

Нормативного визначення, що таке об'єктивна сторона злочину не існує, проте в підручнику Кримінальне право України. Загальна частина: Навчальний посібник містяться її визначення та ознаки.

Об'єктивну сторону злочину утворюють його зовнішні ознаки, встановлені законом про кримінальну відповідальність. Це ті ознаки, в яких проявляється зовні процес вчинення суспільно небезпечного діяння і які відповідають на

запитання – як було вчинено злочин? Об'єктивна сторона визначає: у чому полягає злочин; яким чином його вчинено; у яких умовах місця, часу, обстановки він протікає; за допомогою яких засобів і знарядь вчинюється.

Основні ознаки об'єктивної сторони зазначаються в диспозиціях статей Особливої частини КК України. Потрібно зауважити, що кримінальна відповідальність настає лише за суспільно небезпечне діяння. А не за думки, бажання чи намір вчинити злочин.

Об'єктивна сторона є важливим показником ступеня суспільної небезпеки злочинного діяння, визначає характер заподіяної шкоди об'єкту кримінально-правової охорони. Важливість даного елемента складу злочину полягає і у тому, що вона дає можливість відмежувати один злочин від іншого.

Умовно процес вчинення злочину можна з точки зору його об'єктивної сторони розділити на три етапи:

1. *Діяння (дія чи бездіяльність)*. Це перший, початковий етап вчинення злочину. При чому в об'єктивну сторону злочину діяння входить не цілком, а лише його зовнішня, виконавча, фізична сторона. Це та сторона діяння, яку можна побачити присутнім, зрозуміти і чітко визначити – спосіб, місце, час, обстановка та використані при цьому засоби і знаряддя. Злочинне діяння завжди має місце в певних умовах. Тому діяння завжди треба брати та оцінювати не ізольовано, а з врахуванням усіх умов і обставин.

2. *Причинний зв'язок*, як об'єктивно існуючий взаємозв'язок речей і явищ у природі. Кримінальне правопорушення, як і будь-яка суспільно істотна поведінка, чинить певні зміни в суспільному житті, які в свою чергу викликають подальший розвиток подій. Такий розвиток може мати різні напрямки залежно від характеру дії (бездіяльності), а також від умов місця, часу та обставин.

3. *Наслідки*, тобто ті зміни, до яких призводить кримінальне правопорушення і які є суспільно небезпечною шкодою. Таким чином, об'єктивну сторону кримінального правопорушення утворюють (складають):

а) суспільно небезпечне діяння (дія та бездіяльність);

- б) наслідки;
- в) причинний зв'язок між дією чи бездіяльністю та наслідками;
- г) спосіб, місце, час, обстановка, засоби та знаряддя вчинення злочину. [37]

Оскільки СЗМС є злочином з формальним складом, то його об'єктивна сторона характеризується лише фактом незаконного залишення військової частини або нез'явлення на службу, без необхідності доведення суспільно небезпечних наслідків. До такого висновку прийшли Є.Ю. Лугина та Н.В. Коломієць. [40]

Ст. 407 КК з об'єктивної сторони містить два склади злочину:

- 1) самовільне залишення військової частини або місця служби;
- 2) нез'явлення вчасно без поважних причин на службу у разі звільнення з частини, призначення або переведення, нез'явлення з відрадження, відпустки або лікувального закладу.

З першого погляду ці категорії є наче зрозумілими, вони впливають прямо з першої частини статті, проте, все таки існує певна плутанина при кваліфікації і подальшому аналізі судових рішень.

Ст. 407 КК України складається з п'яти частин, з яких перші дві містять ознаки основних складів, а інші три – кваліфікованих складів злочину.

Саме ознаки об'єктивної сторони роблять наступні частини після другої кваліфікованими. В першому випадку (ч. 3) – це збільшена тривалість відсутності, тобто така ознака як *час*, далі (ч. 4) – здійснення діяння в умовах особливого періоду, тобто, *обстановка*, наступна ознака (в ч. 5) – це вчинені діяння в бойовій обстановці, а так само ті самі дії тривалістю понад три доби, вчинені в умовах воєнного стану, тобто *теж – обстановка*.

Щодо інших ознак об'єктивної сторони СЗМС, а саме конкретизації *діянь та способу*, у який здійснюється суспільно-небезпечне діяння, то ККС у своїй постанові відповів на аргумент захисника щодо неправильної кваліфікації дій військовослужбовця за контрактом як «нез'явлення вчасно на службу без поважних причин». Захисник наполягав, що ця ознака охоплює лише випадки

нез'явлення у разі звільнення з частини, призначення, переведення, відрядження, відпустки або повернення з лікувального закладу. Однак із сформульованого обвинувачення не було зрозуміло, на якій підставі військовослужбовець мав прибути на службу саме 19.08.2019.

Суд сформулював правову позицію, що кримінальна відповідальність за частинами 2–5 ст. 407 КК, на відміну від ч. 1 цієї статті, настає *незалежно від конкретних обставин, за яких військовослужбовець не з'явився вчасно*. Це може бути будь-який із перелічених випадків: звільнення з частини, призначення, переведення, повернення з відрядження, відпустки або лікувального закладу. Водночас, якщо військовослужбовець мав поважні причини для несвоєчасного прибуття на службу, їх необхідно підтвердити належними та допустимими доказами [42].

З аналізу цієї правової позиції випливають важливі висновки щодо об'єктивної сторони СЗМС.

По-перше, ККС підтвердив, що для кваліфікації за ч. 2–5 ст. 407 КК України не має значення конкретна підстава, за якою військовослужбовець повинен був прибути на службу. Це означає, що об'єктивна сторона цього злочину охоплює будь-яке безпідставне нез'явлення на військову службу, незалежно від його причин та обставин.

По-друге, суд вказав на необхідність підтвердження поважних причин несвоєчасного прибуття, що підкреслює значення оціночного підходу у встановленні вини. Це ще раз підтверджує, що наявність чи відсутність об'єктивної сторони злочину визначаються не лише фактом відсутності на службі, а й наявністю чи відсутністю поважних причин, які можуть бути доведені.

Проблематика визначення об'єктивної сторони військових злочинів, зокрема за ст. 407 КК України, полягає у складності визначення *моменту закінчення злочину*. СЗМС передбачає певний проміжок часу, який необхідний для кваліфікації діяння як злочинного. Наприклад, у ч. 1 ст. 407 КК України строковик вважається таким, що вчинив злочин, лише після трьох діб відсутності,

а у ч. 3 – після місяця. Визначення точного моменту початку злочину та його закінчення ускладнюється особливостями військової служби, де строки можуть бути умовними та варіюватися залежно від обставин. Наприклад, об'єктивна оцінка факту самовільного залишення військової частини може ускладнюватися через відсутність точного часу залишення або неприбуття військовослужбовця, що, у свою чергу, може бути зумовлено такими чинниками, як відсутність чіткого обліку переміщення особового складу, неналежне ведення документації чи допуск до неї, ситуація в районі бойових дій (наприклад, евакуація, втрати зв'язку), стихійне лихо, технічні проблеми з транспортом або засобами зв'язку, хвороба, що унеможливила повідомлення командування, або інші надзвичайні обставини.

Доволі часто у вирокх пишуть точний час по хвилинах, коли особа вчинила СЗМС, але буває і таке, коли не вдалось з'ясувати, чи то особа залишила частину ввечері, чи до моменту шиккування. Або, якщо в частині чи на охоронюваному об'єкті особа була одна, тоді набагато складніше виявити час зникнення.

Таким чином, об'єктивна сторона злочину за ст. 407 КК України нерідко потребує детального аналізу контексту кожної конкретної ситуації, щоб встановити момент закінчення злочину та відмежувати злочин від дисциплінарного проступку.

«СЗМС є триваючим злочином, його закінчення настає в момент добровільного повернення винного або його затримання уповноваженими особами. Відповідно, перебування військовослужбовця поза частиною протягом будь-якого часу є частиною триваючого злочину, якщо не доведено, що він мав поважні причини для відсутності». Такий висновок щодо ч.4 ст. 407 КК України зробила колегія суддів в ухвалі ВС від 24.07.2020 у справі № 712/6446/19.

Натомість, колегія суддів судової палати з розгляду кримінальних справ Київського апеляційного суду, під час розгляду справи № 752/4349/23 за обвинуваченням особи у вчиненні кримінального правопорушення за ч. 5 ст. 407 КК України, у судовому рішенні від 26.04.2023, дійшла до висновку про те, що на противагу кримінальним правопорушенням, передбаченим ч. 1, ч. 2, ч. 3 ст. 407

КК України, кримінальне правопорушення, передбачене ч. 5 ст. 407 КК України, *не є продовжуваним*, і є закінченим з моменту самовільного залишення військової частини або місця служби, а також нез'явлення вчасно на службу без поважних причин військовослужбовцем саме в умовах воєнного стану.

Вирішення цього питання є важливим для подальшого вирішення підсудності суду, що буде розглядати справу, оскільки вид злочину визначає момент його закінчення, а відповідно – і його місце, а також для розуміння можливості застосування норми, яка перестала бути чинною. Наприклад, якщо особа вчинила СЗМС 10.12.2022 року, тобто, до внесених змін до ст. 69 та 75 КК України.

Наприклад, якщо особа не з'явилась вчасно до місця служби 22.01.2023 (вже після внесених змін, але до набрання ними чинності), а 04.11.2023 повернулась сама добровільно, то суд буде вважати момент вчинення злочину саме 22.01.2023 і застосує положення ст. 75 КК України, підтверджуючи, що кримінальне правопорушення не є продовжуваним. (Див. справу під номером 58 в Додатку)

Друга проблема полягає у встановленні злочинних наслідків. Військові злочини, зокрема СЗМС, можуть не мати очевидних матеріальних наслідків, але завдають шкоди військовій дисципліні та управлінню військовими підрозділами. У кримінально-правовій доктрині ведуться дискусії щодо того, чи є цей злочин формальним (де наслідки не мають значення) чи матеріальним (де треба доводити конкретну шкоду). Це особливо важливо у випадках, коли СЗМС не призвело до дезорганізації служби, але все одно підпадає під кримінальну відповідальність.

М.М. Сенько наполягає, що злочин, передбачений ст. 407 КК, є злочином із формальним складом. Він описаний в кримінальному законі таким чином, що в диспозиції ст. 407 КК не вказується на його суспільно небезпечні наслідки. Це означає, що для наявності складу злочину немає необхідності встановлювати настання суспільно небезпечних наслідків та причинного зв'язку між ними та діянням. [23, с.59]

Наступна проблема, яка пов'язана з об'єктивною стороною – це відмежування ст. 407 КК України від адміністративних правопорушень. У КУпАП є ст. 172-11, яка передбачає відповідальність за самовільне залишення частини або місця служби. Відповідно, виникає складність у розмежуванні адміністративного та кримінального правопорушення. Питання полягає в тому, чи слід визнавати військовослужбовця злочинцем, якщо він не з'явився на службу протягом кілька днів, але згодом повернувся без наміру ухилитися від виконання обов'язків.

Ключовим критерієм для розмежування кримінальної та адміністративної відповідальності є тривалість дії військовослужбовця, яка полягає у відсутності, неприбутті. Якщо вона не перевищує три доби (для строкової служби) або десять днів (для контрактників), діяння розглядається як адміністративне правопорушення. Водночас, якщо відсутність триває довше, воно набуває ознак кримінального правопорушення, передбаченого ст. 407 КК України. Важливе значення мають також обставини, за яких вчинене діяння: у бойовій обстановці або під час воєнного стану воно вважається тяжчим правопорушенням. Інший аспект полягає у повторності: якщо особа вже притягувалася до адміністративної відповідальності за СЗМС, це може слугувати підставою для кримінальної кваліфікації. Отже, об'єктивна сторона злочину відіграє ключову роль у диференціації відповідальності, оскільки саме вона визначає ступінь суспільної небезпеки вчиненого діяння. (Див. Додаток 13).

Об'єктивну сторону адміністративного проступку характеризують такі ознаки: а) діяння (дія або бездіяльність); б) шкідливі наслідки проступку; в) причинний зв'язок між діянням і суспільно шкідливими наслідками. Це обов'язкові ознаки адміністративного проступку. Поряд з ними існують необов'язкові (факультативні) ознаки об'єктивної сторони адміністративного проступку – місце, спосіб, час, засоби, обставини скоєння проступку» [43, с. 434].

В умовах воєнного стану чи бойових дій значення об'єктивної сторони злочину набуває особливих характеристик. Відсутність військовослужбовця може

мати значно більші наслідки, ніж у мирний час, але водночас і причини СЗМС у таких умовах можуть бути більш виправданими (наприклад, психологічне виснаження, бойовий шок).

Щодо причинно-наслідкового зв'язку, то, на мій погляд, в деяких військових злочинах взагалі складно визначити, чи наявний він між діянням та його наслідками. А щодо кримінального правопорушення, передбаченого ст. 407 КК України, то його зовсім немає, оскільки склад формальний.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 407 КК України, має низку проблемних аспектів, зокрема щодо визначення моменту закінчення злочину, розмежування з адміністративними правопорушеннями та оцінки способу його вчинення. Умови воєнного стану ще більше ускладнюють правозастосування, оскільки юридичні норми не завжди відображають реальність бойових дій та морально-психологічний стан військовослужбовців. Для вдосконалення правозастосування необхідне комплексне врахування не лише юридичних, а й соціальних аспектів цього злочину.

Як влучно зауважив М.І. Хавронюк у своїй статті, правова кваліфікація самовільного залишення військової частини або місця служби (СЗМС) є проблемною через надмірну диференціацію складів правопорушень, що ускладнює їх розмежування.

Особливі труднощі виникають при розмежуванні СЗМС із дезертирством (ст. 408 КК), оскільки обидва злочини мають спільну об'єктивну сторону – самовільне залишення місця служби. Основна відмінність полягає в наявності мети ухилитися від військової служби назавжди у випадку дезертирства. Однак ця ознака є оцінною, що створює труднощі для правозастосування та іноді призводить до кваліфікаційних помилок.

Крім того, законодавча конструкція СЗМС за ст. 407 КК України в умовах особливого періоду (ч. 4) і воєнного стану або бойової обстановки (ч. 5) викликає питання щодо співмірності санкцій. Так, за залишення місця служби понад три доби у бойовій обстановці військовослужбовцю загрожує від п'яти до десяти

років позбавлення волі, тоді як у звичайний час за аналогічні дії передбачена значно м'якша відповідальність. [44]

Підіймаючи питання спірної та невизначеної кваліфікації, М.І. Хавронюк також акцентує на такій ознаці об'єктивної сторони як спосіб вчинення (наявні чи відсутні поважні причини) та обстановка.

Поважні причини безпосередньо впливають на сам факт наявності чи відсутності складу злочину, оскільки вони визначають, чи було діяння суспільно небезпечним. Якщо військовослужбовець мав об'єктивно поважну причину (наприклад, потрапив у полон, був відрізаний від частини, важко захворів без можливості повідомити командування), то немає складу злочину за ст. 407 КК, оскільки відсутня його об'єктивна сторона.

Ще один приклад: у ч. 1 ст. 407 КК передбачена відповідальність за «самовільне залишення місця служби, а також нез'явлення вчасно без поважних причин на службу», а в частинах 2 і 5 цієї ж статті – за «самовільне залишення місця служби, а також нез'явлення вчасно на службу без поважних причин».

Ці два формулювання відрізняються тим, що у першому слова «без поважних причин» знаходяться в середині речення, а в другому – в кінці. Тому у другому випадку ці слова можуть стосуватися і нез'явлення вчасно на службу, і самовільного залишення місця служби. При цьому перелік поважних причин в законі відсутній. З цього можна зробити висновок, що реальний ризик потрапити в оточення або тривала втрата зв'язку з підрозділом можуть бути визнані поважною причиною самовільного залишення військовослужбовцем під час бою бойових позицій (вони є місцем служби).

Яскравим прикладом юридичної невизначеності є також ситуація, за якої кваліфікувати самовільне залишення поля бою під час бою (в бойовій обстановці) можна одночасно або за ч. 5 ст. 407, або за ст. 429 КК – вони передбачають дублюючі положення і однакові санкції. [45]

2.3. Суб'єкт самовільного залишення військовослужбовцем місяця служби під час воєнного стану

У КК України 2001 р. закріплено поняття «суб'єкт злочину». Ч. 1 ст. 18 КК України передбачає, що «суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до Кримінального кодексу може наставати кримінальна відповідальність». Одночасно, у багатьох статтях КК України вживаються більш широкі за змістом терміни: «особа, яка вчинила злочин», «особа, винна у вчиненні злочину», «особа, яка засуджується», «особа, яка засуджена» тощо.

Кримінальним кодексом передбачені обов'язкові ознаки суб'єкта злочину. Відсутність однієї із ознак свідчить про відсутність складу злочину.

Обов'язковими ознаками суб'єкта злочину є такі:

1. Фізична особа – суб'єктом злочину може бути лише людина, а не тварини, механізми чи юридичні особи.
2. Вік кримінальної відповідальності – загальний мінімальний вік становить 16 років, а за окремі злочини – 14 років.
3. Осудність – здатність особи усвідомлювати свої дії та керувати ними під час вчинення злочину.

Факультативні (спеціальні) ознаки суб'єкта злочину (передбачені лише для окремих складів злочинів кримінальних правопорушень, наприклад, військових).
[37]

Питання віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність за військові злочини, підняв у своїй дисертації М.М. Сенько.

Він зазначає, що до кримінальної відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ст. 407 КК, не можуть притягуватися особи, які не досягли мінімального, встановленого для відповідних категорій військовослужбовців віку. Тому автор не погоджується з позицією М.І. Карпенка та деяких інших авторів, які вважають, що кримінальна відповідальність за військові злочини та за злочин, передбачений ст. 407 КК, зокрема, може наставати з досягненням суб'єктом 18-ти

чи 17-річного віку. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність за військові злочини, для кожної категорії військовослужбовців різний і відповідає віку, з досягненням якого особа може бути призваною чи зарахованою на той чи інший вид військової служби. Як ми визначили вище, такий вік, наприклад, для курсантів вищих військових навчальних закладів або вищих навчальних закладів, що мають військові навчальні підрозділи, фактично, може становити навіть 16 років, якщо 17 років їм виповнюється у рік зарахування до навчального закладу. Як зазначає М.І. Хавронюк, такий вік військовослужбовця не виключає його відповідальності, а повинен розцінюватися як обставина, що пом'якшує покарання, відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 66 КК України. Для іншої категорії військовослужбовців, наприклад, для солдатів, матросів, старшин та прапорщиків і мічманів, що проходять службу за контрактом, такий вік становить 19 років [23, с.63].

У ст. 401 зазначається, що військовими кримінальними правопорушеннями визнаються передбачені цим розділом кримінальні правопорушення проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, *вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними та резервістами* під час проходження зборів.

Тобто, чітко вказується, що для статей цього розділу наявний спеціальний суб'єкт. Проте і тут не без ускладнень і непорозумінь. Хто такий військовослужбовець взагалі і де міститься нормативне визначення цього поняття?

За логікою, таке поняття мало б бути у Законі «Про військовий обов'язок і військову службу» і насправді там здійснена спроба щодо такого визначення. У ч. 9 ст. 1 згаданого закону наявний такий розподіл:

«Щодо військового обов'язку громадяни України поділяються на такі категорії:

допризовники – особи, які підлягають взяттю на військовий облік;

призовники – особи, які взяті на військовий облік;

військовослужбовці – особи, які проходять військову службу;

військовозобов'язані – особи, які перебувають у запасі для комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт із забезпечення оборони держави;

резервісти – особи, які проходять службу у військовому резерві Збройних Сил України, інших військових формувань і призначені для їх комплектування у мирний час та в особливий період.»

На мою думку, недостатньо розкриті поняття військовослужбовця, оскільки не зазначено, яку саме військову службу вони повинні проходити, де, в яких структурних підрозділах, тощо. Для людини, яка не мала достатнього досвіду взаємодії з військовими формаціями, таке визначення точно не визначає нічого.

В Енциклопедії сучасної України це поняття є більш юридично визначеним, хоча і досі не до кінця точним: військовослужбовцем є громадянин України, який проходить службу в Збройних силах або у інших військових формуваннях, які створені відповідно до законодавства. [46]

Для того, щоб більш детально зрозуміти, хто саме відноситься до категорії суб'єкта військовослужбовця, треба звернутись до вступу до Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, в якому зазначено: «Дія Статуту поширюється на військовослужбовців Служби зовнішньої розвідки України, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, Управління державної охорони України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, органів спеціального призначення з правоохоронними функціями.»

Тобто, розширений перелік суб'єктів, які підпадають під поняття спеціального суб'єкта, який є необхідною ознакою військових злочинів є саме таким. На моє переконання, подібні дефініції і уточнення мають бути саме в КК України, для дотримання принципу правової визначеності і підняття рівня юридичної обізнаності суспільством загалом, а не тільки правниками.

Суб'єкт самовільного залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України), як було зазначено вище, чітко визначений у диспозиціях частин цієї статті. На думку М. І. Панова, «для визнання особи суб'єктом військових злочинів важливе значення має встановлення початку і закінчення проходження військової служби, оскільки вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого розділом XIX Особливої частини КК, тільки у цей проміжок часу, тобто у період проходження військової служби, дає підстави визнавати це діяння злочином проти встановленого порядку несення військової служби» [47, с. 15].

М. І. Хавронюк зазначає, що «підставою виникнення правовідносин, пов'язаних з проходженням військової служби, є відповідний юридичний факт. Якщо він відсутній, то і такі відносини з точки зору права визнаються нікчемними – такими, що не тягнуть жодних правових наслідків. Неправильні дії працівників органів державного управління, внаслідок порушень з боку яких особа була призвана на військову службу незаконно, не можуть погіршувати становище громадянин» [48, с. 1128].

Однією з важливих ознак суб'єкта злочину, передбаченого ст. 407 КК, є часові межі, в рамках яких особа є військовослужбовцем, тобто, важливо визначити момент початку та момент закінчення служби.

Початок та закінчення проходження військової служби визначаються ст. 24 Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу»

Початком проходження військової служби вважається:

1. для призовників базової військової служби – з дня їх відправлення з територіального центру комплектування до навчальної частини;
2. для військовослужбовців контрактної служби, резервістів та осіб, призваних під час мобілізації – з дня зарахування до списків особового складу військової частини;
3. для курсантів військових навчальних закладів – з дня призначення на відповідну посаду курсанта;

4. для осіб, призваних під час мобілізації, а також офіцерів запасу – з дня відправлення у військову частину з відповідного районного (міського) ТЦК або день прибуття до Центрального управління або регіонального органу Служби безпеки України, відповідних підрозділів розвідувальних органів України;
5. для резервістів та добровольців під час мобілізації – з дня зарахування до списків особового складу військової частини;
6. для осіб, зарахованих до оперативного резерву після звільнення з військової служби – з дня відправлення до військової частини або прибуття до підрозділів СБУ чи розвідувальних органів.

На мою думку, було б доцільним встановити єдиний юридичний критерій для визначення початку військової служби для всіх категорій, що дозволить уникнути плутанини. Це не лише спрощує процес для осіб, але й зменшує навантаження на судові органи, забезпечуючи чіткість у правозастосуванні. Встановлення цього єдиного моменту початку служби знизить кількість спірних ситуацій та спростить правозастосування в усіх випадках.

Поряд із визначенням моменту початку проходження військової служби, законодавець також врегулював питання її призупинення та закінчення. Зокрема, в частині другій тієї самої ст. 24 чітко визначені випадки, коли військова служба вважається призупиненою. До таких належить СЗМС, дезертирство чи добровільна здача в полон. Призупинення служби фіксується офіційно – з моменту внесення відповідних відомостей до ЄРДР.

Призупинення служби має низку важливих правових наслідків: з цього моменту особа звільняється з посади, на неї не поширюються пільги та гарантії, встановлені для військовослужбовців, а сам контракт вважається замороженим. Крім того, строк призупинення не зараховується до вислуги років для пенсії, звань і надбавок, а сама особа не враховується у загальній чисельності особового складу. На відміну від моменту початку служби, на мій погляд, це положення

краще узгоджується з засадами діяльності ЗСУ, зокрема, принципом гласності, відкритості для демократичного цивільного контролю.

Визначення моменту призупинення є важливим для правильної кваліфікації самовільного залишення служби. Саме з цього моменту суддями обчислюється строк відсутності, необхідний для застосування ч. 5 ст. 407 КК України.

Цікавим є також той факт, що на відміну від процедури фіксації початку служби, яка має поділ залежно від виду суб'єкта військовослужбовця, порядок її закінчення у законодавстві є уніфікованим: для всіх категорій військовослужбовців моментом закінчення служби визнається дата виключення зі списків особового складу. Такий підхід виглядає більш логічно та однозначно, адже спрощує правозастосування і унеможлиблює тлумачення на шкоду інтересам як військовослужбовця, так і держави.

На мою думку, чинна редакція Закону демонструє певну диспропорцію у визначенні правового моменту початку та закінчення військової служби. Законодавець встановив досить складний і деталізований перелік моментів початку служби для різних категорій осіб, тоді як момент її закінчення визначено універсально – для всіх однаково. Такий підхід створює практичні труднощі насамперед для судів, які змушені щоразу з'ясовувати, коли саме почалась служба тієї чи іншої особи. Вирішення цієї проблеми могло б полягати у введенні єдиного критерію для початку військової служби для всіх категорій осіб, що значно спростило б процес встановлення юридично значимих фактів у кримінальних провадженнях та сприяло б забезпеченню стабільності й єдності судової практики.

Питання визначення особи як суб'єкта військового злочину, зокрема у контексті СЗМС в умовах воєнного стану, набуває особливого значення у світлі нещодавнього рішення Верховного Суду у справі №160/2592/23 від 05.02.2025 року. [49] Верховний Суд дійшов висновку, що визнання призову особи на військову службу протиправним не тягне за собою автоматичного зобов'язання військової частини звільнити таку особу з військової служби. Конкретно в цій

справі мобілізація відбулась без проходження ВЛК. Такий підхід, на моє переконання, породжує правову невизначеність щодо статусу особи та безпосередньо впливає на кваліфікацію її можливих дій за ст. 407 КК України.

Особливо гостро ця проблема постає у випадках, коли особа, мобілізована з порушенням законодавства, наприклад особа з інвалідністю або та, що мала право на відстрочку чи бронювання, вчиняє СЗМС в умовах воєнного стану. Формально, відповідно до позиції Верховного Суду, така особа визнається військовослужбовцем з моменту зарахування до списків частини, навіть якщо її мобілізація була незаконною. Це означає, що вона автоматично підпадає під кримінальну відповідальність за ч. 5 ст. 407 КК України, що передбачає суворе покарання у вигляді позбавлення волі від п'яти до десяти років.

На мою думку, це є абсолютно несправедливим, оскільки сам факт незаконної мобілізації вже ставить під сумнів не тільки правовий статус особи, а й наявність у неї військово-правових обов'язків, які вона за законом не повинна була б виконувати. Таке правозастосування суперечить базовим принципам кримінального права, зокрема принципу індивідуальної відповідальності та законності, адже особа опинилася в правовій пастці не з власної волі, а внаслідок порушення закону з боку державних органів.

Надання переваги формальному збереженню чисельності військових формувань перед дотриманням фундаментальних прав особи, як це впливає з рішення Верховного Суду, лише підриває довіру до правової системи та створює небезпечний прецедент, коли протиправні дії органів влади не визнаються такими судом.

За день до спірного рішення ВС було винесено ще одне, у Постанові ВС від 04.02.2025 року у справі №470/795/23 суд зазначає, що особа все одно є суб'єктом вчиненого злочину за ч. 5 ст. 407 КК України, навіть, якщо він був мобілізований без проведення ВЛК. В цій справі детально аналізувалось питання суб'єкта військовослужбовця, момент початку його служби і можливість бути суб'єктом вчиненого правопорушення. [50]

Суди всіх інстанцій вказують, що придатність до військової служби на початку повномасштабного вторгнення, під час призову на військову службу під час мобілізації, визначалась на підставі військово-облікових документів та опитування військовозобов'язаних, наявності скарг на стан здоров'я.

Додатковим аргументом на користь критики цього підходу виступає рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 20.03.2025 року, в якому суд визнав, що ВЛК відбулася з порушенням процедури. [51]

Суддя у цій справі Анна Сластьон вказала, що за відсутності доведення факту придатності призов та подальше направлення для проходження військової служби є протиправними.

«Суд дотримується позиції, що протиправні дії не можуть спричинити правомірних наслідків, а обов'язок доведення придатності особи до військової служби лежить на суб'єкті владних повноважень. Інший підхід суперечив би принципам, які відрізняють суди адміністративної юрисдикції від інших видів юрисдикцій», зазначила вона.

Це рішення я повністю поділяю, адже воно відповідає основним принципам права: жодні протиправні дії з боку держави не можуть створювати для особи обов'язків, тим більше таких, що пов'язані з відповідальністю перед кримінальним законом.

На мою думку, судова практика у цьому питанні має бути скоригована з урахуванням не лише інтересів оборони держави, а й фундаментальних конституційних гарантій прав людини. У подібних ситуаціях особа, яка була протиправно мобілізована, не повинна визнаватися суб'єктом військового злочину до моменту офіційного, юридично належного оформлення її статусу військовослужбовця відповідно до вимог законодавства.

Особливо важливо, щоб суди у кримінальних провадженнях за ст. 407 КК України враховували цю обставину, адже на практиці подібні ситуації не поодинокі, і автоматичне застосування до такої особи норм про відповідальність

військовослужбовця виглядає як порушення принципу індивідуалізації кримінальної відповідальності та загальних засад справедливості.

Визначення суб'єкта злочину самовільного залишення військової частини під час воєнного стану є складним і потребує точного правового регулювання, що включає встановлення чітких критеріїв для різних категорій військовослужбовців. Правове розуміння «військовослужбовця» та його правовідносин із державою є ключовим для розмежування відповідальності в контексті цієї статті КК. Важливим є також визначення моменту початку та закінчення проходження військової служби, оскільки це безпосередньо впливає на правовий статус особи, яка вчинила злочин. Підвищення юридичної точності та правової визначеності в нормативних актах, таких як КК України, дозволить забезпечити більш ефективне застосування закону та підвищити рівень юридичної обізнаності серед громадян.

2.4. Суб'єктивна сторона самовільного залишення військовослужбовцем місця служби під час воєнного стану

Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення є одним із ключових елементів його складу, оскільки визначає психічне ставлення особи до вчинюваного діяння. Випадки СЗМС, передбачені ст. 407 КК України, мають свою специфіку, адже безпосередньо пов'язані з особливими умовами військової служби, її суворою дисципліною та відповідальністю. Важливим питанням є встановлення форми вини у цьому складі злочину, а також мотивів та цілей вчинення діяння, що можуть впливати на його кваліфікацію.

У цьому підрозділі буде розглянуто, чому СЗМС є умисним злочином, які мотиви найчастіше зустрічаються у практиці та яка думка самих військовослужбовців щодо цього явища.

Аналіз суб'єктивної сторони СЗМС має важливе практичне значення, оскільки це впливає не лише на кваліфікацію злочину, а й на оцінку ступеня суспільної небезпеки діяння. Військова дисципліна передбачає жорсткі вимоги до виконання наказів та обов'язків, однак існують випадки, коли поведінка

військовослужбовця об'єктивно обумовлена обставинами, що, на моє переконання, можуть бути визнані як пом'якшуючі.

Нормативного закріплення набула лише одна з ознак суб'єктивної сторони в розділі V КК, однак, щоб зрозуміти, що це таке, треба звернутись до теорії права. Зокрема, в підручнику Кримінальне право України міститься наступний текст.

Суб'єктивна сторона – це внутрішня сторона злочину, що представляє собою психічне ставлення особи до вчиненого суспільно небезпечного діяння (дії або бездіяльності) та його суспільно небезпечних наслідків і характеризується виною, мотивом і метою.

Ознаками суб'єктивної сторони є вина, мотив і мета злочину.

Вина – обов'язкова ознака суб'єктивної сторони будь-якого злочину. Без вини не може бути суб'єктивної сторони складу злочину, а значить і кримінальної відповідальності.

Мотив і мета – це факультативні ознаки суб'єктивної сторони злочину, тобто вони необов'язкові для суб'єктивної сторони всіх складів злочинів.

Значення суб'єктивної сторони полягає в наступному: 1) є обов'язковою ознакою складу злочину; 2) впливає на кваліфікацію злочину; 3) дає можливість відмежувати один склад злочину від іншого; 4) дозволяє відмежувати злочинну поведінку особи від незлочинної; 5) впливає на призначення покарання; 6) впливає на вирішення питання про звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від покарання та його відбування. [37]

М.І. Карпенко зазначає, що із суб'єктивної сторони самовільне залишення військової частини або місця служби передбачає умисну форму вини. Нез'явлення у призначений термін без поважних причин на військову службу може бути вчинене як умисно, так і через необережність. Умисна вина щодо самовільного залишення військової частини або місця служби полягає в усвідомленні і бажанні суб'єкта самовільно, без дозволу командира або начальника залишити військову частину або місце служби і таким чином ухилитись від виконання обов'язків з військової служби. При цьому ставлення суб'єкта до тривалості відсутності у

військовій частині або за місцем служби може бути не лише умисним, але в окремих випадках і необережним. Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони цього злочину є намір правопорушника перебувати поза територією військової частини або місця служби лише тимчасово упродовж певного терміну і його бажання повернутись у військову частину для продовження військової служби. Мети зовсім ухилитись від несення військової служби у нього немає. [52, с.222]

Такі вчені як В.А. Клименко, М.І. Панов, С.О. Харитонов та інші зазначають, що самовільне залишення військової частини або місця служби може бути вчинено умисно, а нез'явлення вчасно без поважних причин на службу – як умисно так і необережно.

Я не погоджуюся з цією позицією, оскільки твердження про можливість вчинення нез'явлення вчасно на службу з необережності суперечить кримінально-правовій доктрині та аналізу законодавчих положень.

Кримінальна відповідальність за СЗМС передбачена ст. 407 КК України, ця норма не містить згадки про можливість вчинення злочину через необережність. Як відомо, для притягнення до кримінальної відповідальності необхідно, щоб діяння відповідало всім ознакам складу злочину, включно з формою вини.

Ст. 23 КК України прямо визначає: необережність як форма вини передбачає відсутність усвідомлення суспільної небезпеки діяння (за кримінальною недбалістю) або недостатню передбачуваність його наслідків (за злочинною самовпевненістю). Водночас, особа, яка не з'являється на службу без поважних причин, зазвичай усвідомлює свій обов'язок з'явитися, розуміє, що порушує вимоги військового законодавства, але все одно свідомо ігнорує цей обов'язок. Це вказує на наявність умислу, а не необережності.

Твердження М.І. Карпенка та інших авторів про можливість вчинення нез'явлення без поважних причин через необережність є внутрішньо суперечливим. Якщо особа не з'явилася на службу без поважних причин, вона свідомо порушує військову дисципліну. Навіть якщо військовослужбовець недооцінив наслідки такого діяння, це все одно не змінює природу його вини – він

умисно не виконав покладений на нього обов'язок. Водночас, якщо в нього чи неї дійсно є поважні причини запізнення чи не з'явлення, це взагалі виключає кримінальну відповідальність. Або принаймні має виключати.

В такому випадку постає важливе питання, що ж є поважними причинами і які причини визнає такими? Чи є якісь причини беззаперечно завжди поважними, чи в кожному окремому випадку розгляд цих питань відбувається в залежності від сукупності всіх обставин?

Відповіді на ці питання дають практикуючі адвокати, наприклад, Марія Борович зазначає, що обставинами, які можуть бути визнані поважними та враховані під час розгляду при розгляді справи про СЗМС є:

- Раптове погіршення здоров'я: військовослужбовець може залишити частину, якщо стан здоров'я раптово погіршився і він не отримав необхідної медичної допомоги у частині або не міг звернутися за допомогою безпосередньо в частині.
- Термінова необхідність догляду за непрацездатними родичами: якщо ситуація вимагає присутності військовослужбовця для догляду за непрацездатними родичами, що не мають інших осіб, які можуть забезпечити опіку.
- Смерть або серйозне погіршення здоров'я близького члена сім'ї: Відвідування або догляд за родичем, який перебуває в критичному стані, може розглядатися як поважна причина.
- Психологічний розлад або перевтома: У деяких випадках військовослужбовці можуть зазнавати високого рівня стресу, депресії або інших психологічних проблем, що впливають на здатність виконувати обов'язки. Це, однак, повинно бути підтверджено медичним заключенням.
- Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): Військовослужбовці, які були в зоні бойових дій або іншій стресовій обстановці, можуть розвивати ПТСР, що впливає на їх здатність продовжувати службу.

- Загроза життю або здоров'ю: Якщо військовослужбовець був змушений залишити частину для захисту себе від фізичного чи психологічного насильства з боку інших військовослужбовців або командування. [53]

Наталія Лісова зауважує, що поважними причинами затримки із відпустки можуть бути непередбачені перешкоди у сполученні, хвороба військовослужбовця, пожежа або стихійне лихо, що трапилися в сім'ї військовослужбовця, смерть або тяжка хвороба членів його сім'ї або осіб, на вихованні яких він перебував. Питання щодо наявності поважних причин вирішується в кожному конкретному випадку, виходячи із обставин справи.

За наявності поважних причин та відповідних доказів військовослужбовець може також оскаржити наказ командування або припинити досудове розслідування та поновитися на посаді. [10]

Практика виправдувальних вироків хоча і замала, проте вона існує, наприклад, у справі № 610/252/23 суд врахував твердження військовослужбовця, що причини його затримки на службу були поважними, а саме – раптова необхідність бути прооперованим під час відпустки та подальше лікування і нагляд після її завершення. Особа має необхідні документи на підтвердження своїх слів і одразу, як йому стало відомо про ці обставини, він повідомив про них командира.

«Особливу увагу суд звертає на ту обставину, що обвинувачений проходив військову службу на посаді такелажника, а за описом завдань та обов'язків професії – це важка фізична праця, він переміщує вантажі із заведенням тросів під час застропування, споруджує настили, стояки, тимчасові містки та пристрої, промиває, очищає, змащує, просушує, підбирає та укладає такелаж за видами і розмірами, здійснює розкладання та намотування тросів та канатів і розбивку плетива з обплетенням кінців тощо.

Очевидним є те, що у післяопераційний період обвинуваченому було протипоказано фізичне напруження, тяжка фізична робота, виконання його посадових обов'язків такелажника.

Суд встановив, що військова частина НОМЕР_1, у т.ч. при проведенні службового розслідування, застосувала спрощений, формальний підхід, не діяла розсудливо, офіційно повно не з'ясувала усіх значимих обставин, знаючи про місце лікування обвинуваченого, не зробили запитів до медичного закладу для з'ясування обставин хвороби свого військовослужбовця, тривалості лікування, строків його непрацездатності тощо, що впливає на правильність висновків та прийнятих рішень, до територіального підрозділу ІНФОРМАЦІЯ_3, військового шпиталю, військової служби НОМЕР_4, військової прокуратури, компетентних підрозділів Збройних Сил України тощо з метою перевірки та, у разі наявності сумнівів, добросовісності поведінки свого військовослужбовця.» [54]

Тобто, ця справа показує формальний підхід військових частин та слідчих органів при застосуванні ст. 407 КК України. Попри наявність об'єктивно поважної причини для відсутності – післяопераційного періоду та медичних обмежень, командування не перевірило всі обставини, не зробило запитів до медзакладу й ініціювало безпідставне кримінальне переслідування.

Основна проблема – неправильне визначення поважності причин, коли військові слідчі ігнорують реальний стан військовослужбовця та механічно застосовують кримінальну норму. Це свідчить про системну недосконалість у правозастосуванні, що може призводити до несправедливого покарання осіб, які не мали наміру ухилитися від служби, але об'єктивно не могли повернутися вчасно. Попри ці недоліки в підході військових органів, позитивним є те, що хоча б суд ретельно дослідив докази, з'ясував усі обставини та виніс обґрунтоване виправдувальне рішення.

У другій справі, де суд визнав поважність причин неявки, військовослужбовець, який проходив службу за контрактом, був обвинувачений у самовільному залишенні місця служби в умовах воєнного стану. Йому інкримінували, що з 21.03.2022 по 02.04.2022 він не виконував службові обов'язки, не повернувся до частини та займався особистими справами.

Судове слідство встановило, що військовослужбовець не мав можливості вчасно прибути на службу через бойові дії. 24.02.2022 він перебував у відрядженні, коли почався масований обстріл, і отримав наказ приєднатися до підрозділу, який відходив до Чернігова. Однак через хаотичну евакуацію, нестачу місць у транспорті та ворожі блокпости він опинився відрізаним від основних сил. Протягом кількох тижнів він пересувався обхідними шляхами, переховуючись від противника, залишив зброю та документи, щоб уникнути полону, і, щойно з'явилася можливість, повернувся до місця служби.

Суд визнав, що його відсутність була зумовлена об'єктивними причинами, а не умисним ухиленням. Враховуючи його зусилля щодо повернення, підтримку зв'язку з підрозділом та подальше продовження служби, суд ухвалив виправдувальний вирок через відсутність складу кримінального правопорушення. Це рішення підкреслює важливість урахування реальної бойової обстановки під час кваліфікації СЗМС та неприпустимість формального підходу в подібних випадках. [55]

Тобто, в цій справі поважними причинами відсутності на службі були: хаотичний відступ частини, відсутність транспорту для повернення, блокування маршрутів ворожими військами, загроза життю та полону, вимушене переховування, залишення зброї та документів для виживання. Доказами цього були підтримання зв'язку з підрозділом, покази свідків і повернення на службу при першій можливості.

У теорії кримінального права фактично аксіоматичним та таким, що не може бути поставленим під сумнів, є твердження про розмежувальні ознаки між самовільним залишенням військової частини або місця служби (ст. 407 КК) і дезертирством (ст. 408 КК). Наприклад, М.І.Хавронюк стверджує, що «розмежувальною ознакою між цими суміжними складами злочинів є наявність (відсутність) відповідної мети, а її зміст.

Метою самовільного залишення військової частини або місця служби є мета тимчасово ухилитися від проходження військової служби, а метою дезертирства –

мета ухилитися від проходження військової служби назавжди. Правильне встановлення змісту мети дозволяє належно розмежувати склади злочинів, передбачених у ст. ст. 407 та 408 КК» [56, с. 188].

ВС у постанові від 01.12.2022 у справі № 297/2178/21 зробив такий правовий висновок: дезертирство (ст. 408 КК) та самовільне залишення військової служби або місця служби (ст. 407 КК) є суміжними складами кримінальних правопорушень, які розмежовуються, зокрема, за ознаками суб'єктивної сторони. Обов'язковою ознакою дезертирства є мета ухилитися від військової служби не тимчасово, а назавжди. Водночас військовослужбовець може заявляти про свій намір ухилитися від військової служби взагалі або ухилитися від неї протягом невизначеного часу (наприклад, доки його не затримають). Фактичний строк відсутності військовослужбовця в місці служби при дезертирстві може не перевищувати однієї доби, що має значення виключно для призначення покарання [57].

Суб'єктивна сторона самовільного залишення військової частини або місця служби є складним елементом цього злочину, оскільки передбачає усвідомлення військовослужбовцем своїх дій, їхніх наслідків та бажання ухилитися від виконання військового обов'язку. Аналізуючи цей аспект, можна дійти висновку, що СЗМС є завжди умисним діянням, адже особа свідомо залишає службу без дозволу. Водночас у науковій літературі зустрічаються суперечливі думки щодо можливості його вчинення з необережності.

Одним із ключових питань є визначення мотивів і мети правопорушення, адже саме вони можуть впливати як на кваліфікацію діяння, так і на призначення покарання. Якщо мета військовослужбовця полягає в ухиленні від служби лише на певний період, це є ознакою саме СЗМС, тоді як прагнення повністю уникнути військового обов'язку свідчить про дезертирство. Проте на практиці розмежування цих понять викликає труднощі, оскільки наміри особи часто є оціночними і можуть бути витлумачені як в один, так і в інший бік.

Практика судів свідчить про те, що важливу роль у кваліфікації відіграє аналіз обставин, які можуть бути визнані поважними причинами неяви. Декілька виправдувальних вироків демонструють, що не кожна відсутність військовослужбовця без дозволу є кримінально караним діянням. Якщо особа мала об'єктивні перешкоди для повернення, зокрема через бойову обстановку, проблеми зі здоров'ям чи інші форс-мажорні обставини, це може свідчити про відсутність вини і, відповідно, виключати кримінальну відповідальність. Проте на практиці такі фактори нерідко ігноруються на стадії досудового розслідування та обвинувачення, що свідчить про формальний підхід слідчих органів.

Таким чином, суб'єктивна сторона СЗМС охоплює не лише питання умислу, а й потребує детального аналізу мотивів, мети та можливих об'єктивних причин неяви. Проблеми у правозастосуванні свідчать про необхідність комплексного підходу до оцінки таких справ, щоб уникнути помилкової криміналізації ситуацій, які фактично не становлять суспільної небезпеки.

2.4.2. Анонімне опитування військовослужбовців щодо мотивів самовільного залишення місця служби

З метою глибшого дослідження причин та суб'єктивного ставлення військовослужбовців до явища самовільного залишення місця служби в умовах воєнного стану було проведено анонімне опитування серед діючих військовослужбовців. Опитування тривало з 1 лютого по 14 квітня 2025 року (2 місяці і 2 тижні) за допомогою онлайн-форми Google Forms, що дало змогу забезпечити повну конфіденційність та доступність респондентам у зручний для них час.

Участь в опитуванні взяли 32 респонденти, які є чинними військовослужбовцями Збройних Сил України. Для забезпечення валідності запитань, початкова версія опитувальника була попередньо проаналізована та скоригована за рекомендаціями діючого військовослужбовця, що дало змогу врахувати специфіку військової служби, реальні умови несення служби та

актуальні ризики й труднощі, з якими стикаються військові під час бойових або тилкових завдань.

Формулювання запитань було здійснене мною особисто як дослідницею у межах магістерської роботи з урахуванням змісту підрозділу 2.4, присвяченого суб'єктивній стороні складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України. Основна мета опитування — отримати емпіричні дані про мотиви, психологічні чинники, рівень інформованості, а також ставлення самих військовослужбовців до самовільного залишення місця служби. Опитування не лише допомагає ілюструвати теоретичні висновки підрозділу 2.4, але також формує підґрунтя для подальшого аналізу факторів, які можуть впливати на прийняття рішень військовослужбовцями в екстремальних умовах.

Методика опитування носила описовий характер та передбачала переважно закриті запитання з варіантами відповідей, декілька відкритих запитань, а також декілька питань з множинним вибором для збору якісної інформації. Такий змішаний підхід дозволив отримати як кількісні дані для узагальнення тенденцій, так і якісні — для глибшого розуміння індивідуальних суджень та мотивацій респондентів. Усі відповіді використовуються виключно з науковою метою та в анонімному вигляді.

За статусом абсолютна більшість опитаних (71.9%) - це військовослужбовці за контрактом, менша частина - добровольці (18.8%), а ще менше – призваних під час мобілізації (9.4%). Це свідчить про те, що опитування охоплює думку як професійних військових, так і інших. Дана вибірка є релевантною для оцінки загальних настроїв військовослужбовців щодо проблематики СЗМС. (Див. Додаток 14).

На запитання «Які, на вашу думку, основні причини вчинення військовослужбовцями СЗМС?» була надана можливість обрати декілька варіантів.

Найбільш поширеним мотивом, зазначеним респондентами, стало виснаження — як фізичне, так і психологічне (87,5% опитаних). Це свідчить про

те, що багато випадків СЗМС можуть бути пов'язані не з умислом ухилитися від військового обов'язку, а з об'єктивною нездатністю продовжувати службу без шкоди для життя та здоров'я. На цьому тлі відсутність ротації та відпочинку (68,8%) виступає не лише організаційною проблемою, а й потенційним джерелом кримінально-правової конфліктності, що ставить під сумнів об'єктивну справедливість застосування санкцій за ч. 5 ст. 407 КК України до осіб, які опинилися у стані граничного фізичного або психоемоційного виснаження.

Не менш значущими виявилися конфлікти з командуванням (75%) та відчуття несправедливого ставлення (53,1%), які можна трактувати як порушення принципу належного управління в Збройних Силах України. Вони свідчать про те, що у ряді випадків мотивом СЗМС може бути реакція на зловживання службовим становищем, порушення статутних норм чи ігнорування прав військовослужбовця. Аналогічно, відмова у виданні направлення на ВЛК та ігнорування скарг на погіршення стану здоров'я (31,3% і 40,6% відповідно) демонструють, що інституційна неспроможність системи медичного забезпечення може виступати каталізатором до прийняття рішення про СЗМС.

У значної частини респондентів (53,1%) причиною було небажання брати участь у бойових діях, що, попри очевидну моральну складність такого мотиву, все ж вказує на страх, тривогу або психологічну неготовність до екстремальних умов. У поєднанні з родинними обставинами (46,9%) та незадовільним матеріальним забезпеченням (37,5%) ці відповіді демонструють вплив зовнішніх соціальних чинників на вольову сферу військовослужбовця. (Див. Додаток 15).

Також відповідь на питання «Чи вважаєте ви, що військовослужбовцям достатньо роз'яснюють їхні права та механізми звернення за допомогою у складних ситуаціях?» наглядно демонструє: а) що більшість військовослужбовців, коли вирішують піти додому чи продовжити лікування дійсно не знали, що вчиняють кримінальне правопорушення, б) що рівень правової обізнаності дуже низький і потребує підвищення.

Майже половина опитаних (46.9%) вважають, що їм недостатньо роз'яснюють їхні права, що може сприяти відчуттю безпорадності у критичних ситуаціях. (Див. Додаток 19).

Окрім запропонованих варіантів відповідей у закритих питаннях, в опитувальнику було також передбачене відкрите запитання: «*Які можете назвати інші причини СЗМС?*». Отримані відповіді дозволили виявити низку додаткових факторів, які, на думку респондентів, можуть спонукати військовослужбовця до самовільного залишення місця служби. Вони доповнюють основні тенденції, окреслені раніше. Задля збереження формального стилю, відповіді були дещо відредаговані за формою, але не за змістом.

Серед індивідуальних відповідей було відзначено такі чинники:

- **Недостатньо якісний відбір особового складу**, що, на думку респондентів, призводить до потрапляння на службу осіб, психологічно або морально непридатних до виконання військових обов'язків.
- **Особиста недисциплінованість військовослужбовців**, пов'язана, зокрема, з наявністю шкідливих звичок (алкогольна або наркотична залежність), які негативно впливають на здатність дотримуватись встановленого порядку.
- **Низький рівень поінформованості щодо прав та обов'язків**, особливо серед мобілізованих осіб без попереднього військового досвіду. Така необізнаність іноді призводить до вчинення правопорушень через нерозуміння їх правової природи.
- **Незгода з управлінськими рішеннями** - наприклад, незгода з висновком ВЛК, наказами про переведення до іншої частини або з поведінкою командирів, яка сприймається як некоректна або упереджена.
- **Моральна виснаженість і страх перед бойовими діями**, включаючи психологічну неготовність до участі в бойових операціях.
- **Прагнення зберегти життя та здоров'я**, що часто стає вирішальним у надзвичайно складних умовах служби.

- **Непередбачувані обставини під час короткострокових відпусток**, коли, наприклад, особа не встигає повернутися через позапланові перевірки або об'єктивні труднощі.
- **Фінансові мотиви**, зокрема бажання повернутися до цивільного життя через вищий дохід порівняно з грошовим забезпеченням у Збройних Силах.
- **Невиправдано високі ризики при виконанні бойових завдань**, відсутність ефективного покарання за СЗМС, відсутність механізмів ротації та зрозумілої перспективи демобілізації.
- **Мотиваційна криза**, що виявляється у неусвідомленні мети війни або відсутності внутрішнього відчуття обов'язку й відповідальності за колектив.

Саме ці фактори необхідно враховувати при встановленні суб'єктивної сторони у конкретній справі: не всі дії вчиняються з корисливою чи деструктивною метою, деякі - є результатом психологічного зриву чи об'єктивного тиску обставин.

Загалом, результати опитування підтверджують, що мотиви вчинення СЗМС можуть бути комплексними, а в ряді випадків - виправданими з точки зору людської природи, хоча й не з точки зору букви закону. Це підкреслює необхідність індивідуального підходу до оцінки суб'єктивної сторони при кваліфікації таких дій у кримінальному провадженні, а також потребу у нормативному закріпленні більш гнучких механізмів реагування - з урахуванням психологічного стану, умов служби та поведінки командування.

2.4.3. Мотиви самовільного залишення місця служби: аналіз судових рішень за ч. 5 ст. 407 КК України

Для глибшого розуміння суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, було проаналізовано 100 судових рішень, ухвалених у період з 24 лютого 2022 року до 7 березня 2025 року. У цих справах вивчено особисті мотиви військовослужбовців, які самовільно

залишили місце служби в умовах воєнного стану. Метою цього аналізу є з'ясування психологічних, соціальних та інших чинників, які спонукали військових до такого вчинку, з урахуванням конкретного життєвого та бойового контексту.

Багато з цих справ демонструють, що мотивація дій обвинувачених була далеко не завжди пов'язана з умислом ухилитися від служби. Пояснення, які надавали обвинувачені в судах і які згодом з'явилися у вироках підтверджують думки тих військовослужбовців, які брали участь в анонімному опитуванні.

Часто це - реакція на накопичене виснаження, байдужість командування, порушення прав військовослужбовця, а також об'єктивні обставини фізичного або психологічного характеру. (Див. Додаток 20).

Наприклад, у справі №1 військовослужбовець пояснив, що залишив службу через сильний біль у спині, який унеможлиблював носіння бронезилету, а його численні звернення щодо стану здоров'я ігнорувалися: «думав, що довго не протримається». Подібний медичний фактор мав місце і в справі №13, де військовий після двох поранень не зміг продовжувати службу. Також у справі №73, де військовий зазначив, що пережив контузію, йому дозволили поїхати додому полікуватись, а потім він дізнався, що відносно нього є кримінальне провадження.

Окремою групою мотивів є конфлікти з командуванням або зневажливе ставлення до особового складу. У справі №5 військовий, перебуваючи в умовах активних бойових дій і без належного забезпечення, прийняв рішення залишити позиції через «незгоду з командуванням», а в справі №14 обвинувачений зазначив, що його не забезпечували харчами, не виплачували грошового забезпечення, а командири відмовлялися виходити з підлеглими на позиції.

Поширеними є також психологічні травми. У справі №90 обвинувачений стверджував, що повернувся додому після лікування, оскільки перебував у «тяжкому психологічному стані через пережите, відчував стрес, напругу та глибоку депресію». Аналогічно, у справі №97 військовий пояснив, що не

витримав морально після загибелі значної частини побратимів під час запеклих боїв.

Низка рішень свідчить про вплив сімейних обставин. Так, у справі №46 обвинувачений залишив частину, вважаючи, що його звільнено, оскільки подав рапорт через хворобу цивільної дружини-інваліда. У справі №47 військовий, маючи трьох малолітніх дітей і дружину, що втратила батька, залишився вдома, пояснюючи це потребою підтримати родину.

Певні випадки підтверджують низький рівень правової обізнаності. Наприклад, у справі №35 обвинувачений вважав, що за неприбуття йому загрожує лише штраф, тому залишався вдома до затримання поліцією.

У справі №87 військовослужбовець прямо заявив, що «не знав, що самовільне залишення військової частини є кримінальним правопорушенням», і лише на слідстві усвідомив серйозність свого вчинку.

Є справи, в яких мотивом стали неочікувані обставини, як-от у справі №94, де військовий після новини про зникнення сина безвісти впав у психологічну кризу, не повернувся до частини і довго проживав у гуртожитку.

Загалом, аналіз судових рішень підтверджує висновки, отримані в результаті анонімного опитування: основними факторами, що впливають на ухвалення рішення про СЗМС, є фізичне й психологічне виснаження, недовіра до командування, недостатнє медичне або матеріальне забезпечення, особисті та сімейні обставини, а також низький рівень правової обізнаності. Ці мотиви не лише вказують на потребу в індивідуалізації покарання, але й на необхідність перегляду підходів до кваліфікації таких дій у межах кримінального права.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

1. У межах аналізу об'єкта злочину було з'ясовано співвідношення загального, родового і безпосереднього об'єктів правопорушення, передбаченого ст. 407 КК України. Зокрема, встановлено, що загальним об'єктом є суспільні відносини, що забезпечують правопорядок у державі, родовим — встановлений порядок несення військової служби, а безпосереднім — конкретні правовідносини

військової дисципліни, порушені діянням військовослужбовця. Акцент зроблено на важливості нормативного визначення складу правопорушення як запоруки юридичної визначеності.

2. Дослідження об'єктивної сторони злочину охоплює теоретичну та практичну проблематику кваліфікації СЗМС, зокрема визначення діяння, часу, тривалості, обстановки та причинного зв'язку. Розглянуто складність визначення моменту початку та закінчення злочину, а також критерії розмежування з адміністративними правопорушеннями та суміжними військовими злочинами. Виявлено неоднозначність судової практики щодо оцінки поважних причин та продовжуваного характеру СЗМС, що зумовлює потребу в більшій правовій конкретизації.

3. Аналіз суб'єкта злочину в умовах воєнного стану дозволив систематизувати загальні та спеціальні ознаки суб'єкта, включаючи правовий статус військовослужбовця. Окрему увагу приділено правовому моменту початку, призупинення та закінчення військової служби, з урахуванням сучасної судової практики, в тому числі щодо мобілізованих із процесуальними порушеннями. Встановлено необхідність уніфікації правового підходу до визначення моменту початку служби для уникнення колізій у правозастосуванні.

4. У межах дослідження суб'єктивної сторони злочину було встановлено, що форма вини за ч. 5 ст. 407 КК України є виключно умисною. Окрему увагу приділено мотивам і меті діяння, їх ролі у відмежуванні від дезертирства та оцінці суспільної небезпечності. Значним джерелом емпіричних даних стали результати анонімного опитування військовослужбовців і аналіз 100 судових рішень, що дозволили виявити типові внутрішні причини СЗМС. Також розглянуто проблему оцінки поважних причин, здатних виключити або зменшити кримінальну відповідальність.

РОЗДІЛ 3. ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВЧИНЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЕМ САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ МІСЦЯ СЛУЖБИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану правові наслідки вчинення військовослужбовцем самовільного залишення місця служби набувають особливої ваги, адже йдеться не лише про порушення статутної дисципліни, а й про загрозу бойовій спроможності підрозділів, безпеку інших військовослужбовців та ефективне виконанню бойових завдань. У цьому розділі розглянуто основні форми юридичної відповідальності, передбачені за вчинення такого діяння під час воєнного стану.

3.1. Покарання за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану.

У науковій літературі зазначається, що охорона найважливіших суспільних відносин від посягань на них є основною функцією кримінального права. При цьому зазначено, що охоронна функція включає в себе попереджувальну та каральну дію.

Саме так і визначає КК України покарання, що воно існує з метою не лише *кари*, а й *виправлення* засуджених, а також *запобігання* вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами.

Покарання є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні кримінального правопорушення, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого.

Конкретні види кримінальних покарань, що можуть призначати суди для повнолітніх осіб, передбачені ст. 51 КК і утворюють певну систему.

Загалом перелік видів покарань, що можуть бути застосовані в Україні, налічує 14 видів, проте в аспекті СЗМС застосовується лише 4, щодо ж СЗМС в умовах воєнного стану – лише позбавлення волі.

При призначенні покарання суд повинен керуватися тільки законом. Закон, зокрема ст. 65 КК, визначає загальні засади призначення покарання, їх зміст. Відповідно до ч. 1 ст. 65 КК суд призначає покарання: 1) у межах, установлених у санкції статті Особливої частини КК, що передбачає відповідальність за вчинений злочин; 2) відповідно до положень Загальної частини КК; 3) враховуючи ступінь тяжкості злочину, особу винного та обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Призначення покарання за ч. 5 ст. 407 КК України вимагає від суду ретельного дотримання загальних засад призначення покарання, визначених у ст.ст. 65–73 КК України. Зокрема, ст. 65 КК України встановлює, що покарання має бути необхідним і достатнім для виправлення особи та попередження нових кримінальних правопорушень. Суд повинен враховувати ступінь тяжкості злочину, особу винного та обставини, що пом'якшують або обтяжують покарання.

Ч. 5 ст. 407 КК України передбачає відповідальність за СЗМС в бойовій обстановці або в умовах воєнного стану, встановлюючи покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'яти до десяти років. При призначенні покарання за цією нормою суд має враховувати, що санкція не передбачає альтернативних видів покарань, що обмежує можливості для застосування більш м'яких заходів впливу. [58]

При визначенні конкретного строку позбавлення волі в межах, встановлених санкцією ч. 5 ст. 407 КК України, суд має керуватися принципами індивідуалізації покарання та його співмірності. Це означає, що покарання повинно відповідати тяжкості вчиненого злочину та особистості винного, враховуючи всі обставини справи.

Згідно з практикою Верховного Суду, навіть у випадках добровільного повернення військовослужбовця до місця служби після самовільного залишення в

умовах воєнного стану, суди призначають покарання у вигляді позбавлення волі, оскільки санкція ч. 5 ст. 407 КК України не передбачає інших альтернатив. Таким чином, суди повинні суворо дотримуватися вимог закону та враховувати всі обставини справи при призначенні покарання за цією статтею. [59]

Аналіз статистичних даних за 2022–2024 роки дозволяє простежити динаміку застосування покарань за СЗМС, зокрема в умовах воєнного стану, як це передбачено ч. 5 ст. 407 КК України. Хоча офіційна статистика не розділяє засуджених окремо за кожну частину статті, певні висновки можна зробити, орієнтуючись на кількість призначених покарань у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 10 років. (Див. Додаток 8).

У 2022 році таких вироків було лише 4, що, враховуючи загальну кількість 1036 засуджених за всі частини ст. 407, становить менше ніж 0,4%. Це можна пояснити початковим етапом повномасштабного вторгнення та юридичною адаптацією судової практики до нових реалій.

У 2023 році кількість вироків із призначенням покарання саме у діапазоні 5–10 років зросла до 31, але все ще становила приблизно 2% від усіх вироків за цією статтею, які винесено щодо 1577 осіб.

Однак у 2024 році відбулося зрушення: 69 осіб засуджено до позбавлення волі на строк від 5 до 10 років з 928 засуджених за ст. 407, що становить вже близько 7,4%.

При призначенні покарання суд зобов'язаний враховувати також й обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання. Перелік обставин, які пом'якшують покарання, передбачено у ч. 1 ст. 66 КК, але у ч. 2 зазначається, що суд може визнати такими й інші обставини, не зазначені в частині 1 цієї статті.

Аналізуючи судові рішення щодо ч. 5 ст. 407 КК України, я помітила доволі часту тенденцію до наявності таких пом'якшуючих обставин як щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину та визнання вини. Хоча в узагальненні судової практики від 06.09.2023 суддя Верховного Суду у Касаційному кримінальному суді Світлана Яковлева зазначає, що *щире каяття як обставина,*

що пом'якшує покарання, має місце і в тому випадку, коли засуджений не погоджується з кваліфікацією своїх дій (Постанова ВС у справі № 334/5670/18 (провадження № 51-4378км19)). [60]

І одночасно з тим, факт визнання засудженим своєї вини у вчиненні кримінального правопорушення не може безумовно свідчити про щире каяття з приводу вчиненого як обставину, що пом'якшує покарання. Адже щире каяття передбачає, окрім визнання особою факту вчинення кримінальних протиправних діянь, ще й щирий жаль з цього приводу та осуд своєї поведінки (Постанова ВС у справі № 520/16394/16-к (провадження № 51-26км18)).

В узагальненні також міститься висновок, що сам по собі молодий вік не може бути визнаний пом'якшуючою обставиною. Але такою обставиною може були визнана, зокрема, відсутність життєвого досвіду. Цікавим питанням є, а чи може вважатись пом'якшуючою обставиною відсутність військового досвіду, зокрема, бойового? Якщо особа з тих чи інших причин не проходила базову військову службу і потрапила до лав ЗСУ під час мобілізації, її навчання проходило місяць, або навіть менше, а потім цю особу нарівні з досвідченими солдатами відправляють на небезпечні та смертельні завдання.

Базова загальна військова підготовка повинна тривати не менше як місяць. Її тривалість визначено в абз. 4 ст. 39 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» лише в червні 2023 року. Проте навіть зараз мобілізовані особи зазначають, що ця підготовка є формальною і не готує до реальних умов війни. [61]

Окрім пом'якшуючих обставин, треба звернути увагу і на ті, що обтяжують. Хоча вони зустрічаються набагато рідше, проте все ж існують і суди враховують їх. Зокрема, в аналізі судової практики зі 100 справ обтяжуючі обставини були встановлені всього в 6-ти справах (№30,34,50,776,84,87). В п'яти справах обтяжуючою обставиною був вказаний рецидив злочину, в шостій – вчинення злочину повторно. Такі обставини були враховані і вплинули на призначене

покарання в 2 з 6 випадках і суди призначили покарання у вигляді позбавлення волі на 5 років та 1 місяць. (Див. Додаток 20).

Відповідно до ч. 3 ст. 67 КК, забороняється при призначенні покарання визначати такими, що його обтяжують, обставини, не зазначені в ч. 1 ст. 67 КК. Однак, на практиці іноді бувають випадки, коли суд встановлює обставини, що характеризують особу винного з негативного боку і не передбачені законом як такі, що обтяжують покарання.

Деякі вчені зазначають, що такі обставини повинні враховуватися судом при призначенні покарання, але не як обставини, що обтяжують покарання, оскільки вони не передбачені як такі кримінальним законом, а як обставини, що характеризують особу винного. [23, с.94]

При дослідженні судової статистики виявлено наступні тенденції щодо застосування різних видів покарань за 2022-2024 роки:

Засуджених всього 3541 осіб:

- штраф – 219 випадків;
- арешт – 248 випадків;
- службове обмеження для військовослужбовців – 304 випадки;
- тримання в дисциплінарному батальйоні – 329 випадків;
- обмеження волі – 1 випадок;
- позбавлення волі – 688 випадків (Див. Додаток 9).

З огляду на статистичні дані варто виокремити наступні проблеми, що пов'язані з реалізацією санкції за вчинення СЗМС в умовах воєнного стану.

По-перше, спостерігається явна диспропорція між загальною кількістю вироків за ст. 407 КК України та кількістю вироків, які відповідають санкції ч. 5 цієї статті. Упродовж 2022–2024 років лише 104 особи були засуджені до покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'яти до десяти років, тоді як загальна кількість засуджених за ст. 407 за цей період становить 3541 особу. Це може свідчити про певну нерівномірність у підходах до кваліфікації дій

військовослужбовців та можливі труднощі у доведенні наявності саме воєнного стану чи бойової обстановки як кваліфікуючої ознаки складу злочину. Або ж, що ці рішення були щодо справ, які мали місце до 2022 року, але так довго перебували в суді. А рішення щодо реальних СЗМС в умовах воєнного стану досі перебувають в судовому розгляді.

По-друге, попри обмежений простір для суддівського розсуду в межах санкції ч. 5 ст. 407 КК України, спостерігається низка рішень, де суди призначали зовсім інші покарання.

Окремої уваги в контексті призначення покарання за СЗМС під час воєнного стану заслуговують положення Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці» від 13.12.2022 року. [62]

Цим законом законодавець запровадив низку обмежень, які позбавляють суд гнучкості у призначенні покарання: заборонено призначати покарання нижче мінімальної межі, передбаченої санкцією.

Такий підхід, на мою думку, суперечить загальним засадам призначення покарання, зокрема положенням ст. 65 КК України.

Цілком підтримую критику цього Закону, висловлену М.І. Хавронюком, зокрема щодо непропорційності покарань: ситуації, за які передбачено від 5 до 10 років позбавлення волі, часто не співмірні з реальними обставинами, особливо коли йдеться про військовослужбовців, які через страх, втрату зв'язку або недостатню підготовку залишили місце служби. Закон у своїй конструкції фактично ігнорує складність людських обставин і ставить захист дисципліни вище прав людини. [28]

Крім того, як справедливо зауважує автор критики, Закон не усунув правових прогалів, а, навпаки, посилив проблему юридичної невизначеності. Зокрема, відсутність чіткого визначення понять «наказ» та «поважні причини»

для самовільного залишення частини унеможлиблює передбачуваність правових наслідків для військовослужбовця.

На мою думку, суворість кримінальної політики не може йти врозріз із базовими принципами законності й справедливості. Особливо в справах за ч. 5 ст. 407 КК України, де суд обмежений у виборі покарання, необхідно враховувати обставини, що спонукали військовослужбовця до цього вчинку, аби не допустити формального та бездушного правозастосування.

Аналізуючи вирoki, винесені різними судами в період з 10.06.2022 по 07.03.2025, я чітко простежила, що до моменту набрання чинності цього Закону, рішення були більш збалансовані та справедливі. Судами були враховані і характеризуючи обставини і мотиви, чому та чи інша особа вчинила СЗМС, що впливало на наявність різних покарань. На мою думку, це є позитивним проявом суддівської дискреції. Одним із найяскравішим прикладом такого прояву є рішення суду в справі №94 щодо застосування більш м'яке покарання у виді службового обмеження для військовослужбовців строком на один рік з відрахуванням 10% грошового забезпечення у дохід держави особі, яка 18.05.2022 в умовах воєнного стану, не з'явився на службу до 30.07.2022. Старший солдат був відсутнім протягом 2 місяців та 12 днів в умовах воєнного стану, він пояснив, що зробив це у зв'язку з зникненням безвісти у зоні бойових дій його сина. (Див. Додаток 20).

Подібних прикладів, де судді ставились з розумінням до мотивів та обставин, в яких перебувають військовослужбовці до 27.01.2023 було багато, а зараз вирoki виглядають доволі типово і дуже схожі один на другий, де щоб не сталось і скільки днів не була відсутня людина, у всіх покарання у вигляді позбавлення волі на строк 5 років.

3.2. Інші правові заходи впливу щодо військовослужбовців, які вчиняють самовільне залишення місця служби під час воєнного стану.

Серед інших заходів кримінально-правового впливу, що передбачені Розділом 14 КК України, є примусові заходи медичного характеру та примусове лікування.

На жаль, нині такі заходи на практиці залишаються малопоширеним інструментом, попри очевидні обставини, що вказують на гостру психологічну вразливість військовослужбовців у сучасних умовах.

Війна – це не тільки фізична боротьба, а й тривалий психологічний тиск, який здатен руйнувати моральну стійкість навіть найбільш підготовленої особи. У реальних умовах бойових дій військовослужбовці тривалий час знаходяться під постійним стресом, що неминуче призводить до емоційного вигорання, хронічної тривожності та погіршення психічного стану. За офіційною інформацією Міністерства оборони України, оприлюдненою Радіо Свобода, близько 30% військовослужбовців після участі у бойових діях мають симптоми посттравматичного стресового розладу (ПТСР). [64] Водночас реальні показники, як свідчить практика та наукові дослідження, можуть бути значно вищими, оскільки велика частина військових приховує свій психоемоційний стан або не усвідомлює проблеми до моменту її загострення.

Цю тенденцію підтверджують результати анонімного опитування, яке я провела серед 32 військовослужбовців, котрі брали участь у бойових діях. На питання: «Чи існують у вашій частині ефективні механізми психологічної та моральної підтримки військовослужбовців?» лише 28,1%, респондентів, тобто 9 осіб з 32 відповіли, що такі механізми є і вони дієві. Водночас 37,5% вказали, що такі заходи підтримки хоч і існують, але є малоефективними. Ще 34,4% – тобто кожен третій – зазначили, що взагалі не мають доступу до жодної системи психологічної допомоги всередині підрозділів. При цьому, на питання: «Які заходи, на вашу думку, можуть ефективно сприяти зниженню кількості випадків

СЗМС?» 56,3% військових назвали саме покращення системи психологічної підтримки. (Див. Додаток 16 та Додаток 17).

Таким чином, можна стверджувати, що у значній частині випадків СЗМС є не стільки кримінальним проявом навмисного ухилення від обов'язків, скільки наслідком психологічного виснаження, пов'язаного із нездатністю витримувати стресовий тиск. Втім, поточна судова практика майже не відображає цього аспекту: за даними Державної судової адміністрації України, у 2022 році не було винесено жодного вироку, в якому б до особи, обвинуваченої за ст. 407 КК України, застосовували примусові заходи медичного характеру. У 2023 році таких випадків було зафіксовано лише шість, а у 2024 році – три. З огляду на масштаби воєнних дій і кількість засуджених за СЗМС, ці цифри виглядають вкрай мізерними (див. Додаток 6).

Причини такого дисбалансу досить очевидні. Серед військових та командирів панує певна стигма щодо психічного здоров'я, а визнання психічної хвороби бійця, який вчинив СЗМС, автоматично означає втрату одиниці бойового складу та і до того, така особа не отримує реального покарання у вигляді позбавлення волі. Командири часто ухиляються від ініціювання проходження обстеження, оскільки в умовах війни будь-яка нестача особового складу критично впливає на боєздатність підрозділів. Це створює замкнене коло: солдати не отримують своєчасної психологічної допомоги, їхній стан погіршується, що зрештою може призвести до вчинення правопорушень, в тому числі – СЗМС, а система реагує на це вже як на кримінальний злочин, а не як на результат хвороби.

Варто наголосити, що законодавством України передбачено досить гнучкий підхід до застосування примусових заходів медичного характеру. Відповідно до ст. 93 Кримінального кодексу України, суд має право застосувати їх до осіб, які: а) вчинили суспільно небезпечне діяння у стані неосудності; б) вчинили злочин у стані обмеженої осудності; в) захворіли на психічну хворобу до винесення вироку чи під час відбування покарання. Крім того, згідно зі ст. 94 КК України, суд може призначити як амбулаторне лікування, так і госпіталізацію до закладів

психіатричної допомоги з різним рівнем нагляду – від звичайного до суворого – в залежності від тяжкості стану і небезпечності для суспільства.

Законодавець також передбачив звільнення від покарання за хворобою відповідно до ст. 84 КК України, якщо особа вже під час відбування покарання захворіла на психічну хворобу, що позбавляє її можливості усвідомлювати свої дії або керувати ними. Також у випадку тяжкої хвороби, що перешкоджає відбуванню покарання, особа може бути звільнена від подальшого відбування покарання, що є ще одним проявом гуманізму кримінального права навіть в умовах війни.

На мою думку, таке нормативне регулювання відповідає цілям кримінального законодавства «на папері», однак для його повноцінної реалізації необхідна принципово інша модель ставлення до проблеми психічного здоров'я військовослужбовців як з боку командування, так і з боку самої системи правосуддя. В умовах сучасної війни забезпечення своєчасної психіатричної допомоги військовим не є проявом слабкості чи уникнення відповідальності, а важливим елементом збереження не лише людського життя, а й боєздатності армії.

Ще у 2019 році лікар-психіатр, судовий експерт Сергій Ушенін привернув увагу до проблеми посттравматичного стресового розладу у військовослужбовців у контексті кримінального права. [64] Автор підкреслив, що ПТСР часто є безпосередньою психологічною основою правопорушень, вчинених військовослужбовцями, які брали участь у бойових діях. Однак, незважаючи на міжнародний досвід, зокрема США, де ПТСР вже давно визнається підставою для встановлення обмеженої осудності або навіть неосудності, в українській практиці це питання залишається складним і недостатньо врегульованим.

С. Ушенін відзначив, що чинна редакція ст. 20 КК України, що стосується обмеженої осудності, має надто вузьке і розпливчате формулювання, яке не дозволяє експертам повноцінно враховувати такі діагнози, як ПТСР, при проведенні судово-психіатричних експертиз. Водночас лікар вказує, що багато правопорушень, скоєних військовослужбовцями після повернення із зони бойових

дій, якраз таки мають психогенний характер і тісно пов'язані саме з наслідками психотравмуючого досвіду, однак ця обставина часто ігнорується при правовій оцінці їх поведінки.

На думку експерта, підходи українського законодавства залишаються застарілими, оскільки досі орієнтуються більше на радянські шаблони, ніж на сучасні міжнародні стандарти психіатрії, зокрема критерії МКХ. Це, за словами С. Ушеніна, суттєво ускладнює не лише діагностику ПТСР у військових, а й правильну юридичну кваліфікацію їх стану у кримінальних провадженнях.

У лютому 2023 року на слуханнях у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів було порушено питання про нагальну необхідність створення дієвої системи виявлення та психологічної допомоги військовослужбовцям і ветеранам, зокрема тим, хто страждає від ПТСР. [65] Під час обговорення наголошувалося на різниці в глибині психологічних травм між професійними військовими та мобілізованими. Як зазначила Елла Лібанова, найбільш травмованими є саме мобілізовані, адже вони зазнають подвійного психологічного удару: при мобілізації та при поверненні до мирного життя.

Окрему увагу учасники слухань звернули на необхідність довготривалої, а іноді навіть пожиттєвої психологічної підтримки ветеранів, а також на створення спеціалізованих центрів соціалізації, які мають поєднувати психологічний супровід із допомогою у професійній адаптації та інтеграції у цивільне життя. Крім цього, обговорювалося питання запобігання потенційній криміналізації ветеранів через наслідки ПТСР та пов'язану з цим потребу у створенні ефективної системи правового та соціального контролю, зокрема шляхом запровадження окремої судової процедури – аналогічної до моделі «судів у справах ветеранів», яка застосовується у США.

Також у рамках обговорення підкреслювалося, що система має враховувати причини, які призвели військовослужбовця до правопорушення, зокрема психологічні розлади, і спрямовувати зусилля не лише на покарання, а й на

реабілітацію особи та її соціальне відновлення. Такий підхід може знизити рецидив злочинності серед ветеранів до мінімуму.

Я повністю погоджуюсь із ініціативами, які були запропоновані під час цього обговорення, сподіваюсь, що їх будуть поділяти законотворці.

Юристка Леся Кляровська зазначає: «Я зустрічала випадки, коли ПТСР розцінювався як пом'якшуюча обставина. Також зустрічала випадки, коли суд розцінював посилення на ПТСР, як позицію захисту для того, щоб зменшити міру покарання або уникнути покарання.» [66]

Так, дійсно, навіть після 11 років війни, суди досі не визначають ПТСР як підставу для визнання обмеженої осудності.

У рішенні Бориспільський міськрайонний суд Київської області від 12.12.2024, що набрало законної сили було проаналізовано той факт, що в обвинуваченого був ПТСР та навіть врахований, проте суд вирішив, що особа застосування примусових заходів медичного характеру не потребує, а покарання за діяння, передбачені ч. 2 ст. 263, ч. 1 ст. 345 КК України ухвалив у виді пробаційного нагляду на строк 2 роки. [67]

«Висновком судово-психіатричного експерта № 292 встановлено, що у період вчинення інкримінованих дій обвинувачений страждав на емоційно нестабільний розлад особистості (F 60.3 за МКХ-10); в тимчасовому хворобливому розладі психічної діяльності не перебував та у період вчинення інкримінованих йому дій міг усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними; застосування примусових заходів медичного характеру не потребує».

3.3. Звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від покарання у випадках самовільного залишення місця служби під час воєнного стану.

Кримінальне право України, як і будь-яка розвинена правова система, передбачає не лише механізми притягнення до відповідальності за вчинені злочини, а й можливості звільнення від такої відповідальності. Особливо

актуальним це питання постає у контексті воєнного стану, коли навіть за вчинення тяжких злочинів, таких як СЗМС, суд може врахувати пом'якшуючі обставини та застосувати положення про звільнення від кримінальної відповідальності.

Звільнення від кримінальної відповідальності є можливим за наявності підстав, передбачених кримінальним законодавством. Правила застосування і перелік таких підстав містяться в ст.ст. 44-49 КК України.

Зокрема, ст. 45 КК України передбачає можливість звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям, а ст. 48 КК України – у зв'язку із закінченням строків давності. На практиці, застосування цих положень до військовослужбовців, які вчинили СЗМС в умовах воєнного стану, не застосовується.

Причиною цього є Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці» зареєстрований від 13.12.2022 року та набрав чинності від 27.01.2023 року, який вже був покритикований мною раніше. Відтак, особи, що вчинили СЗМС з 24 лютого 2022 року по 26 січня 2023 року мали можливість бути звільненими від відбуття покарання взагалі, а ті, хто зробив аналогічне діяння після 27 січня – мали відбувати його реально, отримати позбавлення волі від 5 років. Практика звільнення обвинувачених від відбування покарання з випробуванням була доволі частою.

Не дивлячись на моє критичне ставлення до цього Закону, все ж в ньому є певне дотримання гендерних принципів, яке впливає з винятку заборони звільнення військовослужбовця з випробуванням для окремих категорій жінок: звільнення від відбування покарання з випробуванням може бути застосовано до військовослужбовиць, які є вагітними або мають дитину віком до семи років. Такий підхід відповідає принципам гуманізму та захисту прав жінок у контексті міжнародних зобов'язань України у сфері прав людини, а також враховує

соціально вразливий статус жінок-військовослужбовиць, які одночасно виконують військові обов'язки та мають обов'язки матері.

В проведеному мною аналізі судової практики було використано 100 справ, в 29 з яких були застосовані положення ст. 75 КК України. (Див. Додаток 20).

Наразі є можливість звільнення військовослужбовця від кримінальної відповідальності за спеціальним порядком, передбаченим ч. 5 ст. 401 КК України. Відповідно до цієї норми, якщо особа вперше вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 407 КК України, під час дії воєнного стану, вона може бути звільнена від кримінальної відповідальності за умови добровільного звернення з клопотанням до слідчого, прокурора чи суду про намір повернутися до місця служби або до іншої військової частини для подальшого проходження служби, а також наявності письмової згоди командира відповідної військової частини на її повернення.

Ця норма фактично встановлює механізм, за якого особа, навіть після вчинення СЗМС, може поновити свій правовий статус військовослужбовця, уникнувши кримінальної відповідальності. Водночас таке рішення приймається виключно за результатами розгляду справи у межах кримінального провадження і тільки на підставі відповідної ухвали суду. Важливо підкреслити, що подібна можливість застосовується лише до військовослужбовців, які вперше вчинили правопорушення, а також виключно за добровільної ініціативи з боку самого військовослужбовця та при наявності погодження командира. Це стало можливим після набрання чинності Законом України № 3902-IX від 20 серпня 2024 року. [68]

У зв'язку з дією положень ч. 5 ст. 401 КК України та її практичного застосування у контексті добровільного повернення військовослужбовців до служби, актуальним є аналіз проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за скоєння кримінальних правопорушень, пов'язаних із самовільним залишенням в умовах воєнного стану військової частини або місця служби», який був внесений до Верховної Ради 05.05.2025 року. У разі його

прийняття пропонується виключити чинну частину п'яту статті 401 КК України, яка наразі є єдиною нормою, що безпосередньо передбачає можливість звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення СЗМС під час воєнного стану.

Натомість проєкт передбачає перенесення відповідного регулювання до Прикінцевих та перехідних положень КК України. Згідно з новим підходом, особа, яка самовільно залишила військову частину, буде звільнятися від кримінальної відповідальності лише за умови: а) добровільного повернення до служби до дати набрання чинності законом, б) подальшого несення служби не менше трьох місяців після повернення (окрім випадків звільнення за станом здоров'я або завершення дії воєнного стану). Крім того, змін зазнає і КПК України — запроваджуються нові обов'язкові документи для суду та прокурора, зокрема, підтвердження тривалості проходження служби після повернення.

На мою думку, попри задекларовану мету вдосконалення правозастосування, запропоновані зміни є кроком назад у гуманізації підходу до військовослужбовців, які виявили добру волю повернутися до служби. Законопроєкт надмірно формалізує процедуру звільнення від відповідальності, створюючи додаткові бар'єри у вигляді обов'язкових документів, згод командирів, фіксованих строків перебування на службі, тоді як чинна редакція ч. 5 ст. 401 КК дає гнучкий і ефективний механізм реагування на добровільну поведінку правопорушника.

Крім того, запропоновані зміни фактично нівелюють зміст добровільності як критерію звільнення від відповідальності — відтепер військовослужбовець повинен не лише повернутись, а й відслужити ще три місяці, аби «довести» щирість своїх намірів. Такий підхід виглядає надмірно жорстким, особливо в умовах, коли багато осіб, що повертаються, мають об'єктивні причини попереднього залишення місця служби — стан здоров'я, ПТСР, бойові втрати, сімейні обставини тощо. У проєкті повністю відсутній інструмент індивідуалізованого підходу — всі випадки прирівнюються один до одного незалежно від мотивів і обставин.

Особливої критики заслуговує заміна діючої норми в основному тексті Кримінального кодексу на перехідне положення. Це суперечить принципу правової визначеності: правові механізми не мають бути приховані в перехідних нормах, особливо коли йдеться про основоположне питання кримінальної відповідальності.

На моє переконання, подібні зміни несуть ризики посилення репресивності законодавства без реального покращення ефективності його застосування. У результаті, замість посилення довіри до правової системи і заохочення добровільного повернення до служби, законопроект може мати зворотний ефект - демотивацію військовослужбовців, які могли би повернутись, однак не бачать у новому механізмі жодних гарантій справедливого ставлення. [100]

Також слід зазначити про спрощену процедуру повернення СЗМСшників, навіть без відкриття кримінального провадження, а відтак і без кримінальної відповідальності. Зокрема, законодавством та підзаконними нормативно-правовими актами було передбачено можливість добровільного повернення на службу військовослужбовців, які самовільно залишили місце служби до 29 листопада 2024 року. Такі особи мали право скористатися спеціальним алгоритмом повернення, що дозволяв поновити проходження військової служби та відновити всі соціальні гарантії у строк, що не перевищує 72 години. Така можливість була дійсною з 29.11.2024 по 01.03.2025 рік.

Для цього необхідно було подати відповідний рапорт через застосунок «Армія+», протягом 24 годин прибути до найближчого відділу Військової служби правопорядку, отримати там консультацію та супровід до батальйону резерву, після чого військовослужбовець мав можливість бути поновленим на службі, включно з виплатами грошового забезпечення. Завершальним етапом ставало подання ще одного рапорту через той самий застосунок на зміну місця служби, з прикріпленням рекомендаційного листа від частини, до якої військовослужбовець виявив бажання перевестись.

30 квітня Верховна Рада ухвалила закон № 13177, яким продовжила дію спрощеного механізму повернення до лав Збройних сил військовослужбовців, які самовільно залишили частини або вчинили дезертирство, до 30 серпня 2025 року, проте наразі він ще не підписаний Президентом і, відповідно, не набрав чинності.

Отже, законодавством передбачені окремі механізми повернення до служби та звільнення від кримінальної відповідальності для осіб, які вперше вчинили СЗМС під час воєнного стану, однак у разі засудження за ст. 407 КК України - застосування випробувального терміну є недопустимим. Такий підхід відображає прагнення законодавця до балансу між дотриманням принципів гуманізму щодо окремих військовослужбовців і суворою відповідальністю за збереження бойової дисципліни в умовах збройної агресії.

3.4. Обставини, що виключають кримінальну відповідальність за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану.

Поняття обставин, що виключають кримінальну відповідальність, закріплено в розділі VIII КК України, а саме у ст.ст. 36–43. Ці положення відображають загальні правові механізми, які дають змогу не визнавати вчинене діяння кримінальним правопорушенням за наявності певних об'єктивних або суб'єктивних факторів. До таких обставин належать необхідна оборона (ст. 36), затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (ст. 38), крайня необхідність (ст. 39), фізичний або психічний примус (ст. 40), виконання наказу чи розпорядження (ст. 41), діяння, пов'язане з ризиком (ст. 42), виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 43) та виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України (ст. 43-1).

Кожна з цих статей може мати практичне значення й для оцінки дій військовослужбовця, який вчинив СЗМС під час воєнного стану, особливо з огляду на специфічні умови несення служби у зоні активних бойових дій.

Найбільш типовими в цьому контексті є ситуації, пов'язані з крайньою необхідністю та психічним або фізичним примусом.

Так, крайня необхідність передбачає, що особа, з метою відвернення значно більшої шкоди, змушена порушити закон. У випадку військовослужбовців може йтися про СЗМС для того, щоб врятувати життя товариша по службі, доставити поранених до медичного пункту або уникнути неминучої загибелі внаслідок систематичного артилерійського обстрілу та скидання авіабомб. За таких обставин СЗМС хоча і містить формальні ознаки складу злочину, однак не може розцінюватися як протиправне діяння, оскільки спрямоване на захист вищого блага – життя людини.

Іншим прикладом може бути ситуація фізичного чи психічного примусу, коли військовослужбовець не мав можливості діяти інакше. Наприклад, застосування сили до військового з боку осіб, які мають вплив на його поведінку, також може виключати його кримінальну відповідальність за ст. 407 КК України.

Окремої уваги потребує аналіз положень проекту нового Кримінального кодексу України, у якому концепція обставин, що виключають кримінальну відповідальність, зазнала суттєвого оновлення. Замість чинного підходу, що ґрунтується на визнанні виключення кримінальної відповідальності, проект Кодексу вводить більш чітке поняття «обставин, що виключають протиправність діяння». Відповідно до ст. 2.9.1, таке діяння визнається правомірним, якщо воно вчинене при реалізації особою свого суб'єктивного права, виконанні юридичного обов'язку або здійсненні владних повноважень, навіть якщо при цьому завдано шкоди. Цей підхід орієнтований на зміцнення презумпції правомірності дій військовослужбовця в екстремальних умовах. [69]

У цьому контексті особливе значення може мати, наприклад, ст. 2.9.3 про захист України від збройної агресії, яка визнає будь-яку шкоду, заподіяну представникам держави-агресора, правомірною. Також важливою є ст. 2.9.12 щодо службового імунітету, яка дозволяє не вважати кримінальним діянням шкоду, завдану в процесі реалізації владних повноважень у надзвичайних умовах,

якщо така шкода є пропорційною обстановці. Водночас діяння, вчинене під впливом фізичного чи психічного примусу або в стані крайньої необхідності (аналог чинних статей 39 і 40 КК України), у проєкті також має ознаки правомірності, якщо воно було єдиним способом уникнення серйознішої шкоди.

Нарешті, перспективною з точки зору гуманізації є ч. 9 ст. 3.4.2, яка передбачає можливість не призначати покарання особі, яка вперше вчинила СЗМС, але добровільно повернулася до виконання обов'язків до моменту вручення письмового повідомлення про підозру. Таке положення потенційно створює умови для досудового розв'язання окремих конфліктів дисциплінарного характеру та зменшення криміналізації дій військовослужбовців, які, наприклад, діяли під тиском надзвичайних життєвих обставин.

Перевага проєкту нового Кримінального кодексу України в аспекті застосування обставин, що виключають протиправність діяння, зокрема щодо СЗМС полягає у розширенні переліку та змісті таких обставин, а також у більш гнучкому, наближеному до реалій воєнного часу підході до оцінки дій військовослужбовця. Новий підхід передбачає, що діяння, навіть якщо воно формально відповідає ознакам злочину, може бути визнане правомірним за наявності об'єктивних підстав, таких як крайня необхідність, психічний чи фізичний примус, виконання законного наказу, а також у ситуаціях бойового ризику або збройної агресії проти України. Це відкриває можливість для більш справедливого правозастосування у випадках, коли військовослужбовець був змушений залишити місце служби через реальну загрозу життю, надмірне психологічне навантаження, поранення товаришів або інші надзвичайні обставини, характерні для бойових дій.

Крім того, проєкт передбачає окремі положення щодо так званого бойового та службового імунітету, які можуть бути застосовані до військовослужбовців, якщо їх дії були вмотивовані виконанням службового обов'язку або спрямовані на досягнення значущої суспільної мети. Такий підхід демонструє більш глибоке

розуміння специфіки поведінки військових в умовах війни, де чітке дотримання інструкцій не завжди можливе, а іноді - навіть небезпечне.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

1. Було досліджено правові наслідки вчинення військовослужбовцем самовільного залишення місця служби в умовах воєнного стану, зокрема особливості призначення покарання за ч. 5 ст. 407 КК України. Проаналізовано законодавчі положення, практику застосування норм, судову статистику та проблеми, пов'язані з жорсткістю санкцій, обмеженням суддівського розсуду та відсутністю чітких критеріїв оцінки обставин справи.

2. Зазначено про альтернативні правові заходи впливу, такі як примусові заходи медичного характеру й підстави обмеженої осудності, що потенційно застосовні до військовослужбовців із психічними розладами. У межах дослідження розкрито взаємозв'язок між психоемоційним станом військових і вчиненням СЗМС, включаючи аналіз опитувань, наукових джерел і рішень судів.

3. Було проведено аналіз правових механізмів звільнення від кримінальної відповідальності або покарання, включаючи як загальні підстави, передбачені КК України, так і спеціальні процедури. Досліджено законодавчі ініціативи, спрямовані на повернення військовослужбовців до служби без відкриття кримінального провадження.

4. Останній підрозділ зосереджено на вивченні обставин, що виключають кримінальну відповідальність, із акцентом на законодавстві, що міститься в проекті нового КК України. Проаналізовано оновлені підходи, як-от концепція правомірності дій у межах службових обов'язків, бойового ризику та надзвичайних обставин, що можуть мати значення у випадках СЗМС під час війни.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про те, що мета роботи *проаналізувати кримінально-правові аспекти відповідальності за СЗМС під час воєнного стану, визначити особливості та проблеми кваліфікації цього злочину* - досягнута повністю. На основі системного, комплексного і практично орієнтованого аналізу було охоплено всі аспекти проблематики, визначені у завданнях дослідження, з урахуванням не лише нормативного матеріалу, але й актуальної судової практики та офіційної статистики.

1. У ході дослідження було встановлено, що в українському законодавстві відсутнє чітке нормативне визначення понять «самовільне залишення місця служби» та «військова частина», що створює серйозні труднощі у кваліфікації правопорушення, передбаченого ст. 407 КК України. Натомість поняття «воєнного стану» закріплено у Законі України «Про правовий режим воєнного стану» як особливий правовий режим, що впливає на ступінь суспільної небезпеки діяння та має значення як кваліфікуюча ознака злочину. Воєнний стан змінює характер правового регулювання, зокрема через обмеження прав громадян, залучення до суспільно-корисних робіт і посилення ролі військового командування. Наявність правової невизначеності щодо базових понять (зокрема, меж поняття «місце служби») у поєднанні з особливостями дії воєнного стану вимагає нагального вдосконалення термінології для запобігання зловживанням і забезпечення правової визначеності у правозастосуванні.

2. Історичний аналіз показав, що кримінальна відповідальність за самовільне залишення місця служби традиційно характеризувалась жорсткістю, особливо в умовах війни. У радянський період та за КК УРСР 1960 року передбачались суворі санкції, включно з позбавленням волі навіть за короткочасну відсутність. З прийняттям КК України 2001 року санкції були пом'якшені для мирного часу, однак із 2014 року та особливо після 2022 року законодавець знову посилив відповідальність у зв'язку з воєнним станом,

звуживши дискрецію судів і фактично усунувши м'які форми реагування. Цей розвиток засвідчив тенденцію до посилення репресивного підходу в період збройного конфлікту, однак водночас виявив потребу у забезпеченні правової визначеності та пропорційності покарання.

3. Аналіз статистики за 2022–2024 роки показав різке зростання кількості проваджень за ст. 407 КК України — з 6 183 до 66 240 випадків. Водночас зменшується частка справ, які доходять до суду, а також частка засуджених серед усіх облікованих осіб. У 2024 році значно зросла кількість випадків закриття справ, зокрема за новими підставами. Судова практика демонструє посилення репресивного підходу: домінує покарання у вигляді позбавлення волі на 3–5 років, тоді як альтернативні санкції (штрафи, дисциплінарні батальйони) майже не застосовуються. Статистика підтверджує жорсткість підходів і одночасну кризу ефективності кримінального переслідування.

4. У результаті дослідження встановлено, що об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 407 КК України, є встановлений порядок несення військової служби, що становить частину ширшої системи військової дисципліни. Це родовий об'єкт, який охоплює комплекс правовідносин, необхідних для організації та функціонування Збройних Сил. Безпосередній об'єкт кожного складу правопорушення конкретизується залежно від тривалості самовільної відсутності, статусу суб'єкта та обставин вчинення діяння (зокрема, в умовах воєнного стану). Таке уточнення дає змогу точніше кваліфікувати злочини, однак потребує законодавчого унормування для забезпечення принципу юридичної визначеності.

5. Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 407 КК України, полягає у факті самовільного залишення місця служби або нез'явлення на неї без поважних причин. Це злочин із формальним складом, тому для притягнення до відповідальності не потрібно доводити наслідки чи причинний зв'язок. Його кваліфікація залежить від тривалості відсутності, обстановки (наприклад, воєнний

стан або бойова ситуація), а також наявності поважних причин. У судовій практиці виникають складнощі з визначенням моменту закінчення злочину, розмежуванням із адміністративними проступками й іншими статтями КК, що свідчить про потребу чіткішого нормативного регулювання цієї ознаки.

6. Суб'єктом правопорушення за ст. 407 КК України є спеціальний суб'єкт – військовослужбовець, резервіст або військовозобов'язаний під час зборів, який на момент вчинення діяння перебуває у правовідносинах військової служби. Виявлена проблемний аспект в тому, що навіть особи, мобілізовані з порушеннями (наприклад, без проходження ВЛК), визнаються судами такими, що несуть кримінальну відповідальність, що суперечить принципу справедливості. Судова практика демонструє правову невизначеність у питанні, хто саме може вважатися суб'єктом військового злочину, що створює ризики покарання осіб, незаконно втягнутих у військову службу.

7. Було встановлено, що суб'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого ст. 407 КК України, виражається в умисній формі вини: військовослужбовець усвідомлює протиправність своїх дій і бажає тимчасово ухилитися від служби. Мета таких дій — саме тимчасове, а не остаточне уникнення обов'язків, що дозволяє відмежовувати цей злочин від дезертирства. Аналіз опитування військовослужбовців та судової практики показав, що основними мотивами СЗМС є фізичне й психологічне виснаження, проблеми зі здоров'ям, родинні обставини, конфлікти з командуванням і низький рівень правової обізнаності.

8. Покарання за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану в Україні визначено як позбавлення волі на строк від 5 до 10 років, без альтернативних санкцій. Судова практика свідчить про зростання кількості вироків із таким покаранням, при цьому суди часто застосовують позбавлення волі без урахування обставин, що пом'якшують або обтяжують покарання. Внесення змін до законодавства обмежило гнучкість суддів у виборі покарання.

9. Інші правові заходи впливу на військовослужбовців, які вчиняють самовільне залишення місця служби, включають застосування примусових заходів медичного характеру, таких як амбулаторне лікування або госпіталізація в психіатричні заклади. Однак, на практиці ці заходи рідко використовуються через стигму щодо психічного здоров'я та складнощі в їх реалізації. За три роки було зафіксовано 3 клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру.

10. Звільнення від кримінальної відповідальності за самовільне залишення місця служби було можливе за умов дійового каяття (ст. 45 КК України), закінчення строків давності (ст. 48 КК України). Наразі існує застосування спеціального порядку, передбаченого ч. 5 ст. 401 КК України для осіб, які вперше вчинили таке правопорушення. Для цього необхідно добровільно повернутися до служби або до іншої військової частини, з наявністю письмової згоди командира частини. Крім того, передбачено спрощену процедуру повернення без кримінальної відповідальності, яка діяла до 1 березня 2025 року, з можливістю поновлення на службі протягом 72 годин. Законодавством також визначено можливість звільнення від покарання з випробуванням для певних категорій жінок-військовослужбовців.

11. Кримінальна відповідальність за самовільне залишення місця служби під час воєнного стану може бути виключена за наявності обставин крайньої необхідності, психічного чи фізичного примусу, виконання наказу або службового обов'язку, а також під час бойового ризику чи збройної агресії. Проект нового КК України розширює ці обставини, включаючи добровільне повернення до служби до моменту вручення підозри як підставу для звільнення від відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Як змінювалася чисельність Збройних сил України. *Слово і Діло*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/10/14/infografika/bezpeka/yak-zminyuvalasya-chyselnist-zbrojnyx-syl-ukrayiny> (дата звернення: 06.05.2025).
2. Slovo і Dilo. Зеленський розкрив нинішню чисельність української армії. *Слово і Діло*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2025/01/15/novyna/bezpeka/zelenskyj-rozkryv-nynishnyu-chyselnist-ukrayinskoyi-armiyi> (дата звернення: 06.05.2025).
3. Свобода Р. Путін своїм указом збільшив чисельність армії РФ до 1,5 мільйона військових. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-putin-chyselnist-armiya-rosiya/33122122.html> (дата звернення: 06.05.2025).
4. Ткаченко В. У Міноборони розповіли, скільки жінок служать у лавах ЗСУ. *РБК-Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/minoboroni-rozpovili-skilki-zhinok-sluzhat-1741436482.html> (дата звернення: 06.05.2025).
5. Магера А. про дотримання принципів демократії в умовах обмежень воєнного стану. *Центр політико-правових реформ*. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/andrij-magera-pro-dotrymannya-pryntsypiv-demokratiyi-v-umovah-obmezhen-voynenogo-stanu/>
6. Словник.ua. *Портал української мови та культури*. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=самовільний#:~:text=САМОВІЛЬНИЙ,%20а,%20є,Який%20здійснюється%20без%20дозво> (дата звернення: 06.05.2025).
7. Військова юстиція та захист прав військових. Огляд міжнародного досвіду та тенденцій в Україні / А. Володенкова та ін.; за заг. ред. А. Крикуна-Труша та Л. Галан. Київ, 2023. 111 с.

8. Овчинников В. В. Військова частина. *Енциклопедія Сучасної України. Т. 4.* URL: <https://surl.li/dlkadp> (дата звернення: 08.05.2025).
9. Сокурєнко В. В. Теоретичне розуміння поняття "військова частина". *Юридична наука та практика: виклики сучасності: матеріали міжнар. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція»* (м. Київ, 17 верес. 2015 р.). Київ, 2015. (дата звернення: 06.05.2025).
10. Лісова Н. Самовільне залишення військової частини (СЗЧ). *Волонтерський рух адвокати ЗСУ.* URL: <https://pravo-ua.com/crime/samovilne-zalyshennya-vijskovoyi-chastyny/> (дата звернення: 06.05.2025).
11. Про кримінальну відповідальність за військові злочини : Закон СРСР від 25.12.1958. URL: https://www.economics.kiev.ua/download/ZakonySSSR/data_04/tex16069.htm
12. Кримінальний кодекс Казахської РСР : Закон Казахської РСР від 22.07.1959. URL: https://continentonline.com/Document/?doc_id=1004273&mode=p&page=8#pos=1740;-16
13. Кримінальний кодекс Республіки Казахстан : Закон Республіки Казахстан від 03.07.2014 № 226V. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31575252&pos=498;-113#pos=498;-113
14. Кримінальний кодекс Молдавської Радянської Соціалістичної Республіки : Закон Молдавської Радянської Соціалістичної Республіки від 01.10.1986. URL: https://www.ulpmr.ru/ul/show/6ri7GpP7K2Xv7nzTk8LHOH_Oug1uct7H7c6CU=
15. Кримінальний кодекс Республіки Молдова : Закон Республіки Молдова від 18.04.2002 № 985-XV. URL: https://continentonline.com/Document/?doc_id=30394923#pos=5084;-51
16. Кримінальний кодекс російської федерації : закон рф від 05.06.1996. URL: https://ru.wikisource.org/wiki/Уголовный_кодекс_Российской_Федерации/Глава_33#Статья_337 (дата звернення: 06.05.2025).

17. Уніфікований кодекс військової юстиції США (The Uniform Code of Military Justice (UCMJ)). *Military.com*. URL: <https://www.military.com/join-armed-forces/the-uniform-code-of-military-justice-ucmj.html#:~:text=The%20UCMJ%20was%20developed%20to,laws%20contained%20in%20the%20UCMJ> (дата звернення: 06.05.2025).
18. Військовий кримінальний кодекс Німеччини (Wehrstrafgesetz) від 30.03.1957. Федеративна Республіка Німеччина. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/wstrg/BJNR002980957.html> (дата звернення 06.05.2025).
19. Закон про національну оборону Канади (National Defence Act) [Електронний ресурс] / Уряд Канади. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/ACTS/N-5/page-8.html#h-375486> (дата звернення 06.05.2025).
20. Кримінальний кодекс КНР від 14.03.1997 р. (зі змін. та доп. від 26.12.2020 р.) (中华人民共和国刑法)
URL: http://www.npc.gov.cn/zgrdw/npc/lfzt/rlys/2008-08/21/content_1882895.htm (дата звернення 06.05.2025).
21. Кодекс військової юстиції Франції від 01.06.2006 р. (зі змін. та доп. Від 03.10.2024 р.) (Code de justice militaire (nouveau)) URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071360/ (дата звернення 06.05.2025).
22. Римське право: Підручник для ВУЗів / О.А.Підпригора, Є.О.Харитонов. 2ге вид. К. : Юрінком Інтер, 2009. 528 с. Бібліогр.: с. 487-491. URL: <https://law.sspu.edu.ua/files/documents/books/library/29/pidoprigora.pdf>
23. Сенько М.М. Кримінальна відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.08 / Київ, 2005. 147 с.
24. Кримінальний кодекс Української РСР : Закон УРСР від 28.12.1960 № 2001-05. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-05>

25. Про часткову мобілізацію : Указ Президента України від 17.03.2014 № 303/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303/2014#Text> (дата звернення: 06.05.2025).
26. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період : Закон України від 05.02.2015 № 158-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/158-19#Text> (дата звернення: 06.05.2025).
27. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за окремі військові злочини : Закон України від 12.02.2015 № 194-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/194-19#Text> (дата звернення: 06.05.2025).
28. Хавронюк М.І. Посилення кримінальної відповідальності військовослужбовців. Про суперечності нового закону. Центр-політико правових реформ. 01 лютого 2023. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/posylennya-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-vijskovosluzhbovtziv-pro-superechnosti-novogo-zakonu/> (дата звернення: 06.05.2025).
29. Шварц К. Повернення дезертирів у ЗСУ: у Третій штурмовій висловили побоювання. *Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/war/povernennya-dezertiriv-do-zsu-u-tretyi-shturmoviy-vislovili-poboyuvannya-12702885.html> (дата звернення: 06.05.2025).
30. Пояснювальна записка від 07.06.2024 до законопроекту №11322 від 06.06.2024. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/pubFile/2390738> (дата звернення: 06.05.2025).
31. Судова влада України. Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення: 06.05.2025).

32. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Головна - Офіс Генерального прокурора*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення: 06.05.2025).
33. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / М. І. Бажанов та ін.; за ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2005. 480 с.
34. Навроцький В. О. Склад злочину: юридична фікція чи правова реальність? *Вісник Академії адвокатури України*. 2009. Ч. 1. С. 237–239.
35. Чугуніков І. І. Об'єкт злочину як нормативне поняття. *Держава та регіони. Серія: Право*. Одеса, 2017. № 4. С. 60-73.
36. Берназюк Я. Категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону. *ВЕРХОВНИЙ СУД*. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1011199> (дата звернення: 06.05.2025).
37. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. / А. М. Бабенко, Ю. А. Вапсва, В. К. Гришук та ін.; за заг. ред. О. М. Бандурки. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Х. : ХНУВС, 2011. 375 с.
38. Ленда О. Об'єкт самовільного залишення військової частини або місця служби: доктринальні проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали круглого столу «Теоретико-прикладні проблеми правової науки» (м. Дніпро, 21 квіт. 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 92–95.
39. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2-х т. Т. 2 : Особлива частина / Баулін Ю. В., Борисов В. І., Тютюгін В. І. та ін. Харків : Право, 2013. 1040 с.

40. Коломієць Н., Лугина Є. Кримінально-правова характеристика самовільного залишення військової частини або місця служби. Аналіз об'єктивних і суб'єктивних ознак. *Analytical and Comparative Jurisprudence*. 2024. № 2. С. 579–584. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.98> (дата звернення: 08.05.2025).
41. Орловська Н.А., Степанова Ю.П. Самовільне залишення військової частини або місця несення служби: кримінально-правові ознаки і проблеми кваліфікації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 511–515.
42. Постанова Верховного Суду від 12.10.2021 у справі № 661/5675/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100359500>
43. Адміністративне право України. Загальна частина: академічний курс: у 2 т. / за ред. В.Б. Авер'янова. Київ, 2004. Т. 1. 584 с.
44. Хавронюк М. І. Ухилення від військової служби: складнощі правової кваліфікації. *Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану* : матеріали науково-теоретичної конференції (Київ, 26 травня 2022 року). Київ: НАВС, 2022. С. 242–249.
45. Хавронюк М. І. Щодо випадків нерівності перед законом і судом (на прикладі Закону України про посилення кримінальної відповідальності військовослужбовців). *Кримінально-правові й процесуальні відповіді на виклики воєнного стану в Україні* : матеріали круглого столу, проведеного в межах Днів науки на факультеті правничих наук Національного університету «Києво-Могилянська академія» (27 січня 2023 року). Київ : НаУКМА, 2023. С. 72–78.
46. Енциклопедія Сучасної України. Т. 4. URL: <https://surl.li/qgqmwf> (дата звернення: 06.05.2025).
47. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини): навч. посіб. / Г. М. Анісімов, Ю. П. Дзюба, В. І. Касинюк та ін.; за ред. М. І. Панова. Харків: Право, 2011. 184 с.

48. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 7-ме вид., переробл. та допов. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.
49. Постанова Верховного Суду від 05.02.2025 у справі №160/2592/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124951202> (дата звернення: 06.05.2025).
50. Постанова Верховного Суду від 04.02.2025 у справі № 470/795/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124968449> (дата звернення: 06.05.2025).
51. Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 20.03.2025 у справі № 160/33452/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126130702> (дата звернення: 06.05.2025).
52. Карпенко М.І. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини): теоретичні та прикладні аспекти: моногр. / за заг. ред. В.К. Матвійчука. Київ: ВНЗ «Національна академія управління», 2018. 420 с.
53. Consultant.net.ua. Що робити, якщо були поважні причини самовільно залишити частину?. «Консультант» Юридичний маркетплейс: послуги юриста онлайн - consultant.net.ua. URL: <https://consultant.net.ua/consultant-article/12532> (дата звернення: 06.05.2025).
54. Вирок Балаклійського районного суду Харківської області від 07.08.2024 у справі № 610/252/23 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120873439> (дата звернення: 06.05.2025).
55. Вирок Новозаводського районного суду міста Чернігова від 01.04.2024 у справі №744/412/23 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118100940> (дата звернення: 06.05.2025).
56. Хавронюк М. І., Дячук С. І., Мельник М. І. Військові злочини: коментар законодавства / відп. ред. М. Д. Дрига, В. І. Кравченко. Київ : А.С.К., 2003. 272 с.
57. Постанова Верховного Суду від 01.12.2022 у справі № 297/2178/21 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107834089> (дата звернення: 06.05.2025).

58. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
59. Постанова Верховного Суду ККС від 22.12.2022 у справі №750/2773/22
URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108336261> (дата звернення: 06.05.2025).
60. Яковлева С. Проблемні питання, що виникають при призначенні покарання. Аналіз практики Верховного Суду. *ВЕРХОВНИЙ СУД*.
URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_present/2023_09_06_Prezent_Yakovlava_Pruznach_pokaran.pdf
(дата звернення: 06.05.2025).
61. Осіпова В. Мобілізація 2023. Скільки навчаються військовозобов'язані, яке отримують забезпечення і яка їм належить відпустка. <https://dou.ua/>.
URL: <https://dou.ua/lenta/articles/mobilization-rules-2023-second-part/> (дата звернення: 06.05.2025).
62. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці: Закон України від 13.12.2022 № 2839-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2839-20#Text> (дата звернення: 06.05.2025).
63. Свобода Р. ПТСР становить 29% невралгічних захворювань, пов'язаних зі стресом, серед військових – Міноборони. *Радіо Свобода*.
URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-mou-viyskovi-ptsr/33053999.html> (дата звернення: 06.05.2025).
64. Ушенін С. ПТСР - посттравматичний синдром у військовослужбовців і комбатантів. *Новости Украины и мира сегодня | Главные и последние новости дня - Ракурс*. URL: <https://racurs.ua/ua/2274-posttravmatychnyy-syndrom-u-viyskovoslujbovciv-i-kombatantiv.html> (дата звернення: 06.05.2025).

65. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. У Комітеті з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів обговорили важливість розбудови системи своєчасного виявлення ПТСР, що виникатиме внаслідок збройної агресії росії проти України. <https://www.rada.gov.ua/>. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/233154.html (дата звернення: 06.05.2025).
66. Клярівська Л. Інколи судді взагалі не звертають увагу на бойовий досвід ветерана. *Українське радіо*. URL: <https://ukr.radio/news.html?newsID=103314> (дата звернення: 06.05.2025).
67. Вирок Бориспільський міськрайонний суд Київської області від 12.12.2024 у справі № 359/8039/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124000160> (дата звернення: 06.05.2025).
68. Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законів України щодо вдосконалення кримінальної відповідальності за злочини проти встановленого порядку несення або проходження військової служби під час дії воєнного стану: Закон України від 20.08.2024 № 3902-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3902-20#Text> (дата звернення: 06.05.2025).
69. Текст проєкту нового Кримінального кодексу України/Draft of the new Criminal Code of Ukraine. *Головна | Новий Кримінальний Кодекс*. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> (дата звернення: 27.04.2025).
70. Текст проєкту Закону «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за скоєння кримінальних правопорушень, пов'язаних із самовільним залишенням в умовах воєнного стану військової частини або місця

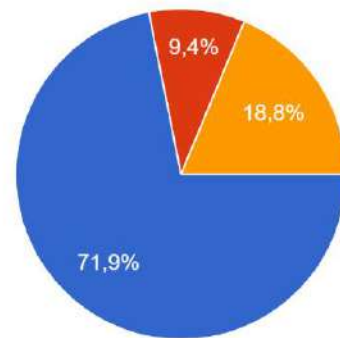
служби» №13260 від 05.05.2025. URL:
<https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56341> (дата звернення: 07.05.2025).

ДОДАТКИ

Додаток 14

Ваш статус

32 відповіді

● Військовослужбовець за контрактом

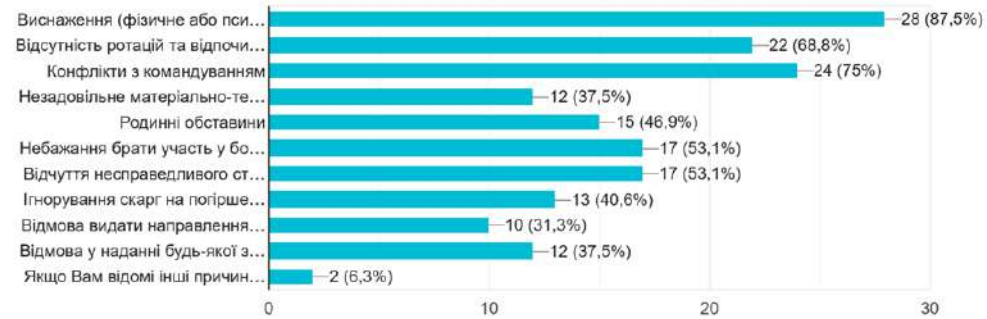
● Призваний під час мобілізації

● Доброволець

Додаток 15

Які, на вашу думку, основні причини вчинення військовослужбовцями СЗМС? (можна обрати кілька варіантів)

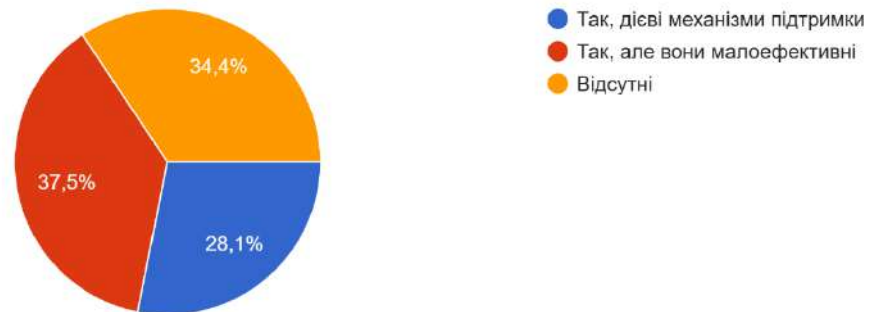
32 відповіді

Додаток 16

Чи існують у вашій частині ефективні механізми психологічної та моральної підтримки військовослужбовців?

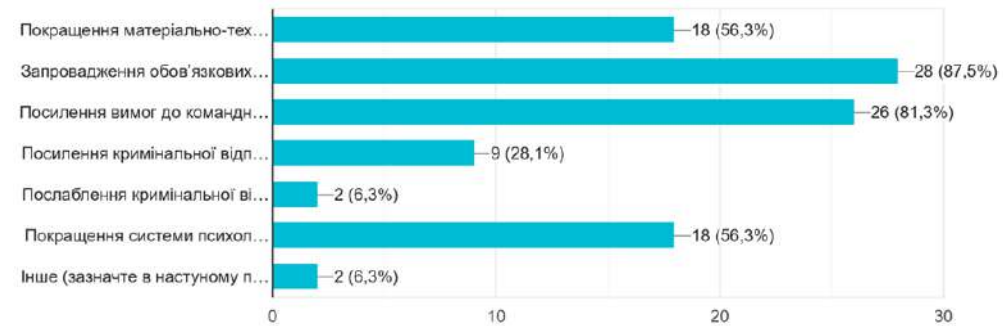
32 відповіді

Додаток 17

Які заходи, на вашу думку, можуть ефективно сприяти зниженню кількості випадків СЗМС ?
(Можна обрати кілька варіантів)

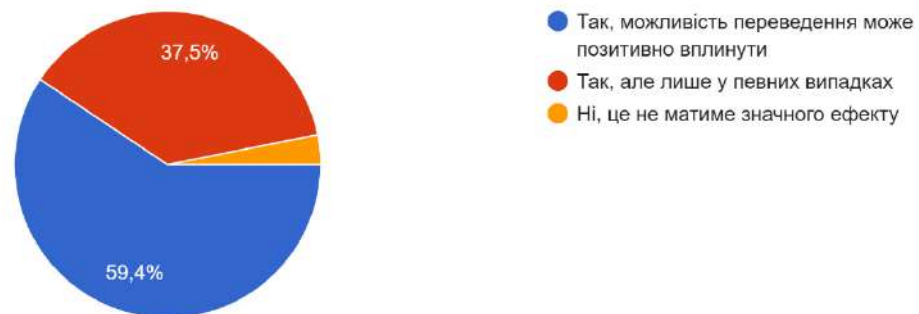
32 відповіді

Додаток 18

Як ви вважаєте, спрощена та реальна можливість переведення військовослужбовців до інших підрозділів може вплинути на зниження кількості випадків СЗМС ?

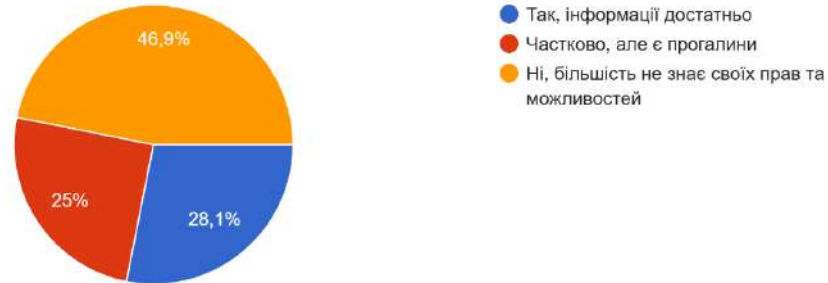
32 відповіді

Додаток 19

Чи вважаєте ви, що військовослужбовцям достатньо роз'яснюють їхні права та механізми звернення за допомогою у складних ситуаціях?

32 відповіді

Додаток 20

Аналіз судової практики в період з 07.03.2025 по 24.02.2022 стосовно вироків за кримінальне правопорушення, передбачене ч. 5 ст. 407 КК України.

№	№ справи Дата вироку, постанови	Суд	Дані про обвинуваченого	Об'єктивна сторона	Суб'єктивна сторона	Судове рішення
1.	945/171/25	Миколаївськи	Уродженець смт.	Самовільно покинув	Умисно діяв із метою	<i>Пом`якшуючі</i>

	<p>Вирок від 07.03.2025</p>	<p>й районний суд Миколаївської області</p>	<p>Окни Подільського району Одеської області, громадянина України у званні «солдат», гранатометник 1 механізованого відділення, середня спеціальна освіта, не одружений, без неповнолітніх дітей, раніше не судимий.</p>	<p>військову частину 13.10.2023, виїхав за місцем проживання, перебував там до затримання в грудні 2024 року.</p>	<p>тимчасового ухилення від військової служби. <u>Мотив:</u> покинув службу через біль у спині, що заважав носити бронежилет. Повідомляв про стан здоров'я, але був визнаний придатним. <u>Ставлення до вчиненого:</u> визнав вину, розкався, думав, що довго не протримається. З цих причин не бажає продовжувати військову службу.</p>	<p><i>обставини:</i> щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обтяжуючі обставини:</i> немає. Доводи обвинуваченого щодо можливості застосування ст. 75 КК України суд до уваги не приймає. Цивільний позов у кримінальному провадженні не</p>
--	-----------------------------	---	--	---	--	---

						заявлено. Визнано винним за ч. 5 ст. 407 КК України, призначено 5 років позбавлення волі.
2.	587/4183/24 07.03.2025	Сумський районний суд Сумської області	Уродженець Харківської області, м. Харкова, військовослужбовець, фактично перебуває у ДУ «Сумський слідчий ізолятор», не одруженого, не працюючого, з професійно-технічною освітою,	12.09.2024 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби тимчасове місце дислокації підрозділу військової частини, до 23 вересня 2024 року проводив час на власний розсуд,	Не маючи на те поважних причин, Діяв з прямим умислом, з <u>мотивів</u> небажання виконувати обов'язки військової служби та з метою тимчасового незаконного ухилення від її проходження	<i>Пом'якшуючі обставини:</i> щире каяття, активне сприяння в розкритті злочину. Обставин, що обтяжують покарання судом не встановлено. Визнано винним

			раніше судимого. Військовослужбовець військової служби за контрактом у званні солдат, призначений на посаду стрільця стрілецького спеціалізованого відділення стрілецького спеціалізованого взводу стрілецької спеціалізованої роти стрілецького спеціалізованого батальйону (ШКВАЛ).	не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби, не вживаючи жодних заходів для повернення у військову частину та виконання службових обов'язків, звернення до правоохоронних, інших державних органів чи органів військового управління з приводу своїх протиправних діянь,		за ч. 5 ст. 407 КК України, і призначено покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років.
--	--	--	---	---	--	---

				за наявності реальної можливості для цього.		
3.	636/2219/2 <u>3</u> Постанова від 03.03.2025	Харківський апеляційний суд	Одружений, середня спеціальна освіта, раніше судимий, мобілізований військовослужбовець , радіотелефоніст, проходив службу за мобілізацією.	Самовільно залишив місце несення служби військової частини.	Раптовий злочинний умисел, небажання виконувати обов'язки військової служби, мав об'єктивну можливість продовжувати службу. Однак 19.05.2023, маючи намір продовжити несення служби повернувся.	Вирок Чугуївського міського суду Харківської області від 24.07.2024 в частині призначеного покарання із застосуванням статті 75 КК України скасуват и. Призначити покарання за ч. 5

						ст. 407 КК України у виді позбавлення волі на строк 5 років.
4.	530/132/25 Кп від 01.03.2024 14.02.2025	Зіньківський районний суд Полтавської області	Середня освіта, військовослужбовець військової служби за призовом по мобілізації, перебуваючий на час вчинення кримінального правопорушення у військовому званні «сержант», на посаді стрільця-оператора 1 стрілецького відділення, раніше не	В умовах воєнного стану, самовільно, без дозволу командирів та начальників, залишив розташування військової частини.	Діяв умисно, з <u>мотивів</u> небажання виконувати обов'язки військової служби та з <u>метою</u> незаконно ухилитися від неї. Визнав себе винним, щиро каявся, вказав що готовий відбувати покарання винесене судом.	<i>Пом'якшуючі обставини:</i> щире каяття, визнання вини, з'явлення зізнанням. <i>Обтяжуючі обставини:</i> відсутні. Суд приходить до висновку, що виправлення не можливе без ізоляції від суспільства,

			судимий.			призначив покарання у виді 5 років позбавлення волі.
5.	470/553/24 14.02.2025	Березнегуватський районний суд Миколаївської області	Професійно технічна освіта, одружений, утриманців не має, пенсіонер, не військовозобов'язаний, раніше не судимий. проходив військову службу за призовом під час мобілізації на посаді старшого водія 1 розрахунку (ДКШМ) 1 кулеметного	В умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби базовий табір кулеметного взводу 2 стрілецького батальйону військової частини та незаконно перебував за його межами, проводячи час на власний розсуд, приховуючи	Діяв умисно з метою тимчасово ухилитися від обов'язків військової служби в умовах воєнного стану. Вину визнав, у вчиненому щиро розкався. Був добровільно призваний на військову службу за мобілізацією. В обґрунтування своїх дій, зазначає, що він та його колеги в умовах активних бойових дій та постійних	<i>Пом'якшуючі обставини:</i> щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обтяжуючі обставини:</i> відсутні. Особу засуджено за ч. 5 ст. 407 КК України до 5 років

			відділення кулеметного взводу 2 стрілецького батальйону зі званням «Сержант». 1.03.2022 набув статусу військовослужбовця.	свою належність до ЗСУ.	обстрілів, зокрема хімічною зброєю, <u>без засобів захисту, підготовлених позицій, необхідного забезпечення</u> та належного командування, вирішили скласти зброю й відійти. <u>Через незгоду з командуванням</u> він покинув бойові позиції в межах Березнегуватської ОТГ, здав зброю, написав рапорти на переведення й повернувся додому, ставши на облік у військкоматі.	позбавлення волі. На підставі ст. 75 КК України звільнено від відбування покарання з випробуванням (1 рік) із покладенням обов'язків відповідно до ст. 76 КК України.
6.	147/1623/24 13.02.2025	Тростянецьки й районний	Солдат, мобілізований,	В умовах воєнного стану самовільно	Діяв з прямим умислом, тобто усвідомлював	<i>Пом'якшуючі обставини:</i> щире

		суд Вінницької області	раніше не судимий, не одружений, не працює, характеризується посередньо.	залишив місце розташування навчального батальйону військової частини.	суспільно небезпечних характер своїх дій та передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання,	каяття. <i>Обтяжуючі обставини:</i> відсутні. Визнано винним за ч. 5 ст. 407 КК України, призначено 5 років позбавлення волі.
7.	337/4651/24 Кп 11.02.2025	Хортицький районний суд міста Запоріжжя	Солдат, мобілізований, має середню освіту, одружений, раніше судимий (17.10.2024 за ч. 4 ст. 402 КК України, 5 років позбавлення волі).	Місце служби: військова частина Спосіб: самовільне залишення Тривалість: перше СЗЧ – 20 діб, друге – до моменту затримання (2,5	Діяв умисно, визнав провину, мотивував дії незадовільним моральним станом. За показами командира роти, раніше ухилявся від виконання завдань, притягувався за вживання алкоголю та	<i>Пом'якшуючі обставини:</i> щире каяття. <i>Обтяжуючі обставини:</i> відсутні. Визнано винним за ч. 5 ст. 407 та

				місяці).	наркотиків, свідомо обирав шлях СЗЧ.	ч. 4 ст. 408 КК України. Призначено 5 років 1 місяць позбавлення волі за сукупністю злочинів та вироків.
8.	332/614/25 * 07.02.2025	Заводський районний суд м. Запоріжжя	Середня освіта, розлучений, має на утриманні двох малолітніх синів, є стрільцем- помічником гранатометника 1 відділення за мобілізацією, звання «старший солдат»,	В умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби, а саме місце тимчасового розташування підрозділів військової частини. Періоди СЗЧ: 14–25.04.2024,	Діяв умисно, <u>мотивами</u> стали психоемоційний стан, стан здоров'я, конфлікти з командуванням, з метою тимчасового ухилення від проходження військової служби. Заходів для повернення до місця служби та військової	<i>Пом'якшуючі</i> <i>обставини:</i> щире каяття, сприяння розкриттю злочину. <i>Обтяжуючі</i> <i>обставини:</i> відсутні. Визнано винним за ч. 5 ст. 407 КК

			раніше не судимий.	05.06–09.07.2024, 14–29.07.2024. Спосіб: залишав місце несення служби без дозволу, не повертався у встановлений строк.	частини не приймав та про своє місцезнаходження до органів командування, в органи військового та цивільного управління не повідомляв.	України. Призначено 5 років позбавлення волі.
9.	357/9169/24 07.02.2025	Білоцерківськ ий міськрайонни й суд Київської області	Неодружений, військовослужбовець за призовом під час мобілізації, вогнеметник вогнеметного відділення, звання «солдат», не судимий.	Без дозволу відповідних командирів (начальників) та без поважних причин, в умовах воєнного стану не з'явився вчасно на службу до військової частини, потім добровільно повернувся.	Діяв умисно, з особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від військової служби. Усвідомлював протиправність і помилковість своїх дій, добровільно та з власної ініціативи з'явився із зізнанням.	<i>Пом'якшуючі</i> <i>обставини:</i> з'явлення із зізнанням, щире каяття, беззаперечне визнання вини, сприяння розкриттю злочину. <i>Обтяжуючі</i> <i>обставини:</i>

						<p>відсутні. Суд затвердив угоду про визнання винуватості, укладену між прокурором та обвинуваченим. Визнано винним за ч. 5 ст. 407 КК України. Призначено 5 років позбавлення волі.</p>
10.	489/2825/24 06.03.2025	Ленінський районний суд м. Миколаєва	Проходив військову службу за мобілізацією на посаді стрільця	21.02.2023 близько 08 год. 30 хв. не з'явився вчасно на службу до	Діяв умисно, всупереч вищезазначених вимог закону, усвідомлював суспільну небезпечність	<i>Пом'якшуючі обставини:</i> з'явлення із зізнаннями, щире

			<p>відділення охорони взводу охорони роти охорони військової частини, у військовому званні «старший солдат», раніше судимого.</p>	<p>військової частини, та незаконно перебував поза її межами, де проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків з військової служби, до 26.07.2023.</p>	<p>своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від виконання обов'язків, без поважних причин</p>	<p>кваліфікації та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання, не встановлено. Судом визнано винним за ч.5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у вигляді 5 (п'яти) років позбавлення волі. За сукупністю остаточно</p>
--	--	--	---	---	--	--

						призначено покарання у вигляді 7 (семи) років позбавлення волі.
11.	564/2030/23 06.03.2025	Костопільськи й районний суд Рівненської області	Українець, громадянина України, з базовою загальною середньою освітою, військовослужбовець військової служби за призовом під час мобілізації на особливий період Збройних Сил України, солдат резерву взводу	22.04.2023 в умовах воєнного стану, року без поважних причин не з'явився на службу із відпустки до військової частини, та перебував поза межами вказаної військової частини за місцем свого проживання у місті Нововолинськ,	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання. Вину визнав повністю, у вчиненому щиро розкався.	<i>Обставини, які</i> <i>пом'якшують</i> покарання є щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обставини, які</i> <i>обтяжують</i> покарання не встановлені. Суд ухвалив

			резерву солдатського складу військової частини, раніше не судимий,	Волинської області до 15 години 00 хвилин 20.06.2023 року, після чого самостійно прибув, виявивши бажання у подальшому проходити військову службу. Потім повторно вчинив СЗЧ з 26.07.2023 по 10.11.2023, після чого самостійно прибув до частини та заявив про бажання проходити військову службу.		Визнати винним у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 407 КК України на підставі якої, призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком на 5 (п`ять) років.
12.	332/2771/23	Заводський	Уродженець	Діяв в умовах	Достовірно знаючи свої	<i>Обставинами, що</i>

	05.03.2025 районний суд м. Запоріжжя	Краснодарського краю РФ, громадянина України, із середньою спеціальною освітою, не одруженого, утриманців не має, проходив військову службу за мобілізацією на посаді водія третього стрілецького відділення, другого стрілецького взводу, 3 -ї стрілецької роти, військової частини, у військовому званні «старший солдат»,	воєнного стану, 01.07.2022 не з'явився вчасно з лікувального закладу без поважних причин до місця дислокації військового підрозділу. свої службові обов'язки не виконував, час проводив на власний розсуд, заходів для повернення до місця несення служби не приймав, про своє місцезнаходження командуванню і в	обов'язки, передбачені зазначеним вище законодавством, яке регламентує порядок виконання військового обов'язку і проходження військової служби, маючи можливість належно їх виконувати, усвідомлював суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачаючи його суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, тобто Діяв з прямим умислом, свідомо допустив їх порушення та вчинив Військовий	<i>пом`якшують</i> покарання визнаються щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення, прийняття участі у відсічі збройної агресії Російської Федерації на території України. <i>Обставин, що обтяжують</i> обвинуваченому покарання не встановлено.
--	--------------------------------------	--	--	--	---

			не судимий.	органи військового управління не повідомляв та, до 07.09.2022, перебував поза межами військової частини.	злочин проти встановленого порядку несення військової служби. Діяв з метою тимчасового ухилення від проходження військової служби у військовій частині. Своєю провину пред'явленому обвинувачені визнав, пояснивши, що був направлений на лікування, звідки до військової частини не повернувся за сімейними обставинами. У скоєному щиро розкаявся, просив	Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст.407 КК України (в редакції Закону № 2617-VIII від 22.11.2018), та призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком на 5 (п'ять) років. На підставі ст. 75 КК України
--	--	--	-------------	--	---	--

					суворо не карати.	звільнити від відбування покарання з випробуванням, встановивши обвинуваченому іспитовий строк 1 (один) рік.
13.	726/2499/24 03.03.2025	Садгірський районний суд м. Чернівців	Українець, громадянина України, з середньою-спеціальною освітою, раніше не судимий, військовослужбовець за призовом під час мобілізації, який на час інкримінованого йому кримінального	06.04.2024 в умовах воєнного стану, не прибув з відпустки після поранення до розташування військової частини, та перебував за місцем свого проживання, де проводив службовий час на	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, порушуючи військову дисципліну, маючи намір тимчасово ухилитися від несення обов'язків військової	<i>Обставинами, які пом'якшують</i> покарання суд визнає щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення, те, що обвинувачений є

			<p>правопорушення перебував на посаді стрільця-снайпера гірсько-штурмового відділення гірсько-штурмового взводу гірсько-штурмової роти, солдата.</p>	<p>власний розсуд, не пов'язаний з проходженням військової служби до 17.08.2024.</p>	<p>служби , без поважних причин та дозволу командування. Свою вину визнав у повному обсязі та надав покази, якими підтвердив обставини скоєння злочину, визнав себе повністю винним, щиро розкався, пояснив, що після другого поранення погано себе почуває, не може більше служити, просив суворо його не карати.</p>	<p>учасником бойових дій, двічі тяжко поранений. 21.10.2023 року ізольоване вогнепальне сколкове поранення шиї з наявністю сторонніх тіл, 18.02.2024 року вибухова травма, МВОСП обличчя та лівої вушної раковини, термічний опік обличчя та лівої кисті, опік очей. На даний час</p>
--	--	--	--	--	---	---

						<p><i>потребує психологічної реабілітації після контузії.</i></p> <p><i>Обставин, які обтяжують покарання судом не встановлено.</i></p> <p><i>Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 5 статті 407 КК України та призначити йому покарання за частиною 5</i></p>
--	--	--	--	--	--	---

						статті 407 КК України у виді 5 (п`яти) років позбавлення волі.
14.	227/1153/23 28.02.2025	Амур- Нижньодніпро вський районний суд м. Дніпропетров ська	Громадянин України, із середньо- спеціальною освітою, розлучений, має на утриманні неповнолітню доньку, учасник бойових дій, військовослужбовець військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, раніше не судимий. У	05.08.2022, усвідомлював реальну можливість участі у веденні бойових дій, вирішив не виконувати свої обов`язки щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України та тимчасово ухилитися від	Достовірно знаючи свої обов`язки, передбачені зазначеним вище законодавством, яке регламентує порядок виконання військового обов`язку і проходження військової служби, та маючи можливість належно їх виконувати, Діяв з прямим умислом, свідомо допустив їх порушення та вчинив військовий злочин проти	Суд відносить щире каяття та активне сприяння розкриттю злочину до <i>обставин, що пом`якшують</i> покарання обвинуваченому. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання судом не встановлено.

			<p>званні солдат, на посаді старшого стрільця.</p>	<p>військової служби у військовій частині. фактично ухилився від військової служби та 19.01.2023, усвідомивши протиправність і помилковість своїх дій, добровільно, з власної ініціативи прибув до військової частини, де повідомив про свій намір далі проходити військову службу, тим самим припинив вчиняти</p>	<p>встановленого порядку проходження військової служби. Свою вину визнав повністю, та пояснив, що після ротації він та інші військовослужбовці, які перебували з ним на бойовій позиції, почали з'ясовувати по якій причині з ними не було командира взводу та командира роти, на що їм було сказано, що вони знову повинні їхати на свою бойову позицію, однак він разом з іншими військо службовцями відмовились виконувати</p>	<p>Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України (в редакції Закону № 2617-VIII від 22.11.2018) та призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п`ять) років. На підставі ст. 75 КК України</p>
--	--	--	---	--	---	--

				<p>зазначене триваюче кримінальне правопорушення.</p>	<p>цей наказ, якщо з ними не поїде командир роти. За весь період часу, коли він перебував у розташуванні військової частини, яка знаходилась у, грошову винагороду йому не платили, а потім і перестали забезпечувати продуктами харчування, у зв'язку з чим йому довелось самостійно забезпечувати себе харчами. Приблизно у січні 2023 року йому зателефонував юрист військової частини та повідомив, щоб він повертався в</p>	<p>звільнити від відбування покарання з випробуванням, встановивши обвинуваченому іспитовий строк 1 (один) рік.</p>
--	--	--	--	---	--	---

					<p>розташування військової частини, що йому нічого за це не буде. 19.01.2023 він добровільно прибув до військової частини та почав далі проходити військову службу. У квітні 2024 року під час виконання бойового завдання він отримав поранення обох ніг, перебував на стаціонарному лікуванні в травматологічному відділенні КНП «Звягельська багатопрофільна лікарня». У зв'язку із отриманим пораненням під час</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					військової служби, з 09.08.2024 йому встановлено II групу інвалідності, що стало причиною його демобілізації з військової служби. У вчиненому кається та просить суд суворо не карати.	
15.	672/858/24 28.02.2025	Городоцький районний суд Хмельницької області	Громадянин України, з неповною середньою освітою, неодружений, неповнолітніх дітей на утриманні не має, раніше не судимий, військовослужбовець, командир 2	03.10.2023 в умовах воєнного стану без поважних причин, не з'явився з лікувального закладу на службу у військову частину перебував поза межами військової	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, порушуючи військову дисципліну, маючи намір тимчасово	За встановлених судом обставин у справі, враховуючи пост кримінальну поведінку обвинуваченого, регулярне затягування

			<p>стрілецького відділення 2 стрілецького взводу 2 стрілецької роти 1 стрілецького батальйону ВЧ, у військовому званні «молодший сержант».</p>	<p>частини проводячи час на власний розсуд та не виконуючи обов`язки військової служби, тим самим припинив виконувати свій Конституційний обов`язок щодо захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості України по 19.06.2024. Того дня усвідомлював</p>	<p>ухилитись від обов`язків несення військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов`язків. Своєю вину у вчиненому злочині визнав повністю. Зазначив, що строкової служби не проходив, однак у 2023 році був мобілізований до лав ЗС України. Проходив службу на Донецькому напрямку, приймав безпосередню участь у бойових діях. Під час його останнього бою зі</p>	<p>розгляду справи, що проявлялось у багаторазових безпричинних неявках до суду, відсутність у показаннях обвинуваченого будь-якого осуду своїх дій, відсутність будь-якого бажання змінити ситуацію, що склалась, суд приходить до переконливого висновку про відсутність будь-яких ознак</p>
--	--	--	--	---	---	--

				<p>протиправність і помилковість своїх дій, добровільно, з власної ініціативи, самостійно прибув до ВПД №1 Хмельницького РУП ГУНП.</p> <p>в судовому засіданні 28.02.2025, перед переходом суду до стадії судових дебатів, ОСОБА_4 остаточно повідомив, що повертатись до проходження служби не бажає,</p>	<p>своєю групою у складі шести осіб захопив позицію росіян, яку утримували. В ході артилерійського обстрілу він був поранений, решта групи загинула. Його евакуювали, він проходив лікування у м. Дніпро, м. Львові та у м. Трускавець. Після завершення лікування поїхав додому, хоча і розумів що потрібно повертатись у в/ч. Бажав відпочити після служби. Пояснює свою поведінку тим, що боявся загинути. Вказує, що там,</p>	<p>щирого каяття. <i>Обставин, що пом`якшують чи обтяжують</i> покарання обвинуваченого не встановлено.</p> <p>Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні злочину, передбаченому ч.5 ст.407 КК України та призначити йому покарання у вигляді <b>п`яти років</p>
--	--	--	--	--	---	--

				оскільки «краще залишитись живим у в'язниці».	де він проходив службу солдати або гинуть або отримують поранення.	позбавлення волі.
16.	303/834/25 28.02.2025	Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області	Громадянин України, українець, військовослужбовець військової служби призваного за мобілізацією, солдата резерву запасної роти військової частини, у військовому званні «солдат».	29.04.2024 самовільно залишив військову частину та був незаконно відсутній на військовій службі по 19.11.2024, проводячи час на власний розсуд, не пов'язуючи свою діяльність з проходженням військової служби.	Усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, не бажаючи переносити труднощі військової служби, з метою тимчасово ухилитися від проходження військової служби, через особисту недисциплінованість, без дозволу командування та начальників. Свою вину визнав повністю, та	<i>Пом'якшуючих та обтяжуючих обставин не встановлено. Суд визнав визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання у виді позбавлення</i>

					показав, що дійсно залишив військову частину без письмового дозволу для цього, в подальшому не повернувся до військової служби у зв'язку із тим, що в нього був хворий батько.	волі на строк 5 (п'ять) років.
17.	619/10475/2 4 27.02.2025	Дергачівський районний суд Харківської області	Громадянин України, із середньою освітою, який проходить військову службу за призовом під час мобілізації на посаді: курсант навчального взводу 3 навчальної роти ніколи базової	15.05.2024 без відповідних дозволів командирів і начальників, документального оформлення відпустки чи відрядження та без поважних причин не з'явився з	Діяв з прямим умислом, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від проходження військової служби та з мотивів	<i>Обставиною, що пом'якшує покарання є те, що щиро розкаявся у скоєному злочині та активно сприяв розкриттю кримінального правопорушення.</i>

			загальновійськової підготовки військової частини, у військовому званні «солдат», в силу ст.89 КК України раніше не судимий,	лікувального закладу до 13.11.2024, в умовах воєнного стану, незаконно, постійно перебував поза межами місця несення військової служби, проводивши час на власний розсуд не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби.	небажання переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Свою вину визнав у повному обсязі, щиро розкаявся у скоєному, пояснивши суду обставини вчиненого правопорушення.	<i>Обставини, що обтяжують відповідальність обвинуваченого, відповідно до вимог ст. 67 КК України, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч.5 ст.407 КК України та призначити йому покарання в виді п'яти років позбавлення</i>
--	--	--	---	--	---	---

						волі.
18.	712/17/25 27.02.2025	Соснівський районний суд м. Черкаси	Громадянин України, одружений, із середньо-спеціальною освітою, військовослужбовець військової служби за мобілізацією, солдата резерву взводу резерву солдатського складу роти резерву солдатського складу військової частини, у військовому званні «солдат», раніше не судимий.	10.09.2024 без дозволу командування, залишив військову частину та проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби та не вживаючи жодних заходів до повернення до військової частини, за наявності реальної можливості для	Діяв з прямим умислом, з мотивів тимчасово не виконувати обов'язки військової служби та з метою тимчасово ухилитися від її проходження, самовільно. Свою вину визнав у повному обсязі та повністю підтвердив обставини вказані вище щодо часу, місця, мети, способу вчинення ним кримінального правопорушення, які зазначені в обвинуваченні, не оспорював та дав	<i>Обставинами, що пом'якшують покарання обвинуваченого є щире каяття. Обставин, що обтяжують покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст.407КК</i>

				цього, поки 26.11.2024 його було доставлено до Четвертого слідчого відділу (з дислокацією у м. Черкасах) Територіального управління ДБР.	показання, які відповідають опису подій, які сформульовані в обвинувальному акті. У скоєному щиро кається. Просив суворо не карати.	України та призначити покарання у виді 5 років позбавлення волі.
19.	398/6788/24 26.02.2025	Олександрійсь кий міськрайонни й суд Кіровоградськ ої області	Громадянин, України, українець, з професійно- технічною освітою, неодруженого, не маючого на утриманні малолітніх чи неповнолітніх дітей, осіб похилого віку, проходить	-	-	Ухвалою суду від 26.02.2025 за клопотанням прокурора обвинуваченого звільнено від кримінальної відповідальності за вчинення кримінального

			<p>службу у ЗСУ на посаді стрілець-снайпер, 1 відділення морської піхоти 2 взводу морської піхоти 1 роти морської піхоти у військовому званні матрос, військової частини, раніше не судимий.</p>			<p>правопорушення, передбаченого ч.5 ст.407 КК України, на підставі ч.5 ст.401 КК України та закрито кримінальне провадження №6202415002000 0172 від 07.02.2024, в частині обвинувачення ОСОБА_4 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5</p>
--	--	--	---	--	--	---

						<p>ст.407 КК України, на підставі п.1 ч.2 ст.284 КПК України, у зв'язку із звільненням особи від кримінальної відповідальності. Тому розгляд обвинувального акту в частині обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України судом</p>
--	--	--	--	--	--	---

						припинено.
20.	129/1464/24 25.02.2025	Гайсинський районний суд Вінницької області	Українець, громадянин України, з середньою освітою, неодруженого, військовослужбовець в/ч, не судимий, у званні «старший сержант».	27.04.2023 в умовах воєнного стану після зняття із ГВЛК не з'явився з лікувального закладу Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону до військової частини проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби до 23.05.2023, коли	Діяв з прямим умислом, із особистих мотивів та з метою тимчасового ухилення від проходження військової служби, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, без поважних причин. Вину визнав повністю, щиро каявся і пояснив з особистих мотивів та метою ухилення від військової служби,	За відсутності <i>обтяжуючих, пом'якшуючими</i> покарання обставинами суд визнає щире каяття і правдиві показання, відсутність судимості, позитивні характеристики. Суд ухвалив визнати винним в скоєнні злочину, передбаченого ч.5 ст.407 КК України, і

				добровільно прибув до Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону розташованого у м. Вінниці, чим припинив вчиняти кримінальне правопорушення.	27.04.2023р. навмисно незаконно після зняття із ГВЛК не з'явився з лікувального закладу	призначити покарання у виді позбавлення волі на строк п'ять років.
21.	712/1360/25 25.02.2025	Соснівський районний суд м. Черкаси	Громадянин України, військовослужбовця, що проходить військову службу за призовом під час мобілізації, на посаді солдата резерву взводу резерву	14.07.2024 в умовах воєнного стану, , без дозволу командування, самовільно залишив розташування військової частини направився за	Діяв з прямим умислом, з мотивів тимчасово не виконувати обов'язки військової служби та з метою тимчасово ухилитися від її проходження.	<i>Обставиною, що пом'якшує покарання, суд визнає з'явлення із зізнанням та щире каяття.</i> <i>Обставин, що обтяжують пока</i>
					Винність визнав	

			<p>солдатського складу роти резерву солдатського складу військової частини, у військовому званні «солдат», раніше не судимий,</p>	<p>місцем проживання, проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби, не вживаючи жодних заходів для повернення у військову частину за наявності реальної можливості до цього, поки 02.11.2024, усвідомлював протиправність і помилковість своїх</p>	<p>повністю.</p>	<p>рання суд не встановив. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 407 ч. 5 КК України та призначити йому покарання у вигляді 5 (п'яти) років позбавлення волі.</p>
--	--	--	---	--	------------------	---

				дій, побоюючись кримінальної відповідальності за вчинений злочин, добровільно та з власної ініціативи у супроводі працівника ВСП прибув до Четвертого слідчого відділу (з дислокацією у м. Черкасах) Територіального управління ДБР.		
22.	285/5490/24 24.02.2025	Новоград-Волинський міськрайонний суд	Уродженець м. Скрудна (Латвія), громадянин України, зареєстрованого та	15.04.2023 в умовах воєнного стану, самовільно залишив розташування	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від військової	<i>Обставинами, які пом'якшують покарання обвинуваченого</i>

	Житомирської області	проживаючого за адресою, будучи військовослужбовцем військової частини призваним за мобілізацією	військової частини та проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його із виконанням службових обов'язків до 08.11.2023, коли прибув до другого слідчого відділу.	служби, без дозволу відповідних командирів (начальників) та без поважних причин. Свою вину визнав повністю, дав покази, підтвердив обставини скоєння кримінального правопорушення, викладені в установочній частині вироку, щиро розкався у скоєному.	є щире каяття. <i>Обставин, які обтяжують</i> покарання обвинуваченого не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України і призначити йому покарання у виді 5 (п'яти) років позбавлення
--	----------------------	--	---	---	--

						волі.
23.	587/34/25 21.02.2025	Сумський районний суд Сумської області	Уродженець м.Харків, українець, громадянина України, з повною середньою освітою, непрацюючого, військовослужбовця, неодруженого, раніше не судимий	05.10.2024 за відсутності поважних причин, не з'явився вчасно на службу без поважних причин після завершення стаціонарного лікування у Комунальному некомерційному підприємстві та попрямував до місця свого проживання де проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з	за Достовірно знаючи, що він є військовослужбовцем і повинен проходити військову службу у військовій частині. Свою вину визнав повністю і пояснив, що 25 вересня 2024 року отримав контузію, його евакували до м.Суми, де він проходив лікування, а потім 28.09 2024 перевели на лікування до КНП «Недригайлівська лікарня», де він лікувався до 04.10.2024. В лікарні його фактично не	<i>Обставинами, які пом`якшують відповідальність обвинуваченого суд визнає те, що обвинувачений свою вину визнав, активно сприяв розкриттю кримінального правопорушення, своїми правдивими показаннями як в ході досудового слідства, так і в судовому засіданні сприяв</i>

				<p>виконанням обов'язків військової служби, не вживаючи жодних заходів для повернення у військову частину та виконання службових обов'язків, звернення до правоохоронних, інших державних органів чи органів військового управління з приводу своїх протиправних діянь, за наявності</p>	<p>лікували, а тому він вирішив не повертатись на службу. 05.10.2024 його виписали і він поїхав до м.Харкова до дому, де звернувся до лікарів у місцеву лікарню Лікарі йому виписали заспокійливі препарати, щоб він міг спати. Після того як його виписали з лікарні у смт.Нейдригайлові, він телефонував своєму ротному, говорив, що поїде до дому, бо його не лікували в лікарні, але ротний сказав, що тебе виписали, значить ти</p>	<p>розкриттю кримінального правопорушення та встановленню істини по справі. <i>Обставин, які обтяжують</i> покарання судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у скоєнні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407КК України, і призначити йому покарання у виді</p>
--	--	--	--	--	--	--

				реальної можливості для цього. 14.12.2024 солдат самостійно прибув до органу досудового розслідування, Четвертого слідчого відділу	повинен повернутись у частину. Вдома він жив, працював. 14.12.2024 самостійно звернувся до ТУ ДБР розташоване у м.Суми, де повідомив про скоєне.	позбавлення волі на строк 5 (п`ять) років.
24.	750/2762/22 21.02.2025	Деснянський районний суд м. Чернігова	Уродженець м. Чернігова, громадянина України, особу було поставлено на всі види забезпечення та призначено на посаду головного сержанта- командира 1	30.03.2022 після виписки з військового госпіталю в умовах воєнного стану, незаконно припинив виконувати свій конституційний обов`язок по	Знаючи, що він є військовослужбовцем і повинен проходити військову службу у військовій частині, Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів, з метою тимчасового ухилення від військової	<i>Обставинами, що пом`якшують покарання обвинуваченого суд визнає щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального</i>

			<p>відділення кулеметного взводу 1 стрілецької роти, знаходиться у званні «сержант».</p>	<p>захисту Вітчизни, незалежності, територіальної цілісності України та не з'явився вчасно без поважних причин до місця служби.</p>	<p>служби. Свою вину визнав повністю в межах пред'явленого обвинувачення, підтвердив викладене в обвинувальному акті щодо вчинення ним даного кримінального правопорушення, у вчиненому щиро розкаявся.</p>	<p>правопорушення. <i>обставин, що обтяжують</i> покарання судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч.5 ст.407 КК України та призначити йому покарання у виді 5 (п'яти) років позбавлення волі.</p>
--	--	--	--	---	---	---

						На підставі ст. 75 КК України звільнити від відбування покарання з випробуванням, з іспитовим строком 2 (два) роки.
25.	646/651/25 21.02.2025	Червонозавод ський районний суд м. Харкова	Громадянин України, з середньо- спеціальною освітою, розлученого, який має малолітню дитину, який обіймав посаду стрільця- помічника гранатометника 2 механізованого	24.02.2024 в умовах воєнного стану, за відсутності поважних причин, самовільно, без дозволів командирів залишив місце служби - місце розташування 2 механізованої роти	Реалізував свій раптово виниклий злочинний умисел, спрямований на ухилення від військової служби, з мотивів небажання виконувати обов'язки військової служби та з метою незаконно ухилитися від неї.	<i>Обставинами, які пом`якшують</i> покарання є щире його каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення (злочину). <i>Обставин, які</i>

			<p>відділення 3 механізованого взводу 2 механізованої роти військової частини, раніше не судимий, будучи військовослужбовцем м військової служби за призовом під час мобілізації</p>	<p>військової частини 25.12.2024 прибув до приміщення Другого слідчого відділу (з дислокацією у м. Харкові) Територіального управління ДБР, розташованого у місті Полтаві, повідомив про себе</p>	<p>визнав свою винуватість у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення, не оспорював фактичних обставин справи та пояснив, що 24.02.2024 під час проходження військової служби він самовільно, без дозволів командирів, залишив місце розташування свого підрозділу та поїхав до себе додому. Обвинувачений пояснив суду, що розкаюється у вчиненому, шкодує про це та готовий понести заслужене покарання.</p>	<p><i>обтяжують</i> покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання у виді 5 (п'яти) років позбавлення волі.</p>
--	--	--	--	---	--	--

26.	197/977/23 19.02.2025	Криворізький районний суд Дніпропетровської області	Уродженець м. Вентспілс Латвія, громадянина України, з вищою освітою, не одруженого, інваліда 3 групи, раніше не судимий, звільненого з військової служби у відставку, будучи військовослужбовцем військової служби за загальною мобілізацією військової частини, перебуваючи на посаді офіцера резерву 40-ї запасної роти, у військовому	Діяв в умовах воєнного стану, 06.12.2022 року не з'явився вчасно без поважних причин на службу до пункту дислокації військової частини командуванню про причини свого неприбуття не доповів, хоча об'єктивно повинен був і міг це зробити, а став проводити час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням	Діяв з прямим умислом, з мотивів небажання виконувати обов'язки військової служби та з метою тимчасово незаконно ухилитися від неї, маючи військовий обов'язок нести військову службу. В угоді про визнання вини, обвинувачений беззастережно визнав свою винуватість у скоєння кримінального правопорушення активно сприяв розкриттю злочину та щиро розкався у скоєному.	Суд наголошує на можливості використання ст. 75 при обранні покарання, оскільки дії обвинуваченого були вчинені тоді, коли діяла інша редакція статті. Отже, оскільки сторони угоди про визнання винуватості, узгодили обвинуваченому звільнення від відбування покарання, суд
-----	--	---	---	--	---	--

			званні « майор »	обов`язків військової служби. Усвідомлював протиправність і помилковість своїх дій, побоюючись кримінальної відповідальності за вчинене діяння, майор 28.01.2023 року добровільно та з власної ініціативи повернувся на військову службу до місця розташування військової частини		вважає за можливе застосувати до нього положення ч. 2 ст. 75 КК України та звільнити його від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком 1 (один) рік та покласти на нього обов`язки, визначені у ч. 1ст. 76 КК України.
27.	154/4337/24 19.02.2025	Володимир- Волинський	Громадянин України, з середньою повною	12.06.2022 року не прибув на лікування	Діяв умисно, усвідомлював суспільно	<i>Обставиною, що пом`якшує</i>

		міський суд Волинської області	освітою, одруженого, маючого на утриманні одну дитину, військовослужбовець званні « молодший сержант », раніше не судимий.	до Комунального підприємства «Волинська обласна психіатрична лікарня м.Луцька» Волинської обласної ради та не з'явився вчасно на службу до військової частини. в період з 12.06.2022 року по 25.04.2024 року був відсутній на службі без поважних причин, а службовий час проводив на власний розсуд, не	небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, не маючи наміру назавжди ухилитися від проходження військової служби. визнав себе у пред'явленому обвинуваченні винним повністю. Суду показав, що дійсно проходив військову службу в лавах ЗСУ, однак отримавши направлення до лікарні туди не прибув, а поїхав додому, де і знаходився	покарання є щире каяття. <i>обставин, що обтяжують</i> покарання не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення за ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді 5-ти (п'яти) років позбавлення
--	--	--------------------------------	---	--	--	--

				пов`язуючи його з обов`язками військової служби.	до моменту затримання.	волі. На підставі ст. 75 КК України звільнити від відбування покарання з випробуванням, встановивши іспитовий строк тривалістю 3 (три) роки.
28.	453/1148/24 18.02.2025	Сколівський районний суд Львівської області	Громадянин України, з неповною середньою освітою, неодружений, має на утриманні двоє малолітніх дітей, на диспансерних обліках у лікарів	01.08.2022 в умовах воєнного стану, без поважних причин самовільно залишив розташування військової частини та перебував поза	Діяв з прямим умислом, бажаючи тимчасово ухилитися від проходження військової служби та проводити час на власний розсуд, усвідомлював суспільно-небезпечний характер	<i>Пом`якшуючих</i> вину обвинуваченого <i>обставин</i> , суд не вбачає. <i>Обтяжуючих</i> вину <i>обставин</i> , суд не вбачає.

		нарколога та психіатра КНП Сколівської міської ради «Сколівська центральна лікарня» не перебуває, військовослужбовець військової частини Міністерства оборони України, майстер відділення розбирально-складальних робіт, у званні «солдат», встановленими законодавством України пільгами не користується, раніше неодноразово	межами розташування території військової частини по момент його фактичного затримання 03.05.2023.	своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. вину визнав повністю та підтвердив наведені в обвинувальному акті обставини. Зокрема вказав, що дійсно був мобілізованим на початку повномасштабного вторгнення російської	Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України. остаточне покарання у вигляді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років і 2 (два) місяці.
--	--	--	---	--	--

			судимий.		федерації на територію України, та проходить військову службу у військовій частині НОМЕР_1 , однак 01.08.2022 року вранці він самовільно залишив її, так як хотів додому та побачити свою співмешканку й їх спільних дітей, а, прибувши додому, вже не захотів повертатися назад. Він перебував вдома аж до моменту його затримання.	
29.	125/2528/24 18.02.2025	Барський районний суд Вінницької	Громадянин України, не одруженого, не працюючого, з	09.06.2023 в умовах воєнного стану, залишив територію	Діяв із особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від виконання	<i>Обставинами, які пом`якшують покарання, є</i>

		області	середньою-спеціальною освітою, військовослужбовець військової служби по мобілізації, у званні «солдат».	військової частини та проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби по 19.06.2023 коли прибув до військової частини.	обов'язків військової служби, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання. У судовому засіданні обвинувачений винним себе, визнав повністю, щиро розкаявся, повністю підтвердив обставини викладені в обвинувальному акті.	визнання вини, щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення, з'явлення із зізнанням. <i>Обставин, які обтяжують</i> покарання, не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 407 КК
--	--	---------	---	---	--	---

						України та призначити йому покарання у виді п'яти років позбавлення волі.
30.	636/8527/24 17.02.2025	Дзержинський районний суд м. Харкова	Громадянин України, військовослужбовець за контрактом, раніше неодноразово судимий.	Без дозволу командування, 13.08.2024 після огляду у лікувальному закладі не з'явився вчасно до місця розташування підрозділу військової частини до 23.08.2024 незаконно, постійно перебував поза	Діяв з прямим умислом, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від проходження військової служби та з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту	<i>Обставиною, що пом'якшує покарання, є щире каяття. Обставиною, що обтяжує покарання ОСОБА_5, є рецидив злочинів. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні злочину, передбаченого</i>

				<p>межами місяця проходження служби, проводячи час на власний розсуд.</p>	<p>недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. свою вину в пред'явленому йому обвинуваченні визнав повністю, щиро розкаявся у скоєному злочині, погодився з кваліфікацією вчиненого ним діяння та щодо обставин вчинення кримінального правопорушення.</p> <p>Підкреслив, що обставини, викладені в обвинувальному акті відповідають дійсності, тиск з боку органів</p>	<p>ч.5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання за сукупністю вироків у виді 5 (п'яти) років 1 (одного) місяця позбавлення волі з конфіскацією майна.</p>
--	--	--	--	---	--	--

					досудового розслідування на нього не здійснювався.	
31.	183/8021/23 14.02.2025	Новомосковський міськрайонний суд Дніпропетровської області	Громадянин України, з вищою освітою, одруженого, звільненого з військової служби, інваліда другої групи, не працюючого, раніше не судимий. призначено на посаду номера обслуги 2-го відділення 2-го взводу 2-ї роти механізованого батальйону військової частини, у званні солдат.	29.05.2022 року самовільно, в умовах воєнного стану, залишив місце служби, а саме місце тимчасової дислокації підрозділу військової частини прибув до місця власного проживання, де залишився та займався справами, не пов'язаними з виконанням	Діяв достовірно знаючи свої обов'язки, передбачені зазначеним вище законодавством, яке регламентує порядок виконання військового обов'язку і проходження військової служби, та маючи можливість належно їх виконувати, усвідомлював суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачаючи його суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, тобто Діяв з	<i>Обставинами, які пом'якшують</i> покарання, суд вважає щире каяття. Також суд враховує, що є учасником бойових дій, активно сприяв розкриттю злочину. Суд ухвалив визнати винуватим у скоєнні кримінального правопорушення,

				<p>обов'язків військової служби, тобто фактично ухилився від військової служби до моменту, поки 24.12.2022 року самостійно з'явився до військової частини, та повідомив про себе командуванню.</p>	<p>прямим умислом, свідомо допустив їх порушення.</p>	<p>передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі, строком на 5 років.</p> <p>На підставі ст. 75 КК України звільнити від відбування покарання у виді позбавлення волі з випробуванням, строком на 1 рік.</p>
32.	734/3974/23 13.02.2025	Козелецький районний суд Чернігівської	Громадянин України, із середньою освітою, не	07.01.2023 в умовах воєнного стану, без поважних причин та	Діяв з метою тимчасового незаконного ухилення від виконання обов'язків	<i>Обставинами, які пом'якшують</i> покарання, є

		області	одруженого, військовослужбовця, раніше судимого, військовослужбовце м військової служби контрактом, у званні солдат	дозволу відповідних командирів, 07.01.2023 самовільно залишив військову частину по 20.04.2023, коли йому було обрано запобіжний захід.	військової служби, усвідомлював суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачаючи його суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, з метою тимчасового незаконного ухилення від виконання обов'язків військової служби. визнав себе винуватим у вчиненні кримінального правопорушення (злочину), передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, підтвердивши обставини, викладені в	щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обставин,</i> <i>які обтяжують</i> покарання, не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення (злочину), передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та
--	--	---------	---	---	--	---

					обвинувальному акті, та щиро розкався.	призначити йому шляхом часткового складання призначених покарань, покарання у виді позбавлення волі на строк 6 (шість) років , без конфіскації майна.
33.	188/3111/24 27.12.2024*	Петропавлівський районний суд Дніпропетровської області	Громадянин України, раніше не судимий, військовослужбовець військової служби за мобілізацією, який проходив військову службу на посаді	27.04.2022 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби, а саме: місце тимчасового розташування	Діяв умисно з мотивів небажання виконувати свій конституційний обов'язок щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України у	<i>Обставини, які пом'якшують</i> покарання - щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального

			<p>номера обслуги 2 розрахунку 1 гранатометного відділення гранатометного взводу роти вогневої підтримки військової частини НОМЕР_1 , у військовому званні «солдат».</p>	<p>військової частини до 01.10.2024 року проводив час на власний розсуд у спосіб, не пов`язаний із проходженням військової служби</p>	<p>безпосередньому зіткненні з противником.</p>	<p>правопорушення та наявність на його утриманні малолітньої дитини відсутність <i>обтяжуючих</i> покарання <i>обставин.</i> Суд ухвалив затвердити угоду про визнання винуватості. визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.</p>
--	--	--	--	---	---	---

						<p>5 ст. 407 КК України, і призначити йому узгоджене сторонами угоди покарання із застосуванням ст. 69 КК України у виді позбавлення волі на строк два роки.</p> <p>На підставі ст. 62 КК України замінити покарання у виді позбавлення волі на строк два роки на</p>
--	--	--	--	--	--	---

						покарання у виді тримання у дисциплінарном у батальйоні військовослужбовців на строк два роки.
34.	638/23762/2 4 26.12.2024	Дзержинський районний суд м. Харкова	Громадянин України, раніше судимого, військовослужбовець військової служби за мобілізацією, який перебуває на посаді стрільця-номера обслуги 3 аеромобільного відділення 2 аеромобільного взводу 3	10.07.2023 самовільно залишив розташування військової частини та починаючи з 10.07.2023 року по 17.10.2024 року незаконно, постійно перебував поза місцем тимчасової дислокації військової частини.	Діяв з прямим умислом, а саме, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від проходження військової служби та з мотивів небажання переносити	<i>Обставиною, яка пом`якшує покарання обвинуваченого, суд визнає з`явлення із зізнанням, щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення.</i>

			аеромобільної роти аеромобільного батальйону військової частини у військовому званні «Солдат».		труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Свою вину у пред'явленому обвинуваченні визнав повністю, щиро розкався у скоєному.	<i>Обставин, які обтяжують покарання обвинуваченого є рецидив злочину. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді 5 (п'яти) років позбавлення волі.</i>
35.	635/3642/24	Харківський	Громадянин України,	03.04.2023 в умовах	Діяв з прямим умислом,	<i>Обставин, які</i>

	26.12.2024	районний суд Харківської області	який має середню спеціальну освіту, обіймає посаду стрільця 1 відділення 3 стрілецького взводу 6 стрілецької роти стрілецького батальйону військової частини НГУ у званні солдат , не одружений, має двох синів.	воєнного стану самовільно залишив пункт дислокації 6 стрілецької роти 3 стрілецького батальйону частини та до 06.11.2023 незаконно постійно перебував поза межами місця проходження служби, проводячи час на власний розсуд.	усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитись від проходження військової служби з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Свою вину у вчиненні інкримінованого кримінального	<i>пом`якшують</i> покарання, та <i>обставин, які обтяжують</i> покарання - судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому позбавлення
--	------------	----------------------------------	---	--	--	---

					<p>правопорушення визнав частково та пояснив, що після ротації залишився вдома з дозволу командування, оскільки мешкав у Харкові. Згодом, коли зателефонував до частини, йому повідомили про оголошення у СЗЧ через невідповідь на СМС, яке він побачив лише після дзвінка. Вважав, що за неприбуття загрожує лише штраф, який був готовий сплатити, тому залишався вдома до затримання поліцією.</p>	<p>волі на строк 5 (п`ять) років.</p>
--	--	--	--	--	---	--

36.	154/4258/24 24.12.2024	Володимир-Волинський міський суд Волинської області	Громадянин України, з середньою освітою, одруженого, військовослужбовець в/ч, у військовому званні «солдат»	08.06.2024 самовільно залишив розташування військової частини, та був відсутній на службі без поважних причин, а службовий час проводив на власний розсуд, не пов'язуючи його з обов'язками військової служби, до моменту його прибуття 19.09.2024 до Третього слідчого відділу ДБР.	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання. визнав себе у пред'явленому обвинуваченні винним повністю. Суду показав, що дійсно проходив військову службу за мобілізацією, однак 08.06.2024 року самовільно залишив місце служби з особистих причин.	<i>Обставин, що обтяжують чи пом'якшують</i> покарання судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання у виді 5 (п'яти) років позбавлення волі.
-----	---	---	---	--	--	--

37.	760/25670/24 11.12.2024	Солом'янський районний суд міста Києва	Громадянин України, Уродженець м. Києва, з середньою спеціальною освітою, тимчасово не працюючого, раніше не судимий, будучи військовослужбовцем військової служби за призовом під час мобілізації на особливий період на посаді старшого стрільця 1 відділення 2 взводу 3-ої стрілецької роти у званні «солдат».	03.12.2022 в умовах воєнного стану, не з'явився вчасно на службу до пункту тимчасової дислокації підрозділу роти вогневої підтримки військової частини.	Діяв умисно, з метою ухилитись від проходження військової служби, без поважних причин. Свою вину у вчиненні ним кримінального правопорушення визнав повністю, пояснив, що проводив час на власний розсуд у зв'язку з сімейними обставинами.	<i>Обставиною, що пом'якшує покарання обвинуваченого є щире каяття, обставин, що обтяжують покарання обвинуваченого судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК</i>
-----	--	--	---	---	---	--

						України та призначити покарання у виді 5 (п`яти) років позбавлення волі. Вважаючи, що пом`якшуючі обставини знижують ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення та що особа може виправитись без ізоляції, На підставі ст. 75 КК України звільнит и, від відбування
--	--	--	--	--	--	--

						<p>призначеного покарання у виді позбавлення волі з випробуванням, якщо він протягом 1 (одного) року не вчинить нового кримінального правопорушення і виконає обов'язки, передбачені пунктами 1 і 2 ч. 1 ст. 76 КК України.</p>
38.	726/1321/24 28.11.2024 *	Садгiрський районний суд	Громадянин України, з середньою освітою,	20.12.2022 в умовах воєнного стану	Діяв умисно, усвідомлював суспільно	Відсутність <i>обтяжуючих та</i>

		<p>м. Чернівців</p>	<p>одруженого, який має на утриманні малолітнього сина, солдата військової служби за контрактом, на посаді механіка - водія 2 гірсько-штурмового відділення 1 гірсько-штурмового взводу 1 гірсько-штурмової роти військової частини, раніше не судимий.</p>	<p>самовільно залишив військову частину та вибув до місця свого постійного проживання, де проводив час на власний розсуд, не пов'язаний з проходженням військової служби до 15.01.2023.</p>	<p>небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, порушуючи військову дисципліну, маючи намір тимчасово ухилитись від несення обов'язків військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків без поважних причин.</p> <p>Обвинувачений вину не визнав, пояснив, що наказ від 04.09.2022 року не відмовлявся</p>	<p><i>пом`якшуючих обставин.</i></p> <p>Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінальних правопорушеннях, передбачених ч.4 ст. 402, ч.5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання за сукупністю кримінальних правопорушень у виді позбавлення волі на строк 6 (шість) років.</p>
--	--	---------------------	---	---	---	--

					<p>виконувати, але не розумів, як має їхати без документів, які згоріли в авто під час виконання завдання, а також проходив лікування після поранення. З керівництвом частини мав конфлікт, 05.04.2023 його не допустили до частини, де залишилися речі. Викликав поліцію та прокуратуру, реакції не було. Вживання наркотиків заперечує. Бажає продовжити службу і просить звільнити від відповідальності за ч. 5 ст.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					407 КК України.	
39.	154/4120/24 27.11.2024	Володимир-Волинський міський суд Волинської області	Уродженець м. Ковель Волинської області, громадянина України, з професійно-технічною освітою, неодруженого, військовослужбовець у військовому званні «старший солдат», раніше не судимий	14.09.2022 самовільно залишив розташування військової частини та був відсутній на службі без поважних причин, а службовий час проводив на власний розсуд, не пов'язуючи його з обов'язками військової служби, до моменту його прибуття 20.09.2024 до Третього слідчого відділу ДБР.	Діяв умисно, не отримавши дозволу відповідного командира (начальника). у судовому засіданні свою вину у вчиненні вказаного кримінального правопорушення визнав повністю, пояснив про обставини його вчинення, які є аналогічними тим, що викладені в обвинувальному акті, не оспорював їх. У скоєному щиро каявся, просив суворо його не карати.	Як обставину, яка пом'якшує покарання суд визнає щире каяття, яке полягає у визнанні обвинуваченим своєї вини у вчиненні кримінального правопорушення, критичній оцінці своєї поведінки, її осуду. <i>Обтяжуючих обставин</i> суд не навів.

						<p>Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п`ять) років. На підставі ст. 75,76 КК України звільнити від відбування покарання</p>
--	--	--	--	--	--	---

							призначеного за цим вироком з випробуванням з іспитовим строком 3 роки.
40.	953/10755/2 4 27.11.2024	Київський районний суд м. Харкова	Уродженець м. Харкова, громадянина України, із вищою освітою, військовослужбовця, не судимий. Військовослужбовцем військової служби за мобілізацією, перебуваючи на посаді санітар медичного пункту 3-го батальйону	15.02.2023 не з'явився вчасно на службу у розташування військової частини, після проходження лікування у КНП ХОР «ХКНЛ», та без відповідних дозволів командирів і начальників, без документального оформлення відпустки чи	Діяв з прямим умислом, а саме усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від проходження військової служби та з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту	<i>Обставиною, яка пом'якшує покарання обвинуваченого, суд визнає його щире каяття. Обтяжуючі обставини відсутні. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні злочинів передбачених</i>	

			<p>оперативного призначення військової частини.</p>	<p>відрядження, перебував поза межами місця несення військової служби до 28.03.2023 включно, в умовах воєнного стану, проводивши час на власний розсуд не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби. Також 27.04.2023 самовільно залишив місце несення військової служби, а саме тимчасове</p>	<p>недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Винуватим себе у скоєні злочинів визнав, підтвердив факти та обставини вчинення злочинів, викладені вище, їх не оспорював, у скоєному щиро розкався.</p>	<p>ч.5 ст.407 КК України та призначити йому покарання у вигляді позбавлення волі строком 5 років.</p>
--	--	--	---	--	--	--

				розташування підрозділу до 03.04.2024 включно, в умовах воєнного стану, проводивши час на власний розсуд не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби.		
41.	183/12595/2 3 26.11.2024	Дніпровський апеляційний суд	Уродженець м. Дніпропетровськ, громадянин України, не одружений, з середньою освітою, розлучений, раніше не судимий. будучи	30 листопада 2022 року самовільно залишив розташування військової частини А1126 та проводив час на власний розсуд, за місцем	Діяв умисно, з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків.	Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та

			<p>військовослужбовце м військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, на посаді водія 8 парашутно-десантної роти 3 парашутно- десантного батальйону, у військовому званні «солдат».</p>	<p>свого проживання до 25 жовтня 2023 року, коли самостійно прибув до органу досудового розслідування та заявив про себе.</p>		<p>призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк п'ять років та звільнити від відбування призначеного покарання з випробуванням, встановивши іспитовий строк один рік.</p> <p>Прокурор в апеляційній скарзі просить ухвалити новий вирок, яким</p>
--	--	--	---	---	--	--

						призначити йому покарання у виді 5 (п'яти) років позбавлення волі. Апеляційний суд ухвалив задовольнити ап.скаргу прокурора.
42.	526/4220/24 25.11.2024	Гадяцький районний суд Полтавської області	Уродженець с. Коритня, Уманського р-н., Черкаської обл., громадянин України, освіта середня, не одружений, має на утриманні неповнолітню дочку 2023 р.н. військовослужбовець	21.10.2023 в умовах воєнного стану, незаконно припинив виконувати свій конституційний обов'язок по захисту Вітчизни, незалежності, територіальної цілісності України,	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів, з метою тимчасового ухилення від військової служби. В судовому засіданні винувач у вчиненні кримінального правопорушення визнав, підтвердив, що дійсно після відпустки у липні та	<i>Обставинами, які пом'якшують</i> покарання, суд визнає щире каяття. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання судом не встановлено. Суд ухвалив

			, старший навідник 1 гармати 1 самохідного артилерійського взводу 1 самохідної артилерійської батареї 1 самохідного артилерійського дивізіону, у військовому званні «старший солдат», раніше не судимий	не прибув до місця розташування військової частини по 25.11.2023 перебував за адресою місця проживання та реєстрації.	жовтні він не повернувся вчасно до військової частини і знаходився вдома, перевищивши час повернення понад 3 дні до військової частини.	изнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст. 407 КК України та призначити покарання у вигляді 5 років позбавлення волі.
43.	183/6252/24 28.10.2024	Самарівський міськрайонний суд Дніпропетровської області	Громадянин України, Уродженець м. Вовчанськ Харківської області, маючого середньо-технічну освіту, неодруженого,	31.07.2023 в умовах воєнного стану самовільно залишив службу у військовій частині де з того часу проводив час на власний розсуд,	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою	<i>Обставинами, які пом`якшують</i> покарання суд визнає - щире каяття. <i>Обставин, які обтяжують</i>

		<p>несудимого. будучи військовослужбовцем військової служби за призовом під час мобілізації на посаді курсанта навчального взводу навчальної роты 1 навчального батальйону школи індивідуальної підготовки, зараховано до списків особового складу військової частини, у званні «солдат».</p>	<p>не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби, не вживаючи жодних заходів до повернення у військову частину за наявності реальної можливості до цього, та був незаконно відсутній на службі до 25.01.2024, коли був затриманий в порядку статті 208 КПК України слідчим за підозрою</p>	<p>ухилитися від військової служби, з мотивів небажання переносити труднощі військової служби через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. У судовому засіданні обвинувачений обставини викладені в обвинувальному акті не оспорював, повністю їх підтвердив, зазначив, що, дійсно, у вказаний в обвинувальному акті період перебував поза межами військової</p>	<p>покарання судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у пред'явленому обвинуваченні за ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком 5 років.</p>
--	--	---	---	---	--

				у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 186 КК України.	частини без поважних причин, залишаючись вдома. В скоєному щиро кається. Просив суд суворо його не карати.	
44.	638/18192/23 28.10.2024	Шевченківський районний суд міста Харкова	Уродженець с. Новоосинове, Куп'янського району Харківської області, громадянин України, військовослужбовець, обіймав посаду інспектора прикордонної служби 2 категорії - інструктора кінологічної групи прикордонної	16.09.2022 в умовах воєнного стану не з'явився вчасно до місця дислокації та проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби по 13.01.2023 до моменту з'явлення до правоохоронного	Діяв з мотивів небажання виконувати обов'язки військової служби та з метою незаконно ухилитися від неї. Обвинувачений вину у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення визнав у повному обсязі, розкався у вчиненому та пояснив, що під час укладення угоди діяв добровільно,	16.11.2023 була укладена угода про визнання винуватості у відповідності до вимог ст.ст.468,469,472 КПК України. Враховуючи всі обставини, прокурор вважав за можливе застосувати

			<p>комендатури швидкого реагування</p> <p>4 Прикордонного загону ДПС України, в званні «головний сержант», раніше не судимий, одружений, має на утриманні неповнолітню доньку 2018 року народження, військовослужбовець, який проходить військову службу за контрактом.</p>	<p>органу.</p>	<p>розуміє свої права та наслідки укладення угоди про визнання винуватості, просив суд затвердити угоду про визнання винуватості судом, дав згоду на застосування узгодженого виду покарання.</p>	<p>положенням ст. 69, а саме - призначення покарання більш м'яке, ніж передбачене санкцією ч. 5ст. 407 КК України, у виді позбавлення волі на строк 2 (два) роки; на підставі ст.62КК Українина заміну покарання у виді позбавлення волі триманням в дисциплінарном у батальйоні строком на 2 (два)</p>
--	--	--	---	----------------	---	--

						роки. Суд ухвалив Затвердити угоду про визнання винуватості від 16 листопада 2023 року, затверджуючи всі положення, які в ній були погоджені.
45.	535/906/24 28.10.2024	Котелевський районний суд Полтавської області	Уродженець м. Харків, громадянина України, з середньою спеціальною освітою, не одруженого, неповнолітніх дітей на утриманні не маючого,	19.08.2024 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце дислокації 2 десантно- штурмового відділення 1 десантно-	Діяв з мотивів небажання виконувати обов'язки, військової служби та з метою тимчасово ухилитися від неї.	09.10.2024 була укладена угода про визнання винуватості, якою було узгоджене покарання у виді позбавлення волі строком на

			<p>військовослужбовець військової служби по мобілізації, на час вчинення кримінального правопорушення проходив службу на посаді стрільця- помічника гранатометника 2 десантно- штурмового відділення 1 десантно- штурмового взводу 11 десантно- штурмової роти 3 десантно- штурмового</p>	<p>штурмового взводу 11 десантно- штурмової роти 3 десантно- штурмового батальйону військової частини - польовий табір. та попрямував за адресою місця реєстрації та проживання, де проводив час на власний розсуд, був відсутнім по 30.09.2024, коли його в порядку ст. 208 КПК було затримано слідчим.</p>	<p>п'ять років. Суд ухвалив затвердити угоду від 09.10.2024 про визнання винуватості.</p>
--	--	--	---	--	--

			батальйону військової частини, військове звання «солдат», раніше не судимий.			
46.	177/713/24 28.10.2024	Криворізький районний суд Дніпропетров ської області	Уродженець м. Дніпропетровськ, громадянина України, з вищою освітою, перебуває у фактичних шлюбних стосунках, раніше несудимого, військовослужбовець військової служби за мобілізацією, на посаді командира мінометного взводу - у військовому званні	15.03.2023 року, в умовах воєнного стану самовільно залишив місце дислокації базового табору військової частини. 22 березня 2024 року добровільно та з власної ініціативи прибув до Криворізької спеціалізованої прокуратури у сфері	Діяв з прямим умислом, з мотивів небажання виконувати обов'язки військової служби та з метою тимчасово незаконно ухилитися від неї. На початку розгляду обвинувального акту обвинувачений частково визнав вину в інкримінованому йому кримінальному правопорушенні, однак в	<i>Обставинами, що пом'якшують покарання обвинуваченого, суд визнає з'явлення із зізнанням, щире каяття, яке полягає у повному визнанні своєї вини обвинуваченим, осуді своїх дій, наявності</i>

			«старший лейтенант».	оборони Східного регіону, чим припинив вчиняти злочин проти встановленого порядку несення військової служби (військовий злочин).	подальшому винуватцю, за обставин, зазначених в обвинувальному акті, визнав в повному обсязі, у скоєному кається. В судовому засіданні з приводу пред'явленого обвинувачення пояснив, що з 01 березня 2022 року був призваний за мобілізацією, проходив службу у військовій частині. 15 березня 2023 року самовільно залишив місце несення військової служби. Причиною такого була хвороба його цивільної дружини, яка	відчуття жалю за скоєне, розумінні наслідків своїх дій та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у пред'явленому йому обвинуваченні за ч. 5 ст. 407 КК України та
--	--	--	----------------------	--	---	---

					є інвалідом I групи. Також, він написав рапорт щодо його звільнення у зв'язку з хворобою його та його цивільної дружини, здав зброю і всі матеріальні цінності, майже повністю підписав обхідний лист і вважав, що його рапорт про звільнення задоволено, в зв'язку з чим поїхав додому.	призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років.
47.	743/726/24 24.10.2024	Ріпкинський районний суд Чернігівської області	Уродженець с. Єланець Єланецького району Миколаївської області, громадянина України, одруженого,	08.12.2022 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби. 27.12.2022 р. старший сержант	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів, з метою тимчасового ухилення від військової служби. Обвинувачений своєю	<i>Обставини, що обтяжують покарання, відсутні. Обставинами, які пом'якшують</i>

			<p>з середньою спеціальною освітою, народним депутатом та депутатом органів місцевого самоврядування не є, такого, що не має судимостей в силу вимог статті 89 Кримінального кодексу України, такого, що має на утриманні трьох малолітніх дітей та має встановлену III групу інвалідності. Військовослужбовець в військової служби за призовом під час</p>	<p>самостійно прибув до місця служби та приступив до виконання обов'язків військової служби.</p>	<p>винуватість у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, визнав повністю, та показав, що 25.10.2022 р. він разом з підрозділом прибув на службу. Вказаний населений пункт також є місцем проживання обвинуваченого та його сім'ї. Пізніше, коли підрозділ переїжджав до с. Невкля, що знаходиться також на території району, обвинувачений разом з підрозділом не виїхав та залишився</p>	<p>покарання, є щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 5 статті 407 Кримінального кодексу України та призначити пока</p>
--	--	--	---	--	---	---

			<p>мобілізації військової частини, сержант із матеріального забезпечення 1 стрілецької роти, у званні «старший сержант».</p>		<p>вдома у період з 08.12.2022 р. до 26.12.2022 р. Обвинувачений вказав, що після подій у м. Бахмут він відчував потребу у відпочинку від служби. Крім того, має на утриманні трьох малолітніх дітей, а у дружини у період, коли він був ще в м. Бахмут, помер батько і вона залишилася без підтримки. Тому він залишився для того аби допомагати своїй сім'ї. Повідомив, що 25.08.2024 р. йому встановлена III</p>	<p>рання у виді позбавлення волі строком на 5 (п`ять) років. На підставі статті 75 Кримінального кодексу України звільнити від відбування покарання з випробуванням, встановивши іспитовий строк тривалістю в 1 (один) рік.</p>
--	--	--	--	--	---	---

					група інвалідності і на сьогодні він «списаний» військкоматом. Обвинувачений також вказав, що щиро розкаюється з приводу вчиненого злочину.	
48.	766/13991/2 4 24.10.2024	Херсонський міський суд Херсонської області	Уродженець с. Плющівка Баштанського району Миколаївської області, українець, громадянина України, із середньою освітою, на обліку у лікарів нарколога та психіатра не перебуваючого,	с. 21.11.2023 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби, а саме позиції підрозділу військової частини до 29 грудня 2023 року. Також 23 квітня 2024 року самовільно залишив	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачаючи його суспільно небезпечні наслідки, бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від виконання обов'язків військової служби. Допитаний у судовому	<i>Обставинами, які пом'якшують покарання є повне визнання вини, щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення, обставин, які обтяжують</i>

			одруженого, раніше не судимий, військовослужбовцем військової служби за мобілізацією, проходячи її в посаді номера обслуги 1 мінометного взводу мінометної батареї військової частини.	місце служби до 26 червня 2024 року.	засіданні обвинувачений винуваченому пред`явленому йому обсязі обвинувачення визнав повністю, фактичні обставини справи не оспорював, у вчиненому щиро розкався.	покарання, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст.407 КК України та призначити йому покарання у виді 5 (п`яти) років позбавлення волі.
49.	944/5008/24 24.10.2024	Яворівський районний суд Львівської області	Уродженець с. Новий Ставок Арбузинського району Миколаївської	В умовах воєнного стану самовільно залишив розташування військової частини в	Діяв, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні	<i>Обставинами, що пом`якшують</i> покарання обвинуваченому, є щире каяття,

			<p>області, українець, громадянина України, із середньою спеціальною освітою, неodrуженого, військовослужбовець військової служби за мобілізацією. Звання та посада не вказуються.</p>	<p>період часу з 29.05.2024 по 26.08.2024 та був відсутній на службі без поважних причин і не виконував свої службові обов'язки.</p>	<p>наслідки і бажаючи їх настання, не маючи наміру назавжди ухилитися від проходження військової служби, умисно. В судовому засіданні обвинувачений ОСОБА_4 свою винуватість у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення за фактичних обставин, викладених в обвинувальному акті визнав повністю, щиро розкався, та пояснив, що знаходився за місцем свого проживання, де</p>	<p>активне сприяння органам досудового розслідування та суду у розкритті злочину та відсутність заподіяної шкоди. <i>Обставини, що обтяжують покарання обвинуваченому, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5</i></p>
--	--	--	--	--	--	--

					<p>проводив час на власний розсуд.</p> <p>Просить врахувати те, що він бажає і надалі служити в Збройних Силах України та призначити йому мінімальне покарання.</p>	<p>ст.407 КК України, та призначити йому покарання, у виді 5 (п'яти) років позбавлення волі.</p>
50.	<p>753/12316/2 4 22.10.2024</p>	<p>Дарницький районний суд міста Києва</p>	<p>Уродженець с. Бохонки Вінницького району Вінницької області, громадянина України, посада та звання не вказані.</p>	<p>27.08.2023 в умовах воєнного стану самовільно залишив військову частину після чого проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням службових обов'язків та не</p>	<p>Діяв умисно, з особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від військової служби, без поважних причин.</p> <p>Обвинувачений визнав повністю та показав, що дійсно умисно, з особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від військової</p>	<p><i>Обставинами, які пом'якшують</i> покарання, є визнання вини, щире каяття.</p> <p><i>Обставиною, яка обтяжує</i> покарання, є вчинення злочину повторно.</p> <p>Суд</p>

				<p>вживаючи жодних заходів для повернення у вказану військову частину до 07.12.2023 року, тобто до моменту добровільного прибуття до військової частини. Також 19.12.2023 року самовільно залишив військову частину до 19 квітня 2024 року, тобто до моменту добровільного прибуття до ДБР.</p>	<p>служби, без дозволу відповідних командирів</p>	<p>ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та призначити покарання у виді позбавлення волі на строк шість років.</p>	
51.	295/12434/2	Богунський	Уродженець	м.	В умовах воєнного	Діяв з прямим умислом, з	<i>Обставиною, яка</i>

<p><u>4</u> 17.10.2024</p>	<p>районний суд м. Житомира</p>	<p>Кременчук Полтавської області, громадянина України, розлученого, раніше не судимий, будучи військовослужбовцем м військової служби за мобілізацією.</p>	<p>стану, не з'явився вчасно на 09.00 год 05.01.2024 у місце служби, а саме в місце розташування оперативної групи військової частини та проводив час на власний розсуд до 18.07.2024 коли прибув в другий слідчий відділ територіального управління ДБР.</p>	<p>особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від військової служби. обвинувачений свою вину в інкримінованому йому кримінальному правопорушенні визнав повністю та показав, що дійсно вчинив кримінальне правопорушення у час, спосіб та за обставин, що викладені в обвинувальному акті, не оспорюючи доказів по даній справі, здобутих органами досудового слідства. Щиро розкався.</p>	<p><i>пом`якшує</i> покарання обвинуваченого, є щире каяття. <i>Обставини, які</i> <i>обтяжують</i> покарання обвинуваченого, України відсутні. Суд ухвалив визнати винуватим у вчинені кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому</p>
--------------------------------	-------------------------------------	--	---	--	--

					Бажає проходити військову службу.	покарання у вигляді 5 (п'ять) років позбавлення волі.
52.	755/14776/2 4 16.10.2024	Дніпровський районний суд міста Києва	Уродженець м. Києва, громадянина України, з неповною середньою освітою, одруженого, раніше судимого за ч.1 ст.309 КК України, перебував на посаді головного сержанта - командира 1 гранатометного відділення гранатометного взводу, у званні	16.05.2023 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце несення служби, а саме - територію військової частини. Зранку 14.05.2024 солдат був зупинений працівниками поліції та після встановлення особи був доставлений до	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від військової служби, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання. У судовому засіданні обвинувачений ОСОБА_3 показав, що він у лютому	Органом досудового розслідування було <i>визначено обставини, які пом'якшують</i> покарання обвинуваченого, а саме, з'явлення із зізнанням, щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального

			<p>«Старший сержант».</p> <p>Пізніше наказом командира призначено водієм заправником автомобільного відділення взводу матеріально-технічного забезпечення, ШПК «Солдат».</p>	<p>Дніпровського УП ГУНП у м. Києві</p>	<p>2022 року підписав контракт з ТРЕо та захищав місто Київ. 14 квітня 2022 року його мобілізували до Збройних сил України. З 02 травня 2022 року він призначений водієм заправником автомобільного відділення взводу матеріально-технічного забезпечення.</p> <p>У зв'язку з тим, що він вживав наркотичні засоби та алкогольні напої у нього був конфлікт та складні стосунки з його</p>	<p>правопорушення. <i>Обставини, які обтяжують</i> покарання - органом досудового розслідування не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, і призначити йому покарання у виді</p>
--	--	--	--	---	---	---

					<p>командирами, тому він вирішив покинути військову частину, яка на той час розташовувалась у Київській області. Крім того, йому була потрібна нова доза наркотиків. Тому, 16 травня 2023 року він поїхав додому.</p> <p>Він продовжує вживати наркотичні засоби, він не лікувався та не збирався лікуватися.</p> <p>Він звертався до медичної комісії для «списання», але ВЛК його признало придатним до служби.</p> <p>Після проведення підготовчого судового</p>	<p>5 (п`яти) років позбавлення волі.</p>
--	--	--	--	--	---	--

					засідання та відкладення розгляду справи на іншу дату, він не сплатив суму штрафу, призначеного як покарання за вироком суду, та не повернувся до військової служби. Він проживає з дружиною, неофіційно працює на «Новій пошті». Він буде думати як вирішити ці питання та які вживати заходи. Він просить не позбавляти його волі і дати умовний термін.	
53.	130/2106/24 27.09.2024	Жмеринський міськрайонни й суд Вінницької	Уродженець с. Дзвониха Вінницького (Тиврівського)	10.05.2023 року, перебуваючи на залізничній станції Жмеринка у м.	Діяв умисно, з метою тимчасового ухилення від проходження військової служби.	Ті обставини, що обвинувачений щиро розкався у вчиненому та

	області	району Вінницької області, громадянина України, з базовою загальною середньою освітою, не працюючого, не одруженого, військовозобов'язаного, раніше засудженого вироком Жмеринського міськрайонного суду Вінницької області від 04.08.2023 року за ч.4 ст.185 КК України, будучи військовослужбовцем за призовом під час мобілізації та	Жмеринка Вінницької області, самовільно, без поважних причин залишив місце служби - залізничний вагон потягу, у якому здійснювалось переміщення його та інших військовослужбовців в 1 механізованого батальйону військової частини з навчань у ФРН до тимчасового місця його дислокації до зазначеної	Допитаний в судовому засіданні обвинувачений винуватим себе у вчиненні злочину визнав повністю, вказавши, що вчинив його за обставин, викладених вище. Пояснив, що після його мобілізації на військову службу у січні 2023 року він проходив навчання та у травні 2023 року разом із співслужбовцями поверталися з ФРН. До місця дислокації, зокрема по території України їхали залізничним потягом у складі трьох вагонів. На	активно сприяв розкриттю кримінального правопорушення слід віднести до таких, що <i>пом`якшують</i> його покарання. <i>Обставин, які обтяжують</i> покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні злочину, передбаченого
--	---------	---	---	--	--

			<p>проходячи військову службу на посаді механіка-водія механізованого відділення механізованого взводу механізованої роти механізованого батальону військової частини Збройних Сил України у військовому званні "солдат".</p>	<p>військової частини не повернувся та проводив час на власний розсуд у місцях свого проживання до 11.06.2024 року, коли прибув до четвертого слідчого відділу територіального управління ДБР.</p>	<p>ст. Жмеринка їхній потяг зупинився, бо до нього мали доєднати кілька додаткових вагонів. Він дізнався у командира, що потяг на цій станції стоятиме до 15 хвилин і в межах цього часу отримав його дозвіл піти купити продукти харчування та цигарки. У торгівельному закладі виявилася черга, в очікуванні якої він повернувся приблизно за 15 хвилин, але їхній потяг вже тоді вибув зі станції. Тоді він зателефонував старшому сержанту, під командуванням якого</p>	<p>ч.5 ст.407 КК України, та призначити йому покарання за сукупністю злочинів у виді позбавлення волі строком на шість років.</p>
--	--	--	---	--	---	--

					<p>перебував у військовому підрозділі, який сказав йому очікувати вдома, що він і зробив, діставшись до місця свого проживання на попутних автомобілях. Про те, що сталося, поліцейським не повідомляв, а про можливість повідомити ці обставини службі військового правопорядку не знав. Військову присягу прийняв у встановленому порядку. Крайньої необхідності купувати харчі та цигарки, їдучи у потязі, не було. У вчиненому щиро</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					розкався, просив його суворо не карати.	
54.	953/7784/24 27.09.2024	Київський районний суд м. Харкова	Уродженець м. Харкова, громадянина України, який не одружений, має середню освіту, є військовослужбовцем військової служби за мобілізацією, перебував на посаді сапера інженерно-саперного відділення інженерно-саперного взводу танкової роти військової частини, у військовому званні «солдат», раніше не	В умовах воєнного стану, без поважних причин та відповідного дозволу командирів, 17.07.2023 не прибув вчасно зі звільнення, яке йому було надано 16.07.2023 за усним наказом, до тимчасового місця розташування танкової роти військової частини, та у період з 17.07.2023 по	Діяв з прямим умислом, а саме усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від військової служби та з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх	<i>Обставиною, що пом`якшує покарання обвинуваченого, суд визнає щире каяття, яке полягає у повному визнанні своєї вини обвинуваченим, осуді своїх дій, наявності відчуття жалю за скоєне, розумінні наслідків своїх дій.</i> <i>Обставин, що</i>

			судимий.	08.04.2024 перебував за межами частини, знаходячись постійно за місцем свого мешкання, де проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби, до моменту добровільного самостійного з'явлення до правоохоронного органу.	службових обов'язків. Допитаний в судовому засіданні обвинувачений вину у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення визнав повністю, пояснив про обставини його вчинення, щиро розкався.	<i>обтяжують</i> покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років.
--	--	--	----------	---	--	--

55.	273/2582/23 26.09.2024	Звягельський міськрайонний суд Житомирської області	Уродженець м. Баранівка Житомирської області, з середньою-спеціальною освітою, не одруженого, який на утримання неповнолітніх дітей не має, офіційно не працює, у силу ст. 89 КК України раніше не судимий, будучи військовослужбовцем військової служби за мобілізацією, перебуваючи на посаді старшого сапера інженерно-саперного відділення	19.02.2023 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби пункт дислокації інженерно-саперного взводу 2 механізованого батальйону військової частини розташованого в приміщенні лікарні та проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його із виконанням службових обов'язків до	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від військової служби. Обвинувачений у судовому засіданні винним себе у пред'явленому йому обвинуваченні визнав повністю, у скоєному щиро кається та суду показав, що він дійсно вчинив злочин.	<i>Обставинами, що пом'якшують покарання обвинуваченого, суд визнає з'явлення із зізнанням, щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. Обставин, що обтяжують покарання обвинуваченого, не встановлено. Суд ухвалив визнати</i>
-----	---	---	--	--	---	--

			інженерно-саперного взводу механізованого батальйону військової частини.	23.10.2023 року , коли добровільно прибув до розташування другого слідчого відділу ДБР.		винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком на 5 (п`ять) років.
56.	303/5186/24 03.09.2024	Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області	Уродженець с. Воловець Закарпатської області, українець, громадянин України, освіта середня, не одружений, не	05.10.2022 року о 09-00 годин не з'явився до місця несення військової служби розташування 1 гірсько штурмового	Усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, не бажаючи	У підготовчому судовому засіданні подано угоду про визнання винуватості, укладену та

			працює, раніше не судимий, будучи військовослужбовцем військової служби під час мобілізації, на особливий період, перебуваючи на посаді навідника гірсько штурмового відділення гірсько штурмового взводу гірсько штурмової роти батальйону військової частини, та був відсутній на військовій службі без поважних причин до 26.10.2022 року, проводячи час на власний розсуд, не пов'язуючи свою діяльність проходженням військової служби.	1 2 1 1 2 1 3	переносити труднощі військової служби, з метою тимчасового ухилення від проходження військової служби	підписану 30 травня 2024 року. Сторони погоджуються на призначення покарання ОСОБА_5 за ч. 5ст. 407 КК Україниу виді 5-ти років позбавлення волі . На підставі ст..75 КК України звільнити від відбування покарання з іспитовим строком та покласти
--	--	--	--	---------------------------------	---	---

						<p>обов`язки, передбачені п.1, п.2 ч.1 ст.76 КК України. <i>Обставинами, що пом`якшують</i> покарання обвинуваченому суд визнає щире каяття та активне сприяння розкриттю злочину. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання обвинуваченому ОСОБА_5 судом не встановлено.</p>
--	--	--	--	--	--	---

						Суд ухвалив затвердити угоду про визнання винуватості від 30 травня 2024 року з усіма її умовами.
57.	646/7348/24 02.09.2024	Основ'янський районний суд міста Харкова	Уродженець с. Загрунівка, Зіньківського р-ну, Полтавської області, українець, громадянина України, із середньо-спеціальною освітою, одруженого, має на утриманні одну неповнолітню дитину,	В умовах воєнного стану 16.11.2023 не з'явився вчасно до місця проходження військової служби, а саме: пункт тимчасової дислокації військової частини. в період з 16.11.2023 по 10.05.2024,	Діяв з прямим умислом, а саме: усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від військової служби та з мотивів небажання переносити труднощі	<i>Обставиною, яка пом'якшує покарання обвинуваченого, суд визнає його щире каяття. Обставин, обтяжують покарання обвинуваченого не встановлено. визнати</i>

			<p>військовослужбовець військової служби по контракту на посаді розвідника номера обслуги 2 розвідувального відділення розвідувального взводу 1 механізованого батальйону, раніше не судимий у званні «сержант».</p>	<p>незаконно перебував поза межами місця несення служби, а саме: місця постійної та тимчасової дислокації військової частини та проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби та без поважних причин.</p>	<p>військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Допитаний у судовому засіданні обвинувачений свою вину у пред'явленому обвинуваченні повністю визнав. Пояснив, що дійсно не з'явився вчасно на службу без поважних причин та проводив час на власний розсуд, але на теперішній час все усвідомив, зробив відповідні висновки,</p>	<p>винуватим у вчиненні кримінального правопорушення злочину, передбаченого ч.5ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років.</p>
--	--	--	--	--	---	---

					щиро кається у вчиненому.	
58.	748/4599/23 29.08.2024	Чернігівський районний суд Чернігівської області	Уродженець м. Ніжин Чернігівської області, громадянина України, з професійно-технічною освітою, розлученого, раніше не судимий, на посаду старшого стрільця 3 стрілецького відділення 2 стрілецького взводу 2 стрілецької роти військової частини, у званні «солдат».	В умовах воєнного стану, незаконно припинив виконувати свій конституційний обов'язок по захисту Вітчизни, незалежності, територіальної цілісності України та 22.01.2023 р. не з'явився вчасно до місця служби. 04.11.2023 солдат прибув до П'ятого слідчого відділу (з дислокацією у м.	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів, з метою тимчасового ухилення від військової служби. Свою вину у вчиненні інкримінованого йому кримінальному правопорушенні визнав повністю, пояснивши, що дійсно без поважних причин не з'явився на службу у визначений строк та перебував вдома. У вчиненому щиро розкався та просив суворо не карати.	<i>Обставиною, що пом'якшує покарання суд вважає за необхідне визнати щире каяття. Обставин, що обтяжують покарання судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.</i>

				Чернігові) Територіального управління ДБР.		5 ст. 407 КК України, і призначити йому за дане кримінальне правопорушення покарання у виді п`яти років позбавлення волі. На підставі ст. 75 КК України звільнити від призначеного судом покарання з випробуванням, з іспитовим строком один рік, якщо він
--	--	--	--	--	--	--

						протягом іспитового строку не вчинить нового кримінального правопорушення.
59.	483/71/24 29.08.2024	Очаківський міськрайонний суд Миколаївської області	Уродженець с. Прибузьке Очаківського району Миколаївської області, є громадянином України, з середньою спеціальною освітою, в зареєстрованому шлюбі не перебуває, на момент вчинення злочину проходив службу за	09.08.2023 в умовах воєнного стану, самовільно залишив розташування військової частини та незаконно перебував поза її межами, проводячи час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків	Діяв умисно, усвідомлював суспільно-небезпечний характер свого діяння, передбачаючи його суспільно-небезпечні наслідки і бажаючи їх настання. Допитаний у судовому засіданні обвинувачений ОСОБА_4 свою вину у самовільному залишенні військової частини в	З'явлення зізнанням, щире каяття та сприяння у розкритті злочину, як <i>обставини, що пом'якшують</i> покарання, відсутність <i>обставин, що обтяжують.</i>

			<p>мобілізацією на посаді спеціаліста оператора відділення протидії технічним засобам розвідки батальйону охорони військової частини НОМЕР_1 , у військовому званні «старшина» 1-ї статті, судимий за вироком Заводського районного суду міста Миколаєва від 11 квітня 2024 року.</p>	<p>військової служби до 02 жовтня 2023 року, коли добровільно з'явився до Територіального управління ДБР.</p>	<p>умовах воєнного стану визнав повністю і показав, що у травні 2022 року він був призваний за мобілізацією на військову службу. 14 лютого 2023 році був переведений до військової частини. У серпні 2023 року він залишив військову службу. Причиною для цього послугувало те, що під час направлення на виконання бойових завдань йому не видавалася зброя, у зв'язку із чим він відмовлявся виконувати відповідний наказ. Під час</p>	<p>Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання за сукупністю злочинів у виді позбавлення волі строком на п'ять років три місяці.</p>
--	--	--	---	---	--	---

					проходження військової служби двічі притягувався до дисциплінарної відповідальності, а також до адміністративної відповідальності за виконання обов'язків військової служби в стані алкогольного сп'яніння.	
60.	756/8341/24 27.08.2024	Оболонський районний суд міста Києва	Уродженець с. Рудня Димерська, Вишгородського району, Київської області, громадянина України, одруженого, маючого на утриманні малолітню дитину, 2022 року	25.07.2023 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби, а саме: розташування 50 запасної роти військової частини до 14.05.2024, тобто до моменту його	Діяв умисно, з метою тимчасово ухилитись від проходження військової служби, без поважних причин та без дозволу командування. Обвинувачений в судовому засіданні вину у скоєнні інкримінованого	<i>Обставиною, що пом'якшує покарання обвинуваченому, суд визнає, що обвинувачений щиро покаявся. Обставин, що обтяжують</i>

			народження, раніше не судимий, призначено на посаду водія-слюсара з ремонтного відділення бронетанкової техніки ремонтного взводу бронетанкової техніки ремонтного взводу військової частини, у званні «солдат».	затримання у порядку ст. 208 КПК України.	діяння визнав повністю та підтвердив обставини, вчиненого ним кримінального правопорушення, детально вказавши на обставини та механізм вчиненого, що викладені у вирозі вище. Фактичних обставин справи не оспорював, у скоєному щиро кається.	покарання обвинуваченому, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України і призначити йому покарання у виді 5 (п'яти) років позбавлення волі.
61.	154/4578/23 22.08.2024	Володимирський міський	Уродженець м. Червоноград	Старший солдат проходив лікування	Діяв умисно, усвідомлював суспільно	Як обставину, яку пом`якує

	суд Волинської області	Львівської області, громадянина України, із середньою освітою, не одруженого, не працюючого, раніше не судимий, військовослужбовець за контрактом у званні «старшого солдата», на посаду старшого навідника гранатометного взводу роти вогневої підтримки мотопіхотного батальйону військової частини.	у Комунальному підприємстві «Волинська обласна психіатрична лікарня м. Луцька» Волинської обласної ради у період з 29.08.2022 по 28.09.2022, після завершення якого до військової частини не повернувся, а час проводив на власний розсуд не пов'язуючи з обов'язками військової служби. 21.01.2023 не	небезпечний характер свого діяння та передбачаючи його суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, ухилився від несення обов'язків військової служби шляхом підроблення документів	Обвинувачений в судовому засіданні свою вину у вчиненні вказаних кримінальних правопорушень визнав повністю, пояснив про обставини їх вчинення, які є аналогічними тим,	покарання обвинуваченого суд визнає його щире каяття. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання суд не встановив. при призначенні покарання суд може визнати такими, що його пом'якшують, і інші обставини, не зазначені в частині першій цієї статті. На думку суду такими
--	------------------------	--	--	---	---	---

			<p>з'явився вчасно на службу у військову частину.</p> <p>20.09.2023 старший солдат самостійно прибув у військову частину.</p> <p>Ухилився від несення обов'язків військової служби шляхом підроблення документів, а саме довідку від 07.12.2022 № 5971/2-4322 про те, що ОСОБА_4 знаходився на стаціонарному</p>	<p>що викладені в обвинувальному акті, не оспорював їх. У скоєному щиро каявся, просив суворо його не карати.</p>	<p>обставинами є те, що солдат являється учасником бойових дій, брав участь у забезпечення безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії рф проти України, самостійно прибув у військову частину та продовжив військову службу, припинивши</p>
--	--	--	--	---	--

				лікуванні психіатричному відділенні № 11.	в		вчинення кримінального правопорушення. Враховуючи наявність кількох обставин, що пом`якшують покарання обвинуваченого, суд вважає можливим при призначенні покарання обвинуваченому за ч.5 ст.407 КК України, застосувати вимоги ст. 69 КК України,
--	--	--	--	---	---	--	---

						<p>призначивши основне покарання нижче від найнижчої межі, встановленої у санкції ч.5 ст.407 КК України. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5ст. 407, ч.4 ст.409 КК України, та призначити йому</p>
--	--	--	--	--	--	---

						покарання за сукупністю у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років. На підставі ст. 75,76 КК України звільнити від відбування покарання призначеного за цим вироком з випробуванням, якщо він протягом іспитового строку - 2 (два) роки.
62.	752/22925/23	Голосіївський районний суд	Громадянин України, котрий народився у с.	31.07.2022 в умовах воєнного стану	Діяв умисно, з особистих мотивів та з метою	<i>Обставинами, що пом'якшують</i>

	21.08.2024	міста Києва	<p>Малинівка Покровського району Дніпропетровської області, має середню освіту, неодруженого, без офіційного місця роботи, раніше не судимий, будучи «солдатом», військовослужбовце м військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період.</p>	<p>самовільно залишив місце несення служби 50 запасної роти військової частини.</p>	<p>тимчасово ухилитись від проходження військової служби, без поважних причин. Обвинувачений вину визнав. Розкався у вчиненому. Просив не призначати суворого покарання, обмежившись штрафом. Повідомив, що має намір повернутись на службу.</p>	<p>покарання, суд визнає щире каяття обвинуваченого та сприяння слідству. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання, не встановлено. Прокурор просив призначити покарання за ч. 5 ст. 407 КК України у виді позбавлення волі на строк 5 років зі звільненням на підставі ст. 75</p>
--	------------	-------------	---	---	--	--

						<p>КК України від його відбування з випробуванням, з встановленням іспитового строку.</p> <p>Суд зазначив, що заборонено застосовувати положення ст. 75 та ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК</p>
--	--	--	--	--	--	--

						України, та призначити покарання за ч. 5 ст. 407 КК України у виді позбавлення волі на строк 5 років.
63.	362/5492/24 20.08.2024	Васильківськи й міськрайонни й суд Київської області	Уродженець с. Веснянка Старокостянтинівськ ого району Хмельницької області, українець, громадянин України, освіта середня- спеціальна, одружений, має утриманні малолітню	В умовах воєнного стану, 19.09.2022 не з'явився вчасно на службу до місця дислокації 35 запасної роти військової частини після чого проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з	Діяв умисно, з особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від проходження військової служби, без поважних причин	20.08.2024 була укладена угода про визнання винуватості, за змістом якої сторони погодилися на призначення обвинуваченому покарання за частиною 5 статті

			<p>дитину, військовослужбовець військової служби за призовом під час мобілізації, у званні «старший солдат».</p>	<p>виконанням службових обов'язків і не вживаючи жодних заходів для повернення до військової частини. 24.06.2024 старшого солдата затримано у порядку ст. 208 КПК України, у зв'язку із чим його злочинна діяльність припинена.</p>		<p>407 КК України - у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років. Суд враховував наявність <i>обставини, що пом'якшує</i> покарання (щире каяття) та відсутність <i>обставин, що його обтяжують.</i> Суд ухвалив затвердити угоду про визнання винуватості.</p>
--	--	--	--	---	--	--

64.	132/2216/24 20.08.2024	Калинівський районний суд Вінницької області	Уродженець міста Бар Вінницької області, українець, громадянина України, із середньо-технічною освітою, неодруженого, військовослужбовець військової служби за контрактом, «старшого солдата», радіотелефоніста відділення розвідки взводу управління командира 3-ої гаубичної самохідно-артилерійської батареї самохідно-	28.03.2023 в умовах воєнного стану, самовільно залишив розташування підрозділу військової частини Національної гвардії України, та проводив час на власний розсуд за місцем свого проживання, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби до 17.08.2023 року, коли прибув до четвертого слідчого	Діяв з прямим умислом, із особистих мотивів, та з метою тимчасово ухилитись від проходження військової служби, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки, та бажаючи їх настання	до суду надійшла угода про визнання винуватості від 04 липня 2024 року, відповідно до якої останній повністю визнав свою винуватість у зазначеному діянні, а саме у самовільному залишенні місця служби військовослужбовцем, вчиненому в умовах воєнного стану. Сторони погодилися на
-----	---	--	--	---	---	---

			артилерійського дивізіону бригадної артилерійської групи військової частини Національної гвардії України, раніше не судимий.	відділу ДБР.		призначення покарання ОСОБА_8 за ч.5 ст.407 КК України покарання у виді позбавлення волі строком на 5 (п`ять) років , які він має відбувати реально. Суд не вказав <i>пом'якшуючі чи обтяжуючі обставини</i> . Суд ухвалив затвердити году про визнання
--	--	--	--	--------------	--	---

						винуватості, укладену 04 липня 2024 року.
65.	613/1044/24 19.08.2024	Дергачівський районний суд Харківської області	Уродженець м. Харкова, українець, громадянина України, одруженого, з середньою освітою, має на утриманні сина, військовослужбовець на посаді стрільця помічника гранатометника військової частини, не судимий	21.07.2023 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце несення служби, а саме місце тимчасового розташування підрозділу в районі населеного пункту Уди Богодухівського району Харківської області, та попрямував додому, де проводив час на власний розсуд, не	Діяв з прямим умислом, а саме усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від військової служби та з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до	<i>Обставиною, що пом`якшує покарання суд визнає щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину. Обставин, які обтяжують покарання винуватого судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у</i>

				пов`язуючи його з виконанням обов`язків військової служби до 26.02.2024	виконання своїх службових обов`язків. Допитаний в судовому засіданні свою вину у скоєнні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст.407 КК України визнав у повному обсязі, щиро розкався у скоєному.	вчиненні злочину, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді 5 (п`ять) років позбавлення волі.
66.	521/10164/2 <u>4</u> 09.08.2024	Хаджибейський районний суд міста Одеси	Уродженець с. Білолісся, Татарбунарського району Одеської області, громадянина України, без інвалідності, з середньою освітою, у цивільному шлюбі,	с. 04.03.2024 в умовах воєнного стану, не з`явився вчасно на службу без поважних причин, а саме до місця дислокації військової частини, та ухилявся від	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачаючи його суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від	Відсутні обставин, що пом`якшують та обтяжують покарання. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального

			військовослужбовець військової служби за призовом під час мобілізації військової частини, у військовому званні «солдат», раніше не судимий.	проходження військової служби до 24.05.2024 року, тобто понад три доби, проводячи час на власний розсуд, не пов'язуючи його з обов'язками військової служби.	обов'язків військової служби. В судовому засіданні обвинувачений свою провину в інкримінованому йому кримінальному правопорушенні, передбаченому ч. 5 ст. 407 КК України визнав повністю.	правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком на 5 (п'ять) років.
67.	243/5161/24 08.08.2024	Слов'янський міськрайонний суд Донецької області	Уродженець с.Велика Андрусівка Світловодського району Кіровоградської області, громадянина України, з середньою освітою, одруженого,	18 червня 2022 року, тобто в умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби, вільний час використовував на власний розсуд, не	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від	19.06.2024 року була укладена угода про визнання винуватості, відповідно до якої обвинуваченому слід призначити

			<p>має на утриманні малолітню дитину, військовослужбовець військової служби за контрактом, водія протитанкового взводу роти вогневої підтримки десантно-штурмового батальйону військової частини, у військовому званні «солдат», раніше не судимий.</p>	<p>пов'язуючи його із виконанням обов'язків з військової служби, до моменту самостійного прибуття 21.07.2022 до місця служби.</p>	<p>військової служби без поважних причин та з мотивів небажання тимчасово переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків.</p>	<p>покарання із застосуванням ст. ст. 69, 58 КК України, нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції ч. 5 ст. 407 КК України, зокрема покарання у виді 2 (двох) років позбавлення волі, які на підставі ст. 58 КК України замінити на 2 (два) роки службового обмеження</p>	3
--	--	--	---	---	--	--	---

						<p>відрахуванням із суми грошового забезпечення в дохід держави 20 (двадцяти) відсотків.</p> <p>Суд врахував наявність кількох обставин, що <i>пом`якшують покарання</i> та істотно знижують ступінь тяжкості. <i>Обтяжуючих обставин</i> не встановлено.</p> <p>Суд ухвалив затвердити угоду про визнання</p>
--	--	--	--	--	--	---

						винуватості від 21 червня 2024 року з оговореними умовами.
68.	488/1664/22 08.08.2024	Корабельний районний суд м. Миколаєва	Уродженець с.Могильне Гайворонського району Кіровоградської області, громадянина України, із повною середньою освітою, неодруженого, не судимий, будучи військовослужбовцем військової служби за контрактом на посаді номера	10.05.2022 в умовах воєнного стану не з'явився вчасно на службу без поважних причин до району зосередження 2 механізованого батальйону військової частини та незаконно перебував поза її межами, проводячи час на власний	Діяв умисно, з метою тимчасово ухилитися від виконання обов'язків військової служби. В судовому засіданні в інкримінованому правопорушенні свою вину визнав повністю і беззаперечно, підтвердивши усі обставини, викладені в обвинувальному акті, щиро розкався.	<i>Обставини, які пом'якшують</i> покарання у виді щирого каяття, активного сприяння розкриттю кримінального правопорушення, <i>обставин, які обтяжують</i> покарання, не встановлено. Суд ухвалив

			<p>обслуги гранатометного відділення гранатометного взводу механізованого батальйону військової частини.</p>	<p>2 2</p>	<p>розсуд, приховуючи свою належність до Збройних Сил України, не повідомляючи про себе органам військового управління та правоохоронним органам як про військовослужбовця , який не з'явився вчасно до військової частини, до 12.10.2022 року.</p>		<p>визнати винним у вчинені кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст.407КК України та призначити йому покарання, із застосуванням ст. 69 КК України, у виді 2 років позбавлення волі.</p>
69.	944/3995/24 07.08.2024	Яворівський районний суд Львівської області	Уродженець сmt.Івано-Франкове Яворівського району Львівської області,	Самовільно залишив розташування військової частини,	Усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні	<i>Обставинами, що пом`якшують покарання обвинуваченому,</i>	

			українець, громадянина України, з вищою освітою, розлученого, раніше не судимий, військовослужбовець військової частини.	в період часу з 13.04.2024 по 13.07.2024 та був відсутній на службі без поважних причин і не виконував свої службові обов'язки.	наслідки і бажаючи їх настання, не маючи наміру назавжди ухилитися від проходження військової служби, умисно. В судовому засіданні обвинувачений свою винуватість у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення за фактичних обставин, викладених в обвинувальному акті визнав повністю, щиро розкався.	є щире каяття, активне сприяння органам досудово го розслідування та суду у розкритті злочину та відсутність заподіяної шкоди. <i>Обставини, що обтяжують покарання обвинуваченому, судом не встановлено.</i> Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення,
--	--	--	---	--	--	--

						передбаченого ч.5 ст.407 КК України, та призначити йому покарання, у виді 5 (п`яти) років позбавлення волі.
70.	314/2420/24 06.08.2024	Вільнянський районний суд Запорізької області	Уродженець с. Рукшин, Хотинського району, Чернівецької області, який проходить військову службу на посаді старшого телефоніста радіовідділення взводу зв`язку ВЧ, у військовому званні	с. 09.03.2023 в умовах воєнного стану не повернувся з відпустки до місця тимчасової дислокації взводу. В подальшому, 05 квітня 2024 року сержант самостійно прибув до органів військової служби	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, в порушення статутних вимог, без поважних причин. В судовому засіданні обвинувачений винну у	В якості <i>обставини, що пом`якшує</i> покарання обвинуваченого, суд визнає його щире каяття. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання, судом не встановлено.

			«сержант», раніше не судимий.	правопорядку та був доставлений до Територіального управління ДБР.	скоєному кримінальному правопорушенні визнав у повному обсязі, подію та обставини встановлені під час досудового розслідування беззаперечно визнав, показав, що йому була надана відпустка за станом здоров'я терміном 30 діб з 07 лютого 2023 року по 08 березня 2023 року. Під час відпустки захворіла його дружина та він не повернувся до служби, оскільки було необхідним налагодити сімейні обставини.	Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч.5 ст.407 КК України, та призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п`ять) років.
--	--	--	-------------------------------	--	---	---

71.	293/1980/23 28.12.2023	Черняхівський районний суд Житомирської області	Уродженець м. Житомир, громадяни на України, неodrуженого, з середньою освітою, не судимий, військовослужбовець військової частини, призваним за мобілізацією, у званні «старший солдат».	27.12.2022 в умовах воєнного стану не з'явився вчасно на службу після завершення лікування до військової частини, та проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його із виконанням службових обов'язків до 21.11.2023, коли прибув до другого слідчого відділу ДБР.	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від військової служби, без дозволу відповідних командирів (начальників) та без поважних причин. У ході судового розгляду справи винним себе у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення за обставин, викладених в обвинувальному акті, визнав повністю, щиро розкався, пояснив, що доглядав за матір'ю, яка є особою з інвалідністю II	<i>Обставинами, що пом'якшують покарання обвинуваченого, суд визнає щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. Обставин, що обтяжують покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у</i>
-----	---	---	---	--	---	--

					<p>групи та періодично проходив лікування. Також обвинувачений зазначив, що бажає продовжити проходити військову службу.</p>	<p>вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком 5 (п`ять) років. На підставі ст. 75 КК України звільнити від відбування призначеного покарання з випробуванням,</p>
--	--	--	--	--	--	--

						якщо він протягом іспитового строку тривалістю 3 (три) роки не вчинить нового кримінального правопорушення.
72.	636/6525/23 22.12.2023	Чугуївський міський суд Харківської області	Уродженець м. Харків, громадянина України, з середньою освітою, розведеного, має на утриманні 2 неповнолітніх дітей, проходить військову службу за призовом під час мобілізації на посаді командира евакуаційного	26.09.2022 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце служби, в період з 26.09.2022 по 06.11.2023, в умовах воєнного стану, незаконно перебував поза межами розташування	Діяв з прямим умислом, а саме усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від військової служби та з мотивів небажання	16.11.2023 була укладена угода про визнання винуватості, згідно з якою сторони погодились на призначення покарання за ч. 5 ст. 407 КК України, із

			<p>відділення взводу технічного забезпечення роти забезпечення штабу військової частини НОМЕР_1, у військовому званні «молодший сержант», раніше не судимий.</p>	<p>особового складу військової частини та проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби.</p>	<p>переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків, без відповідних дозволів командирів та начальників, за відсутності законних підстав та поважних причин.</p>	<p>застосуванням ст. 69 КК України, у виді покарання нижчого від найнижчої межі, встановленої в санкції ч. 5 ст. 407 КК України, а саме у вигляді 2 (двох) років позбавлення волі. При цьому, сторони погоджуються на підставі ст. 62 КК України замінити покарання у вигляді 2 (двох) років позбавлення</p>
--	--	--	--	---	---	---

						<p>волі на покарання у вигляді 2 (двох) років тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців та з урахуванням вищевказаного призначити покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців строком на 2 (два) роки. Суд ухвалив</p>
--	--	--	--	--	--	---

						затвердити угоду з усіма її умовами.
73.	689/1182/23 21.12.2023	Ярмолинецький районний суд Хмельницької області	Громадянин України, Уродженець с. Шарівка, Ярмолинецького району Хмельницької області, із середньою спеціальною освітою, раніше не судимий, військовослужбовець за мобілізацією, у званні «солдат».	05.11.2022 в умовах воєнного стану самовільно залишив пункт постійної дислокації військової частини та поїхав за місцем свого проживання, в с. Шарівка Хмельницького району Хмельницької області, де проводив службовий час на власний розсуд не пов'язаний з	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, маючи намір ухилитись від несення обов'язків військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Обвинувачений в судовому засіданні вину у	<i>Обставинами, які пом'якшують покарання обвинуваченого є, щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. Крім того, суд враховує пом'якшуючою покарання обставиною те, що солдат брав участь у заходах,</i>

				<p>проходження військової служби до 13.02.2023 року.</p>	<p>вчиненому визнав повністю та показав, що після контузії, отриманої під час бойових дій, він лікувався. Після цього повернувся на службу у військову частину. Коли він впав з двоповерхового ліжка, то його доставили в Ярмолинецьку лікарню. Потім, у військовій частині його відпустили додому полікуватися, він лікувався, але ніхто йому не дзвонив і він нікому не дзвонив, у військову частину не з'являвся. Пізніше йому повідомили,</p>	<p>необхідних для забезпечення оборони України (а.с.п.68), під час артобстрілу позицій отримав закриту черпномозкову травму (а.с.п.69). <i>Обставин, які обтяжують покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні</i></p>
--	--	--	--	--	---	---

					що відносно нього є кримінальне провадження. Обвинувачений повністю визнав вину та розкався у вчиненому.	кримінального правопорушення, передбаченого ч.5ст.407КК України, та призначити йому покарання, із застосуванням ст. 69КК України (в редакції Закону України № 1576-ІХ від 29.06.2021), у виді арешту строком на 4 (чотири) місяці із триманням на гауптвахті.
74.	344/22383/2	Івано-	Уродженець с. Старі	23.06.2023 в умовах	Діяв умисно,	<i>Обставиною, яка</i>

<p><u>3</u> 20.12.2023</p>	<p>Франківський міський суд Івано-Франківської області</p>	<p>Кривотули Тисменицького району Івано-Франківської області, з середньою спеціальною освітою, одруженого, на утриманні має одну малолітню дитину, проходить військову службу за призовом під час мобілізації на посаді гранатометника гірсько-штурмового відділення гірсько-штурмового взводу гірсько-штурмової роти військової</p>	<p>воєнного стану вчасно не прибув до розташування військової частини, після проходження ВЛК та незаконно, без поважних причин, перебував поза її розташуванням до 16.11.2023, проводячи час на власний розсуд за місцем свого проживання, поки не з'явився до П'ятого слідчого відділу (з дислокацією у м.</p>	<p>усвідомлював суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачаючи його суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від виконання обов'язків військової служби. В судовому засіданні обвинувачений ОСОБА_4 свою вину у вчиненні інкримінованого кримінального правопорушення визнав повністю, розкався у вчиненому, вказав, що отримавши травму під</p>	<p>пом`якшує покарання, суд визнає щире каяття. <i>Обставин, які обтяжують</i> покарання судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання п'ять</p>
--------------------------------	--	--	---	--	---

			частини, у військовому званні «солдат», раніше не судимий.	Івано-Франківськ) Територіального управління ДБР.	час несення військової служби проходив ВЛК, яка визнала його придатним. На його думку, за станом здоров`я продовжувати військову службу він не може, але висновку не оскаржував. На сьогоднішній день зрозумів хибність своїх дій і більше таке не повторить та бажає продовжити службу в Збройних силах України. До вчиненого він ставиться критично, щиро розкався, просив суд його суворо не карати.	років позбавлення волі.
75.	948/1210/23	Машівський	Уродженка	24.02.2022	Діяла мотивів небажання	20.12.2023 була

	20.12.2023	районний суд Полтавської області	АДРЕСА_1 громадянка України, з вищою освітою, працювала оператором групи комплексу відеоспостереження та сигналізації відділення інспекторів прикордонної служби, не заміжньої, не депутата, раніше не судима.	приблизно о 05 год. 00 хв. отримала наказ «База» на виконання якого мала прибути до місця дислокації підрозділу ВПС, однак реалізуючи свій злочинний умисел, маючи об'єктивні можливості своєчасно прибути до місця дислокації підрозділу, в умовах воєнного стану, в порушення вищевказаних норм, на місце несення	з'являтися на службу, за відсутності поважних причин.	укладена угода про визнання винуватості, за умовами якої обвинувачена зобов'язується: беззастережно визнати свою винуватість у вчиненні злочину, передбаченого ч.5 ст. 407 КК України, щиро каятися, активно сприяти розкриттю злочину та розгляду кримінального
--	------------	--	--	---	---	--

				<p>служби не прибула, після чого до 15.03.2023р. проводила час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби.</p>		<p>провадження судом. Згідно з угодою, сторони дійшли згоди, що покарання за ч.5 ст. 407 КК України необхідно призначити із застосуванням ст. 69 КК України, перейшовши до покарання нижче від найнижчої межі у виді 2 років позбавлення волі та на підставі ст. 58 КК України</p>
--	--	--	--	---	--	--

						<p>замінити покарання у виді позбавлення волі на покарання у виді службового обмеження для військовослужбов ець на 2 роки з відрахуванням у дохід держави 20% із суми грошового забезпечення.</p> <p><i>Обставинами, що пом`якшують</i> покарання обвинуваченої є: з`явлення із зізнанням, щире</p>
--	--	--	--	--	--	--

						каяття та активне сприяння розкриттю злочину. <i>Обставини, що обтяжують</i> покарання відсутні. Суд ухвалив затвердити угоду про визнання винуватості від 20 грудня 2023р.
76.	526/4298/23 19.12.2023	Гадяцький районний суд Полтавської області	Уродженець с. Зарубинці Андрушівського району Житомирської області, громадянин	24.07.2023 самовільно залишив розташування військової частини та незаконно перебував за її	Діяв з прямим умислом, з мотивів небажання виконувати обов'язки військової служби та з метою тимчасового незаконного ухилення від	12.12.2023 була укладена угода про визнання винуватості, згідно якої сторони дійшли

			України, одружений, перебував у військовому званні «солдат», навідник 3 танкового взводу 3 танкової роти 2 танкового батальйону військової частини, раніше неоднократно судимий.	межами до 30.07.2023. Також 08.08.2023 самовільно залишив розташування медичної роти військової частини та незаконно перебував за її межами до 01.11.2023.	неї.	згоди щодо правової кваліфікації дій обвинуваченого за ч. 5 ст. 407 КК України та призначення покарання за сукупністю вироків у виді позбавлення волі на строк 5 (п`ять) років 1 (один) місяць.</b> <i>Обставиною, що пом`якшує покарання обвинуваченого є щире каяття та</i>
--	--	--	--	--	------	---

						активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обставиною, що обтяжує</i> покарання, є рецидив злочинів. Суд ухвалив затвердити угоду.
77.	638/13228/2 <u>3</u> 18.12.2023	Шевченківський районний суд міста Харкова	Уродженець с. Вільне, Новомосковського району, Дніпропетровської області, українець, громадянина України, призваний на військову службу	с. 09.08.2022 в умовах воєнного стану вирішив незаконно ухилитися від проходження військової служби та провести час на власний розсуд. В подальшому,	Діяв умисно, без дозволу командування та лікарів без поважних причин	18.12.2023 було укладено угоду про визнання винуватості, відповідно до якої погодилися призначити покарання за вчинене кримінальне

			<p>по мобілізації та 01.10.2022 року, призначений на солдат прибув до посаду гранатометника 1 військової частини, стрілецького відділення 1 стрілецького взводу 2 стрілецької роти військової частини у званні «солдат», з середньою спеціальною освітою, розлучений, має на утриманні трьох неповнолітніх дітей, в силу ст.89 КК України раніше не судимий.</p>		<p>правопорушення із застосуванням ст. 69 КК України, у виді 2 років позбавлення волі, також на підставі ст.58,6 9КК України вважають можливим замінити основне покарання, що за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК</p>
--	--	--	--	--	---

						України, у вигляді позбавлення волі строком на 2 (два) роки на службове обмеження для військовослужбовців строком на 2 (два) роки з відрахуванням 20 (п`ятнадцять) відсотків із суми грошового забезпечення в дохід держави. Суд ухвалив затвердити угоду.
78.	504/2427/23	Комінтернівсь	Уродженець с. Суха	24.12.2022 р. о 08	Діяв	умисно, <i>Обставинами, які</i>

	11.12.2023	кий районний суд Одеської області	Балка Доманівського району Миколаївської області, громадянина України, освіта середня, неodrуженого, інваліда 3 групи, військовослужбовець військової служби за контрактом, який на момент вчинення кримінального правопорушення проходив військову службу на посаді сержанта резерву 4 запасної роти військової частини, у	год. 00 хв. не з'явився вчасно на службу з лікувального закладу без поважних причин до тимчасового місця дислокації військової частини. Надалі, 22.05.2023 о 11 год. 00 хв., молодший сержант добровільно та з власної ініціативи прибув до другого слідчого відділу Територіального управління ДБР.	усвідомлював суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачаючи його суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від обов'язків військової служби. Будучи допитаним у судовому засіданні, обвинувачений свою вину в інкримінованому йому кримінальному правопорушенні (злочині) визнав повністю.	<i>пом`якшують</i> покарання обвинуваченого, являється щире каяття у вчиненому кримінальному правопорушенні (злочині), з'явлення із зізнанням. <i>Обставин, які обтяжують</i> покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати
--	------------	-----------------------------------	---	--	--	---

			<p>військовому званні «молодший сержант», раніше не судимий.</p>			<p>винуватим у скоєнні кримінального правопорушення (злочину), передбаченого ч.5 ст.407 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком на 5 (п`ять) років. Застосувати ст. 75КК України і звільнити від відбування покарання, призначеного</p>
--	--	--	--	--	--	---

						судом за даним вироком 3 випробуванням, якщо протягом 3 (трьох)років іспитового строку не вчинить нового кримінального правопорушення.
79.	612/914/23 11.12.2023	Близнюківський районний суд Харківської області	Уродженець Мукачівського району, Закарпатська обл., громадянин України, військовослужбовець військової служби за мобілізацією на посаді сапера	01.09.2023 після перебування у щорічній відпустці в умовах воєнного стану, не з'явився вчасно на службу у тимчасове місце дислокації підрозділу.	Діяв з прямим умислом, а саме, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від	Суд враховує <i>відсутність обтяжуючих обставин</i> відповідно ст. 67 КК України. Щире каяття та активне сприяння розкриттю

			інженерно-саперного відділення інженерно-саперного взводу танкової роти танкового батальйону в/ч, у званні «солдат», з неповною середньою освітою, не одруженого, раніше не судимий.	24.10.2023 солдат звернувся до військової служби правопорядку, заявив про себе та вчинений ним злочин.	проходження військової служби та з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Допитаний у судовому засіданні в якості обвинуваченого, вину в інкримінованому йому кримінальному правопорушенні визнав повністю, розкався у скоєному.	кримінального правопорушення є <i>обставинами, які пом'якшують</i> його покарання. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років.
80.	734/5334/23	Козелецький	Уродженець м.	23.01.2023 в умовах	Діяв умисно, з метою	<i>Обставинами, що</i>

	07.12.2023	районний суд Чернігівської області	Ніжин Чернігівської обл., раніше не судимий, громадянина України, який перебував на посаді водія другого відділення першого кулеметного взводу першої стрілецької роти військової частини, у званні «старший солдат», був військовослужбовцем військової служби за призовом під час мобілізації.	воєнного стану самовільно залишив військову частину, після чого проводив час на власний розсуд, займаючись сімейними справами, за адресою свого фактичного проживання, не пов'язуючи його з проходженням військової служби, та в розташування військової частини не повернувся.	тимчасово ухилитись від проходження військової служби, без поважних причин. В судовому засіданні обвинувачений свою вину у вчиненні інкримінованого кримінального правопорушення визнав повністю та підтвердив, що дійсно при зазначених в обвинувальному акті обставинах самовільно залишив військову частину, без поважних причин (за сімейними обставинами) та не отримавши дозволу	<i>пом`якшують</i> покарання обвинуваченого є з`явлення із зізнанням, щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у скоєнні злочину (кримінального правопорушення),
--	------------	------------------------------------	--	---	--	---

					командування. У вчиненому щиро розкався.	передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком на 5 (п`ять) років. Застосувати ст. 75 КК України і звільнити його від відбування призначеного покарання, встановивши іспитовий строк 3 (три) роки.
81.	204/8228/23 24.11.2023	Чечелівський районний суд	Уродженець м. Лисичанськ	27.07.2022 в умовах воєнного стану, без	Діяв умисно, з метою тимчасово ухилитися від	24.11.2023 була укладена угода

	міста Дніпра	Луганської області, українець, громадянина України, професійно - технічною освітою, військовослужбовець військової служби за контрактом, старшого стрільця 3 механізованого відділення механізованого взводу механізованої роти 1 механізованого батальйону військової частини, у військовому званні	відповідних дозволів командирів, без поважних причин самовільно залишив місце розташування підрозділу військової частини та ухилився від проходження військової служби до 13 вересня 2022 року, вільний час, що з'явився у зв'язку із цим, проводив на власний розсуд, не пов'язуючи його із виконанням	військової служби.	про визнання винуватості, відповідно до якої, з урахуванням ст. 69 КК України сторони погоджуються на призначення покарання за вчинені кримінальні правопорушення, що передбачені ч.5 ст. 407 КК України, у виді позбавлення волі строком на 1 (один) рік та за ч.
--	--------------	--	---	--------------------	--

			«солдат», неодруженого, раніше не судимий.	обов'язків з військової служби. Також 21.06.2023 відкрито відмовився виконати бойове розпорядження (наказ).		4 ст. 402 КК України у виді позбавлення волі строком на 2 (два) роки. Остаточо - у виді позбавлення волі строком на 2 (два) роки. Також сторони вважають за можливе замінити покарання на тримання у дисциплінарном у батальйоні військовослужбо вців строком на 2 (два) роки.
--	--	--	--	---	--	---

						Суд ухвалив затвердити угоду.
82.	303/6131/23 24.11.2023	Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області	Громадянин України, з повною середньою освітою, неodrуженого, раніше не судимий, військовослужбовець за мобілізацією та перебуваючи на посаді сержанта резерву запасної роти військової частини.	20.02.2023 не з'явився на службу до військової частини, без поважних причин в умовах воєнного стану, та був незаконно відсутній на військовій службі по 24.05.2023, проводячи час на власний розсуд, не пов'язуючи свою діяльність з проходженням військової служби.	Усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, не бажаючи переносити труднощі військової служби, з метою тимчасово ухилитися від проходження військової служби. В судовому засіданні обвинувачений себе винним у вчиненні інкримінованого йому кримінального	<i>Обставиною, яка пом'якшує</i> покарання обвинуваченому, є щире каяття. <i>Обставини, які обтяжує</i> покарання обвинуваченому, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого

					<p>правопорушення визнав в повному обсязі, пояснив, що він дійсно служив солдатом у військовій частині. 20.02.2023 зранку він не з'явився на шикування, оскільки поїхав додому та не повернувся вчасно. Він не бажав повертатися на службу, чому саме пояснити не може. У вчиненому щиро розкаявся та просив суворо не карати.</p>	<p>ч.5ст.407 КК України, та призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком на 5 (п'ять) років.</p>
83.	<p>544/2071/23 25.09.2023</p>	<p>Пирятинський районний суд Полтавської області</p>	<p>Уродженець смт. Лисянка Черкаської області, освіта професійно-технічна,</p>	<p>Будучи виписаним та направленим 24.01.2023 до ППД військової частини з</p>	<p>Діяв з мотивів небажання виконувати обов'язки військової служби та з метою тимчасово</p>	<p><i>Обставинами, які пом'якшують</i> покарання, суд визнає щире</p>

			розлученого, у званні «молодший сержанта» резерву 1 взводу резерву 1 роти резерву сержантського складу військової частини, учасник АТО, раніше до кримінальної відповідальності не притягувався.	медичного реабілітаційного центру Міністерства внутрішніх справ України.	незаконно ухилитися від неї, не маючи об'єктивних та поважних підстав для нез'явлення вчасно на службу. У судовому засіданні обвинувачений свою вину визнав повністю і пояснив суду, що дійсно скоїв кримінальне правопорушення, як вказано в обвинувальному акті. Щиро розкаюється в скоєному. Просить суд суворо не карати, призначити покарання не пов'язане з позбавленням волі.	каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обставин, які обтяжують</i> покарання, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, і призначити покарання за даним законом у
--	--	--	--	--	---	---

						виді позбавлення волі строком на 5 (п`ять) років.
84.	308/7093/23 20.09.2023	Ужгородський міськрайонний суд Закарпатської області	Уродженець та мешканець АДРЕСА_1, громадянин України, з середньою спеціальною освітою, не одружений, раніше не судимий, військовослужбовець військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, на посаді стрільця снайпера 3	11.08.2022 в умовах воєнного стану не з`явився на ранковому шикунанні у пункті постійної дислокації військової частини, та був незаконно відсутній на військовій службі по 10.03.2023, проводячи час на власний розсуд, не пов`язуючи свою діяльність з проходженням	Усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, не бажаючи переносити труднощі військової служби, з метою тимчасово ухилитися від проходження військової служби, без поважних причин. Допитаний в судовому засіданні обвинувачений свою вину у вчиненні	<i>Обставини, які пом`якшують</i> покарання судом визнається щире каяття та активне сприяння розкриттю злочину. <i>Обставини, які обтяжують</i> покарання судом визнається рецидив злочину. Суд ухвалив визнати винуватим у

			<p>гірсько штурмового відділення 3</p> <p>гірсько штурмового взводу 1</p> <p>гірсько штурмової роти військової частини, у військовому званні «старший солдат».</p>	<p>військової служби.</p>	<p>кримінального правопорушення в якому він обвинувачується, визнав повністю, підтвердив свої показання, які давав під час судового розгляду, фактичні обставини скоєння кримінального правопорушення та пояснив, що дійсно вчинив вказаний вище злочин за обставин, які вірно встановлені стороною обвинувачення та зазначені в обвинувальному акті. У вчиненому кається, просить суворо не карати,</p>	<p>вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч.5 ст. 407 КК України та призначити покарання у вигляді позбавлення волі строком на 5 (п`ять) років.</p>
--	--	--	--	---------------------------	--	---

					зазначив, що не передбачав наслідки своєї поведінки.	
85.	607/11823/23 12.09.2023	Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області	Уродженець м. Макіївка Донецької області, українець, громадянина України, із повною середньою освітою, неодруженого, стрільця-санітара третього відділення охорони другого взводу охорони другої роти охорони батальйону охорони військової частини, у званні «старшого солдата», раніше не	20.05.2022в умовах воєнного стану, перебуваючи в розташуванні військової частини, отримавши законний наказ свого начальника вибути в район виконання завдань за призначенням, не виконав дії, передбачені цим наказом, чим підірвав бойову готовність та	Діяв з прямим умислом, з мотивів небажання виконувати свій конституційний обов'язок щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. Повністю визнав свою винуватість у зазначених діях, щиро розкаюється.	12.09.2023 була укладена угода про визнання винуватості. Сторони погоджуються на призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень, шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим,

			судимий.	<p>бездатність підрозділу та вчинив непокору. Також 27.05.2022 не з'явився та в подальшому, проводячи час на власний розсуд, о 14 годині 25 хвилин 09 червня 2022 року добровільно прибув за викликом органу досудового розслідування до четвертого слідчого відділу Територіального управління ДБР.</p>		<p>призначивши остаточне покарання у виді п'яти років позбавлення волі. Також в угоді вказано про наявність підстав для застосування щодо положень ст. 75 КК України та звільнення його від відбування покарання з випробуванням з встановленням іспитового строку на три</p>
--	--	--	----------	--	--	---

						роки. Суд ухвалив затвердити угоду.
86.	210/4017/23 28.08.2023	Металургійни й районний суд міста Кривого Рогу	Уродженець м. Волноваха Донецької області, громадянин України, неодружений, освіта середня, раніше не судимий, військовослужбовець військової служби за контрактом військової частини, перебував на посаді старшого водія зенітного ракетного взводу 2-го стрілецького	09.11.2022 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце несення військової служби, а саме пункт постійної дислокації військової частини, після чого 18.11.2022 повернувся на військову службу у пункт постійної дислокації військової частини. Також 10.12.2022 не	Діяв з прямим умислом, з мотивів небажання виконувати обов`язки військової служби та з метою тимчасово незаконно ухилитися від неї.	26.07.2023 було укладено угоду про визнання винуватості. Сторони угоди узгодили покарання обвинуваченому ч.5 ст.407КК України із застосуванням ст. 69 КК України, призначивши основне покарання, нижче від найнижчої

			<p>батальйону, у військовому званні «солдат».</p>	<p>з'явився на ранкове шикування, здійснене з метою перевірки особового складу, тим самим повторно самовільно залишив місце постійної дислокації військової частини до 26.07.2023, коли добровільно та з власної ініціативи прибув до Криворізької спеціалізованої прокуратури у сфері оборони Східного регіону і заявив про</p>		<p>межі, встановленої в санкції ч. 5 ст. 407 КК України, а саме 1 (одного) року позбавлення волі та на підставі ч. 1 ст. 62 КК України замість призначеного покарання у виді 1 (одного) року позбавлення волі призначити покарання у виді тримання у дисциплінарном у батальйоні строком на 1</p>
--	--	--	---	--	--	---

				себе, чим припинив вчиняти злочин.		(один) рік. Суд ухвалив затвердити угоду.
87.	631/832/23 24.08.2023	Нововодолазький районний суд Харківської області	Уродженець с. Солоницівка Дергачівського району Харківської області, на момент вчинення злочину перебував на посаді солдата резерву 1 запасної роти військової частини, раніше неодноразово судимий.	22.11.2022 в умовах воєнного стану самовільно залишив пункт дислокації 1 запасної роти військової частини та у період з 22 листопада 2022 року по 17 травня 2023 року, незаконно, постійно перебував поза межами військової частини, проводивши час на власний розсуд, не пов'язуючи його з	Діяв з прямим умислом, а саме, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою тимчасово ухилитися від проходження військової служби та з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до	<i>Обставини, що пом'якшують</i> покарання: щире каяття та активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обставиною, яка обтяжує</i> покарання, є рецидив злочинів. Суд не погоджується з думкою сторони захисту щодо

				<p>виконанням обов'язків військової служби.</p>	<p>виконання своїх службових обов'язків. У судовому засіданні обвинувачений повністю визнав свою винуватість та пояснив що, перебуваючи на військовій службі, 22 листопада 2022 року самовільно залишив розташування військової частини, оскільки <i>важко у психологічному стані переносив труднощі військової служби</i>, та поїхав додому, де весь час і знаходився. Йому було не відомо про кримінальну</p>	<p>можливості звільнення обвинуваченого від призначеного покарання на підставі ст. 75 КК України з призначенням іспитового строку, оскільки якщо за попереднім вироком було призначено покарання, яке слід відбувати реально, то під час постановлення</p>
--	--	--	--	---	---	--

					<p>відповідальність за самовільне залишення військової частини. Зазначив, що на слідстві він давав викривальні покази щодо себе, розкаюється, визнає свою провину, засуджує свою поведінку, готовий продовжувати військову службу.</p>	<p>нового вироку із застосуванням положень ст. 71 КК суд не може звільнити обвинуваченого від відбування призначеного за цим вирокком покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК.</p> <p>Суд ухвалив визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.</p>
--	--	--	--	--	--	--

						5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді 5 (п'яти) років позбавлення волі.
88.	573/1290/23 08.08.2023	Білопільський районний суд Сумської області	Уродженець Черкаської області, Жашківського району, с. Хижня, розлученого, з повною середньою освітою, призваного за мобілізацією у званні «солдат» на посаду навідника, раніше не судимий.	26.05.2023 в умовах воєнного стану, під час передислокації механізованої роти, самовільно, без будь-якого дозволу, зі штатною зброєю АК74, залишив розташування підрозділу та зник у невідомому напрямку.	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів, з метою тимчасового ухилення від військової служби. Допитаний у судовому засіданні обвинувачений свою вину визнав повністю, щиро розкався, пояснив, що під час передислокації він випив 150 г горілки,	<i>Обставини, що пом'якшують</i> покарання обвинуваченого - з'явлення із зізнанням, щире каяття, оскільки він критично оцінив вчинений ним злочин, своєю поведінкою під

				<p>01.06.2023 близько 05:00 солдат самостійно прибув до тилового пункту управління ВЧ.</p>	<p>самовільно зі штатною зброєю АК74 залишив розташування підрозділу та пішов шукати де ще випити. Дорогою зустрів місцевого мешканця, який запросив до себе додому. Там вони пили 6 днів, а 01.06.2023 близько 05:00 він самостійно прибув до місця дислокації військової частини.</p>	<p>час досудового розслідування та судового провадження прагнув зменшити негативні наслідки своєї протиправної поведінки; активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення, оскільки він правдиво повідомив про обставини вчинення</p>
--	--	--	--	--	---	---

						<p>злочину. <i>Обставин, що обтяжують</i> покарання, під час судового розгляду не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, і призначити йому покарання у виді позбавлення</p>
--	--	--	--	--	--	--

						волі на строк 5 (п`ять) років.
89.	759/1371/23 07.07.2023	Святошинськи й районний суд міста Києва	Уродженець с. Полтавка Гуляйпільського району Запорізької області, українець, громадянина України, раніше не судимий, будучи військовослужбовце м військової служби за призовом під час мобілізації у званні «солдат».	Самовільно залишив військову частину, та у період з 08 год 00 хв 10.10.2022 року до 10.01.2023 року (включно) проводив час на власний розсуд, не пов`язуючи його з проходженням військової служби.	Діяв умисно, з метою тимчасового незаконного ухилення від виконання обов`язків військової служби в умовах воєнного стану, без поважних причин. Допитаний у судовому засіданні обвинувачений свою вину у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, визнав повністю, щиро розкався.	<i>Обставинами, які пом`якшують покарання обвинуваченого є щире каяття. Обставин, які обтяжують покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення,</i>

						<p>передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п`ять) років.</p> <p>На підставі ст. 75 КК України, звільнити від відбування покарання з випробуванням, з встановленням іспитового строку на 2 (два) роки.</p>
90.	726/447/23	Садгiрський	Громадянин	В умовах воєнного	Дiяв	умисно, До обставин, що

	22.05.2023 районний суд м. Чернівців	України, Уродженець м. Чернівці, Чернівецької області, з середньою освітою, одруженого, на утриманні якого перебуває двоє малолітніх дітей, сержанта, який на момент вчинення злочину перебував на посаді командира бойової машини - командира відділення гірсько - штурмового взводу гірсько - штурмової роти військової частини, раніше не	стану, без поважних причин та дозволу командування військової частини, 30.12.2022 близько самовільно залишив військову частину, та вибув до місця свого постійного проживання, де проводив час на власний розсуд не пов'язаний з проходженням військової служби до 22.02.2023 року. У подальшому, усвідомлював протиправність і	усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, порушуючи військову дисципліну, маючи намір тимчасово ухилитися від несення обов'язків військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Допитаний у судовому засіданні обвинувачений ОСОБА_4 свою вину у вчиненні кримінального	<i>пом`якшують</i> покарання, суд відносить щире каяття. <i>Обставини, що</i> <i>обтяжують</i> покарання, відсут ні. Суд ухвалив визнати винним у вчиненні злочину передбач еного ч. 5 ст. 407 КК України та призначити покарання у виді позбавлення волі строком на
--	--	--	---	---	--

			судимий. Призваний за призовом під час мобілізації, у званні «сержант».	помилковість своїх дій, добровільно та з власної ініціативи 22.02.2023 прибув до п'ятого слідчого відділу.	правопорушення передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, визнав повністю. Пояснив, що після повернення із зони виконання бойових завдань, проходив лікування, окрім того, знаходився у тяжкому психологічному стані через пережите, <i>відчував стрес, напругу та глибоку депресію.</i> Після лікування, вирішив повернутися додому та побути там деякий час. Однак, у подальшому, усвідомив свою помилку	5 років. На підставі ст. 75 КК України звільнит и від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком на 2 роки.
--	--	--	---	--	--	---

					та добровільно з'явився до слідчого відділу.	
91.	576/1898/22 29.12.2022	Глухівський міськрайонний суд Сумської області	Уродженець м. Глухів Сумської області, українець, громадянина України, не одруженого, маючого на утриманні малолітню дитину, з середньою спеціальною освітою, військовослужбовець за контрактом, стрільця-помічника гранатометника 2 механізованого відділення роти військової частини,	18.08.2022 в умовах воєнного стану не з'явився вчасно на службу у військову частину, та перебував за межами вказаної військової частини до 30.10.2022 р. проводячи час на власний розсуд не пов'язуючи його із виконання обов'язків військової служби. 30.10.2022 р. місцезнаходження	Діяв умисно та з метою тимчасово ухилитись від виконання обов'язків військової служби, без поважних причин. В судовому засіданні обвинувачений свою провину в інкримінованому злочині визнав повністю, пояснивши, що він у серпні 2022 року після виходу з лікарняного не повернувся у розташування своєї військової частини і до кінця жовтня знаходився	<i>Обставинами, які пом'якшують покарання - повне визнання обвинуваченим своєї вини, щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину. Обставин, що обтяжують покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив</i>

			не судимий.	було встановлено військовослужбовцями під час перетину блокпосту н.п. Годунівка.	вдома.	визнати винним у вчиненні злочину, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України і призначити йому покарання, із застосуванням ст. 69 КК України, у виді 3 (трьох) місяців арешту з відбуванням покарання на гауптвахті.
92.	707/2636/22 27.12.2022	Черкаський районний суд Черкаської області	Уродженець с. Бутове Зарічненського району Рівненської області, українець,	13.10.2022 в умовах воєнного стану не з'явився вчасно на службу до військової частини	Діяв з прямим умислом, з мотивів небажання виконувати обов'язки військової служби та з метою тимчасово	<i>Обставинами, що пом'якшують покарання обвинуваченого, суд визнає щире</i>

			<p>громадянина України, з початковою вищою освітою, стрільця-помічника гранатометника 2 відділення охорони 1 взводу охорони 1 роти охорони військової частини, «старшого сержанта», учасника антитерористичної операції, учасника бойових дій, неодруженого, утриманців у розумінні закону не маючого, раніше не</p>	<p>та залишився за місцем свого проживання, поки 03.11.2022 року, усвідомлював протиправність і помилковість своїх дій, побоюючись кримінальної відповідальності за вчинений злочин, повернувся до розташування військової частини.</p>	<p>ухилитися від її проходження. Обвинувачений свою вину у вчиненні інкримінованого кримінального правопорушення (злочину) визнав у повному обсязі. Пояснив, що не повернувся вчасно у зв'язку з тим, що загубив свій військовий квиток. Оскільки страждає на емоційно-вольову нестійкість після отриманої у 2006 році ЧМТ, а також в результаті отриманої в ході проведення</p>	<p>каяття, яке проявилось у визнанні обвинуваченим факту вчинення кримінального протиправного діяння, критичній оцінці своєї протиправної поведінки, її осуді, бажанні нести кримінальну відповідальність за вчинене; а також активне сприяння розкриттю</p>
--	--	--	--	---	---	--

			судимий.		<p>антитерористичної операції <i>контузії</i>, дана подія вивела його з рівноваги і він запив. Коли прийшов до тями, зателефонував до командира взводу та через 2 дні добровільно, з власної ініціативи, прибув до розташування військової частини. Щиро каявся та просив суд його суворо не карати.</p>	<p>кримінального правопорушення; відсутність <i>обтяжуючих обставин</i>. Суд ухвалив визнати винним у скоєні кримінального правопорушення (злочину), передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання у вигляді 5 (п`яти) років позбавлення</p>
--	--	--	----------	--	--	---

						<p>волі. Відповідно до ст. 75 КК України звільнити від відбування призначеного покарання з іспитовим строком на 1 (один) рік, якщо він протягом іспитового строку не вчинить нового кримінального правопорушення.</p>
93.	295/9229/22 30.11.2022	Богунський районний суд м. Житомира	Уродженець смт. Краснокутськ Краснокутського	28.08.2022 в умовах воєнного стану самовільно залишив	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів та з метою тимчасово	<i>Обставин, що обтяжують покарання судом</i>

			району Харківської області, громадянина України, освіта середня, не одруженого, військовослужбовця, раніше не судимий.	територію військової частини не пов'язуючи його із виконанням службових обов'язків до 14.09.2022, коли прибув до військової частини, чим закінчив вчинення злочину.	ухилитися від проходження військової служби. Обвинувачений свою вину у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення визнав повністю, пояснив, що у вересні 2019 уклав контракт про проходження військової служби, проходив навчання у тренувальному центрі, потім службу у військовій частині. Після підписання контракту <i>не був у</i>	не встановлено. Обвинувачений свою вину у вчиненому визнав повністю, розкався, сприяв розкриттю злочину. Ці <i>обставини, що пом'якшують</i> його покарання. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч.5 ст.407 КК
--	--	--	--	---	---	--

					<p><i>відпустці більше року, перебував в зоні АТО, а потім після 24.02.2022 проходив службу в зоні активних бойових дій. Повернувся до розташування частини в м.Житомир, у відпустку не відпускали, за час його відсутності мама перенесла два інсульти, тому самовільно залишив розташування військової частини та поїхав до батьків в смт Краснокутськ Харківської області, де проводив час з рідними, усвідомлював, що вчиняє неправильно.</i></p>	<p>України і призначити йому покарання за цим законом 5 (п'ять) років позбавлення волі. На підставі ст. 75КК України звільнити від призначеного покарання з випробуванням, якщо він протягом 1 (одного) року іспитового строку не вчинить нового злочину.</p>
--	--	--	--	--	---	---

					Потім 14.09.2022 повернувся в частину. У вчиненому розкався.	
94.	524/6149/22 28.11.2022	Автозаводськ ий районний суд м. Кременчука	Уродженець м. Орджонікідзе, Північна Осетія, громадянина України, освіта вища, одруженого, військовослужбовець військової служби за контрактом у званні «старший солдат», не судимий.	18.05.2022 в умовах воєнного стану, не з'явився на службу до військової частини, та перебував поза її межами, де проводив час на власний розсуд, не пов'язуючи його з виконанням обов'язків військової служби. 30.07.2022 старший солдат добровільно та з власної	Діяв з мотивів небажання виконувати обов'язки військової служби та з метою незаконно ухилитися від неї, не маючи об'єктивних та поважних підстав для нез'явлення вчасно на службу до військової частини. В ході судового розгляду обвинувачений свою вину у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення визнав	<i>Обставинами, які пом'якшують покарання обвинуваченого, суд визнає щире каяття, активне сприяння у розкритті скоєного ним кримінального правопорушення, наявність у обвинуваченого державних нагород за проходження</i>

				<p>ініціативи прибув до розташування військової частини та повідомив про себе і вчинений злочин.</p>	<p>повністю та пояснив, що дійсно 18 травня 2022 року, його як військовослужбовець зняв з зони проведення військових дій та перевезли до місця дислокації у м. Кременчук у зв'язку з зникненням безвісти у зоні бойових дій його сина.</p> <p>По приїзду до м. Кременчука він не з'явився до військової частини та більше чи м 60 днів проживав у гуртожитку за місцем реєстрації так як був у дуже тяжкому</p>	<p>військової служби у період воєнного стану. Крім того, суд вважає обставиною що пом'якшує вину обвинуваченого тяжкі сімейні обставини які склалися у зв'язку із зникненням безвісти його сина під час виконання бойового завдання, що підтверджується</p>
--	--	--	--	--	---	---

					<p><i>психологічному стані.</i></p> <p>Після розуміння невідворотності події він зателефонував до військової частини і за ним приїхав представник. У скоєному розкаюється.</p>	<p>відповідними письмовими доказами у період який співпадає з періодом скоєння злочину.</p> <p><i>Обставин, що обтяжують покарання обвинуваченого, судом не встановлено.</i></p> <p>Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5</p>
--	--	--	--	--	--	--

						ст. 407 КК України та призначити йому покарання із застосуванням ст. 69 КК України, застосувати більш м'яке покарання у виді службового обмеження для військовослужбовців строком на один рік з відрахуванням 10% грошового забезпечення у дохід держави.
95.	596/1208/22 20.10.2022	Гусятинський районний суд	громадянина України,	11.07.2022 в умовах воєнного стану не	Без поважних причин, з метою тимчасового	<i>Обставини, що пом'якшують</i>

		Тернопільсько ї області	неодруженого, з середньою спеціальною освітою, снайпер 1 відділення стрілецького взводу стрілецької роти 1 стрілецького батальйону військової частини, раніше не судимий, військовослужбовець за призовом під час мобілізації у званні «солдат».	прибув до розташування місця служби – охоронюваного об'єкту. 03.08.2022 солдат добровільно прибув у розташування військової частини та приступив до виконання службових обов'язків.	ухилення від військової служби. Обвинувачений вину визнав повністю, розкався у вчиненому.	покарання: щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину, відсутність <i>обставин, які</i> <i>обтяжують</i> покарання. Суд ухвалив визнати винуватим в пред'явленому обвинуваченні за ч.5 ст.407 Кримінального кодексу України і призначити йому покарання у виді
--	--	----------------------------	---	---	---	---

						<p>позбавлення волі на строк 5 (п`ять) років.</p> <p>Згідно ст. 75 КК України</p> <p>звільнити від відбування покарання, якщо він протягом 1 (одного) року іспитового строку не вчинить нового злочину.</p>
96.	689/1844/22 12.10.2022	Ярмолинецький районний суд Хмельницької області	Уродженець с. Явтухи, Деражнянського району, Хмельницької	с. 19.07.2022 в умовах воєнного стану, будучи скерованим до госпіталю для отримання	Діяв умисно, усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні	<i>Обставинами, які пом`якшують покарання обвинуваченого є, щире каяття та</i>

			<p>області, громадянина України, з середньою спеціальною освітою, вдівця, має на утриманні неповнолітню дочку, військовослужбовець військової частини, раніше не судимий,</p>	<p>консультації лікаря невропатолога, та в подальшому після проходження консультації не повернувся у розташування військової частини та поїхав до місця свого проживання. Був відсутній до 03.08.2022.</p>	<p>наслідки та бажаючи їх настання, порушуючи військову дисципліну, маючи намір тимчасово ухилитись від несення обов'язків військової служби, через особисту недисциплінованість та несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків. Обвинувачений в судовому засіданні вину у вчиненому визнав повністю та показав, що 25 лютого цього року він був мобілізований до Збройних Сил України, три місяці перебував на</p>	<p>активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. <i>Обставин, які обтяжують</i> покарання обвинуваченого, судом не встановлено. Суд ухвалив визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст.407 КК України та</p>
--	--	--	---	--	--	--

				<p>передовій на сході країни. У нього почалися проблеми з хребтом, у зв'язку з чим він був повернений до військової частини для вирішення питання про направлення до госпіталю. Коли він повернувся до військової частини, його направили в госпіталь.</p> <p>19.07.2022 він прибув в госпіталь, де йому повідомили, що крім наданих документів, він повинен пред'явити ще направлення командира військової частини на стаціонарне лікування.</p>	<p>призначити покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років. На підставі ст. 75 КК України звільнити від відбування покарання з випробуванням, встановивши йому іспитовий строк у 3 (три) роки.</p>
--	--	--	--	---	---

					Враховуючи поганий стан здоров'я та неприйняття його на лікування в госпіталь, він зірвався, поїхав додому, зловживав алкогольними напоями, а коли все усвідомив, повернувся до військової частини на службу.	
97.	488/1434/22 28.09.2022	Корабельний районний суд м. Миколаєва	Уродженець с. Вікторівка Доманівського району Миколаївської області, громадянина України, українець, з повною середньою освітою, раніше не судимий, не	06.05.2022 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце несення військової служби у тиловому пункті управління військової частини, та незаконно перебував поза	Діяв умисно, з метою тимчасово ухилитися від обов'язків військової служби в умовах воєнного стану, усвідомлював суспільно-небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх наслідки та бажаючи їх настання. Обвинувачений у	<i>Обставинами, що пом'якшують покарання обвинуваченого суд враховує повне визнання вини, щире каяття у скоєному, з'явлення з зізнанням,</i>

			одруженого, є військовослужбовце м військової служби за контрактом.	межами місяця несення служби, проводячи час на власний розсуд, до моменту 01.08.2022, коли солдат сам добровільно прибув до м. Миколаєва, з'явився до Територіального управління ДБР.	судовому засіданні винуватим у інкримінованому йому кримінальному правопорушенні визнав повністю, пояснив, що проходив службу у в/ч. З 24.02 2022 року воював на передовій, де відбувалися запеклі бої та з їх батальйону було вбито на його очах більша частина солдат, його знайомих та друзів, з якими він пройшов пліч о пліч бойові завдання. 06.05.2022 о 07 год. 30 хвилин, не витримавши морально понесених на його очах втрат бійців,	активне сприяння розкриттю злочину та відсутність тяжких наслідків від злочинних дій обвинуваченого. <i>Обставини, що</i> <i>обтяжують</i> покарання обвинуваченого, відсутні. Суд ухвалив визнати винним за ч.5 ст.407 КК України та призначити покарання у вигляді 5 (п'яти)
--	--	--	--	---	---	---

					він дійсно зібрав речі та залишив місце несення військової служби у тиловому пункті управління військової частини.	років позбавлення волі. На підставі ст. 75 КК України, від призначеного покарання звільнити з випробуванням, встановивши іспитовий строк 1 (один) рік.
98.	712/5193/22 28.07.2022	Соснівський районний суд м. Черкаси	Уродженець м. Шостка, Сумської області, українець, громадянина України, одруженого, маючого на утриманні малолітню	16.06.2022 самовільно, без дозволу командування в умовах воєнного стану залишив розташування	Діяв з прямим умислом, з мотивів тимчасово не виконувати обов'язки військової служби та з метою тимчасово ухилитися від її проходження.	<i>Обставини, які пом'якшують</i> покарання обвинуваченого: з'явлення із зізнанням, щире каяття та активне

			<p>дитину, з військової частини, та направився за місцем свого проживання, офіційно ніде не працював та проводив час на складу військової частини, у званні «молодший сержант», учасника бойових дій, раніше не судимий.</p>	<p>В судовому засіданні обвинувачений ОСОБА_4 свою вину у вчиненні інкримінованого йому правопорушення визнав повністю.</p>	<p>сприяння розкриттю злочину. <i>Обставин, які обтяжують покарання обвинуваченого, судом не встановлено.</i> Суд ухвалив винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України. Призначити покарання за ч. 5 ст. 407 КК</p>
--	--	--	--	---	--

				Черкаської спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Центрального регіону і заявив про себе та вчинений злочин.		України у вигляді 5 (п'яти) років позбавлення волі. На підставі ст. 75 КК України звільнити від відбування покарання з випробуванням на 2 (два) роки.
99.	631/296/22 23.06.2022	Нововодолазький районний суд Харківської області	уродженець смт Нова Водолага Харківської області, громадянин України, має середню спеціальну освіту, не одружений, проходить військову	12.05.2022 в умовах воєнного стану самовільно залишив місце проходження військової служби, а саме розташування військової частини до 13 травня 2022	Діяв умисно, з метою тимчасово ухилитися від військової служби та з мотивів небажання переносити труднощі військової служби, через особисту недисциплінованість та	13.06.2022 була укладена угода про визнання винуватості. Сторонами узгоджено, що при затвердженні угоди

			<p>службу за призовом по мобілізації на посаді сапера 2 інженерно-саперного відділення 1 інженерно-саперного взводу інженерно-саперної роти групи інженерного забезпечення військової частини НОМЕР_1 ЗСУ, звання «старший солдат».</p>	<p>року. <i>Тобто, був відсутній один день.</i></p>	<p>несумлінне ставлення до виконання своїх службових обов'язків</p>	<p>обвинуваченому буде призначено покарання за ч. 5 ст. 407 КК України із застосуванням ст. ст. 53, 69 КК України у виді штрафу в розмірі 1800 (тисяча вісімсот) неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить 30 600 (тридцять тисяч шістсот) гривень. Суд ухвалив</p>
--	--	--	---	---	---	---

						затвердити угоду про визнання винуватості, укладену 13 червня 2022 року.
100	296/2813/22 10.06.2022	Корольовський районний суд м. Житомира	Уродженець м. Житомир, громадянина України, військовослужбовець за контрактом, призначено на посаду водія взводу штабних машин автомобільної роти, на посаду особи рядового складу.	в умовах воєнного стану, 30.04.2022 року о 08 год. 00 хв. не з'явився вчасно на службу до військової частини та проводив час на власний розсуд не пов'язуючи його із виконанням службових обов'язків до 30.05.2022, коли з'явився.	Діяв з прямим умислом, з особистих мотивів та з метою тимчасово ухилитись від військової служби, без дозволу відповідних командирів (начальників) та без поважних причин. В судовому засіданні обвинувачений свою вину у вчиненні кримінального правопорушення визнав повністю	<i>Обставинами, що пом'якшують покарання обвинуваченого, суд визнає щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення. Обставин, що обтяжують йому покарання, не встановлено.</i>

						<p>Суд ухвалив визнати винним у вчиненні злочину, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, та призначити йому покарання у виді 5 (п`яти) років позбавлення волі.</p> <p>На підставі ст.ст. 75, 76 КК України, звільнити від відбування призначеного покарання у виді</p>
--	--	--	--	--	--	--

						позбавлення волі з випробуванням, якщо він протягом іспитового строку 2 (два) роки не вчинить нового кримінального правопорушення.
--	--	--	--	--	--	--